

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SİYASAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI POLİTİK EKONOMİ BİLİM DALI

**SURİYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA’NIN SURİYE İÇ SAVAŞINDAKİ
ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

AYSEL GULİYEVA

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SİYASAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI POLİTİK EKONOMİ BİLİM DALI

SURİYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA’NIN SURİYE İÇ SAVAŞINDAKİ ROLÜ

Yüksek Lisans Tezi

AYSEL GULİYEVA

Danışman: DOÇ. DR. EMEL PARLAR DAL

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

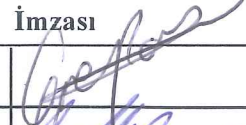
TEZ ONAY BELGESİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER Anabilim Dalı ULUSLARARASI POLİTİK EKONOMİ Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi AYSEL GULIYEVA'nın SURIYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA'NIN SURIYE İÇ SAVAŞINDAKİ ROLÜ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 08.05.2019 tarih ve 2019-13/11 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 12.05.2019

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1.	Tez Danışmanı	Doç. Dr. EMEL PARLAR DAL	
2.	Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi HELİN SARI ERTEM	
3.	Jüri Üyesi	Doç. Dr. GONCA OĞUZ GÖK	

İstanbul, 2019

GENEL BİLGİLER

Ad ve Soyad : AYSEL GULİYEVA

Anabilim Dalı : Uluslararası İlişkiler

Programı : Uluslararası Politik Ekonomi

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Emel PARLAR DAL

Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – 2019

SURİYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA’NIN SURİYE İÇ SAVAŞINDAKİ ROLÜ

Aysel Guliyeva

ÖZET

Suriye içinde bulunduğu Ortadoğu coğrafyası ve Akdeniz'e açılan bir liman olması sebebiyle geçmişten günümüze hiç kuşkusuz büyük devletlerin ilgi odağı olmuştur. Suriye konusu Ruslar için geçmişten günümüze farklı dönemlerde farklı yaklaşımları barındırsa da önemini her zaman korumuştur. Soğuk savaş Döneminin başlaması ile birlikte Suriye, Rusya ve ABD gibi büyük devletlerin ulusal çıkarlarına konu olmuştur. Büyük devletlerin, çıkarları söz konusu olduğunda coğrafi olarak sadece kendilerine yakın bölgeye değil uzak bölgelere karıştıkları da görülmektedir. Bu bağlamda Suriye'nin de içinde bulunduğu coğrafya ABD ve bilhassa üzerinde duracağımız Rusya'nın uluslararası projelerinde önemli bir yer tutmuştur. SSCB'nin dağılmasından sonra Yeltsin döneminde Rusya reformcu Batıcı liberallerin de etkisiyle Batı ile yakınlaşan ve Rusya'nın geleceğinin Avrupa'da yattığını gören bazı politikalar izlemiştir. Bu politikaların izlenmesindeki sebeplerden en büyüğü Rusya'nın içinde bulunduğu mali krizler ve pek çok alanda Avrupa ve ABD'ye olan ekonomik bağımlılığıydı. Fakat Putin'in iktidara gelmesiyle geçiş döneminin sancıları nispeten hafiflemiş ve enerji unsurunun dış politikada aktif bir şekilde kullanılmasıyla da borç alan bir ülke konumundan, borç veren bir ülke konumuna geçmiştir. Fakat Rusya son yıllarda sadece yakın çevresiyle değil, SSCB döneminde de olduğu gibi Ortadoğu'da da etkin bir şekilde söz sahibi olmak arzusundadır. Rusya'nın İran ile nükleer faaliyetleri konusunda ortaklık öneren diyalogları kurması, Hamas'ı resmi olarak tanıması Ortadoğu'da ABD'ye karşı alternatif bir güç oluşturma çabasını göstermektedir. Bu bağlamda bu araştırma kapsamında Rusya'nın 2011-2017 yılları arasında süregelen Suriye iç savaş döneminde, Suriye ile ilgili izlediği dış politikanın incelenmesi amaçlanmıştır. Tez bu konuda literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler : Rusya, ABD, Suriye, Uluslararası Politika

GENERAL KNOWLEDGE

First and Last Name : AYSEL GULİYEVA

Department : International Relations

Program : International Politics Economy

Supervisor : Doç.Dr. Emel PARLAR DAL

Degree Awarded and Date : Master Degree - 2019

SYRIAN CIVIL WAR AND RUSSIA'S ROLE IN THE SYRIAN CIVIL WAR

Aysel Guliyeva

ABSTRACT

Syria is a port between Middle East and Mediterranean Sea. Although the subject of Syria has different approaches in different periods from the past to the present, it has always kept its importance. With the onset of the Cold War, Syria became the subject of national interests of major states such as Russia and the USA. In the case of interests, it is also seen that the great states are geographically involved not only in the region close to them but also in remote regions. In this context, the geography, including Syria, has an important place in the USA and especially in the international projects of Russia. After the collapse of the USSR, during the Yeltsin period, Russia followed a number of policies that converged with the West under the influence of in reformist sinking liberals and saw that Russia's future lay in Europe. The biggest reason for monitoring these policies was Russia's financial crisis and its economic dependence on Europe and the United States in many areas. But when Putin came to power, the pangs of the transition period became relatively light and he became a lender country from his position as a borrower by the active use of the energy element in foreign policy. Russia's security system in the international system in terms of threat perceptions and close environment is the CIS area. However, in recent years Russia has not only wanted to have an influence in the Middle East, but also power in the Middle East, as it was in the USSR. Russia's dialogue with Iran on its nuclear activities and its official recognition of Hamas is an effort to create an alternative power against the United States in the Middle East. In this context, the aim of this study is to examine the foreign policy of Russia in the period of Syria civil war between 2011-2017. The thesis aims to contribute to the literature.

Keywords: Russia, Syria, USA, International Politics

ÖNSÖZ

Uluslararası ilişkiler çalışmalarının genellikle herhangi bir devlet merkezli oluşu, objektif fikirlerin paylaşılmasının göz ardı edilmesine yol açmaktadır. Hiçbir ülke veya siyasi bir düşünce taraftarı olmadan objektif çalışmaların artmasının temenni edilerek yazıldığı bu tezin ortaya çıkmasında emeği geçen ve bu süreçte yol gösteren danışmanım; Doç. Dr. Emel Parlar Dal'a, ayrıca başta Doç. Dr. Behlül Özkan olmak üzere bölümümüz hocalarına, arkadaşlarıma ve eğitim hayatım boyunca bana hep destek veren sevgili anneme katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İstanbul, 2019

Aysel Guliyeva

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

1.GİRİŞ	11
2. SURİYE-RUSYA İLİŞKİLERİ: SOĞUK SAVAŞTAN SURİYE SAVAŞINA TARİHSEL ARKA PLAN	15
2.1. Soğuk Savaş Dönemi SSCB ve Suriye.....	16
2.2. Soğuk Savaş Sonrası Rusya ve Suriye	19
2.3. 2000’li Yıllar Rusya ve Suriye.....	19
3. SURİYE İÇ SAVAŞINI ANLAMAK: SÜREÇ, AKTÖRLER VE BÖLGESEL DİNAMİKLER	36
3.1. Süreç Dönemi Olaylar.....	38
3.2. Aktörler.....	39
3.2.1. Bölgesel Aktörler.....	41
3.2.2. Küresel Aktörler.....	44
3.3. Değişen Bölgesel Dinamikler.....	46
4. SURİYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA: MOTİVASYONLAR VE ÇIKARLAR	50
4.1. Rusya Neden Suriye İç Savaşına Müdahil Oldu?.....	51
4.2. Rusya, Bölgesel Aktörler ve Ad Hoc İttifaklar (Astana Süreci)......	65
4.3. Rusya’nın Suriye Savaşına Müdahalesinin Uluslararası Medyaya Yansıması.....	74
4.3.1. İç Savaşın Rusya Medyasına Yansımaları.....	75
4.3.2. İç Savaşın Arap Medyasına Yansımaları.....	80
4.3.3. İç Savaşın Amerika Medyasına Yansımaları.....	84
5.SONUÇ	87
KAYNAKÇA	91

1. GİRİŞ

Araştırmanın arka planı

Soğuk savaşın sona ermesi ve 1990'larda ortaya çıkan güç boşluğu ile alternatif teoriler de rağbet görmeye başlamıştır. Dünyada artan şiddet olayları yıllar önce devletlerin iç meseleleri olarak görülmekteyken artık dünya kamuoyunda tepki çekmeye başlamış insan temelli normatif yaklaşımlara yönelik artmıştır. İnsani müdahale, koruma sorumluluğu, kölelik ve soykırımın evrensel suç sayılması gibi konuların BM gündemine girmesiyle siyasette dönüşüm süreci başlamıştır. Bu dönemde siyasette bazı temel değişimler yaşanmıştır. Siyasetin konusu sadece yüksek politika olmaktan çıkmış, siyaset düşük politika konularıyla da ilgilenmeye başlamıştır. Küreselleşmeyle beraber önceleri ulusal düzeyde olan politikalardan, bilateral, bölgesel ve küresel politikalara yönelik başlamıştır. Dış politikadaki yöntem ve enstrümanlar teknoloji, iletişim, basın yayın, ulaşım gibi imkanlarla farklılaşmaya yol açmıştır. Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası iki kutuptan biri olan ve Bretton Woods sistemi ile kapitalist düzenin savunucusu olarak tanımlanan ABD ile doğu blok lideri SSCB arasında yaşanan Soğuk Savaş döneminde 1990'lara kadar sert güç enstrümanları ile güç mücadelesi yaşandığı görülmüştür. Ancak artan küreselleşmeyle beraber ülkeler güce karşı bakışlarını değiştirmek zorunda kalmışlardır. Son dönemlerde önemi artan ve çalışmamızın da konusu olan, dünya düzeninde başlayan değişimle beraber devletlerin yumuşak gücünün, en az sert zorlayıcı güçleri kadar önemi artmaya başlamış ve kültürel, ideolojik, ekonomik yöntemlerle ülkelerle ilişki kurabileceklerini ve bu sayede diğer ülkelerin gözünde yaptıklarını meşrulaştırabilecekleri düşüncesi yaygınlaşmıştır.

Soğuk savaşın sona ermesi, Rusya'nın iktidarda projeksiyon yapma ve devlet otoritesini baltalama, hatta askeri angajman ve ilhak etme noktasında bile büyük algılara etki ediyordu. Potansiyel gelecekteki eylemleri ve etki önlemlerini anlamak için Rus faaliyetlerine dikkat etmek zorunludur. Bu çalışma, Rus denizaşırı operasyonlarının belirlenmesinde ve sonuçta daha geniş bir zafer teorisiyle sonuçlanan etki projeksiyonunda önemli rol oynayan birçok faktörü vurgulayacaktır. Müdahale ve

uygulanen güç, Rusya'nın Suriye'deki stratejik hedefleri, ulusal güvenlik kaygıları ve önceki ihtilaflara katılımı, onun zafer teorisinin bir resmini ortaya koyan ifadesiyle açıklanabilir. Askeri varlıklar yoluyla doğrudan etkilenmese de, çoğu zaman Rus ekonomik ve güvenlik yardımına bağımlılık yoluyla yaratıldı ve sürdürüldü.

Araştırmanın Amaç ve Soruları

21.ci yüzyılda Suriye iç savaşının küresel gündemde olduğu bir zamanda realizm ve idealizm teorileri bakış açısından 2011 Suriye iç savaşının başlaması ve 2017'ye kadar olan süreçte Rusya siyasetinin bu iç savaşı körüklemekteki amaç, araç ve etkileri nelerdir? Bu üç eksen ve Suriye özelinde bakıldığında bu iki ülkenin, Rusya ve Suriye hükümetinin yani Esad rejiminin, savaşın başlamasında ve hala devam etmesindeki benzeşen ve farklılaşan noktaları nelerdir? tezde yanıtlanması amaçlanan temel sorunsalımızdır.

Cevaplanması amaçlanan diğer sorular ise;

- 1) Suriye iç savaşının kökleri, kavramsal ve teorik alt yapısı nedir?
- 2) Rusya diplomasinin araç ve stratejileri nelerdir?
- 3) Rusya'nın bu savaşa karışmasının bölgesel ve küresel etkileri nelerdir ?

Araştırmanın Önemi

Çalışmada, Suriye'nin mevcut siyasi yapısı, Esad yönetiminin durumu, Suriye'ye ilişkin Rusya, ABD, Muhalif güçler ve terörist grupların tutumuna değinilmiştir. Esad yönetiminin demir yumruğu nedeniyle Suriye'de yaşanan olayların sürekliliğini koruması, yaklaşık 40.000 insanın yaşamını yitirmesi, siyasi çekişmeler nedeniyle önerilen barış yollarının hep tıkanması, Rusya'nın stratejik denge unsuru olarak etkin olması, ABD ve AB devletlerinin konunun çözümünde sıkıntılar yaşaması, muhalif güçlerin yetersiz imkanlar nedeniyle başarıya ulaşamaması gibi nedenler çalışmada önem taşımaktadır. Çoğunlukla makalelerin konusunu Suriye İç Savaşı oluşturmuş olmasına rağmen İç savaşta rejimin ve muhalif grupların hangi politikayı izlediği, sivillerin kimin tarafında olduğu, İç savaşta büyük dış unsur olan Rusya

politikasının amaç ve araçları hakkında çok az yazı yazılmıştır. Akademik anlamda gerek uluslararası gerek ulusal literatürde konuyla ilgili çok fazla çalışma olmamasından kaynaklı olarak söz konusu bu çalışma aynı zamanda bu alanda literatürdeki boşluğu da doldurmayı hedeflemektedir. Bu amaçla çalışma, hem kavramın kendisini yeniden tanımlamak hem de insani diplomasi kavramının araçlarını insani yardımlar, barış arabuluculuğu ve politik - fikişel katkıları olmak üzere üç ana başlıkta inceleyerek konuya yenilik getirmeyi istemektedir. Ayrıca Türkiye’de Suriye üzerine yapılan araştırmaların çoğunlukla Amerika ve Batılı güçler politikası açısından ele alındığı görülmüş, iki ülkenin, Rusya ve Amerika, uluslararası ilişkiler bakımından karşılaştırıldığı iki tez bulunurken, bu tezlerden birinde ülkelerin yumuşak gücü analiz edilmiş, diğesinde ise Rusya ve Amerika’nın 2000 senesi sonrası değışen hükümetlerin liderlerinin özellikleri incelenmiştir. Bu bakımdan tez, Rusya’yı Suriye’de büyük bir güç olarak kategorize ederek ülkelerin Suriye ile bağı diplomalarını ve Rusya politikasını anlatarak faaliyetlerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Tezde, coğrafi olarak Orta Doğu bölgesine odaklanılacak ve söz konusu bölgede Rusya’nın izlemiş olduğu diplomasının amaç ve araçları analiz edilecektir.

Araştırmanın Zaman Aralığı ve Metodolojisi

Çalışmanın zaman dilimi 2011–2017 olarak seçilmiştir. 2011’de savaş başladıktan sonra Suriye ve Rusya’da siyasi ideoloji olarak farklı olsa da hükümetlerinin ortak siyasi amaçlar uğruna programlar başlattıkları görülmüştür. İki ülkenin ilişkilerinin 2011 yılından çok daha öncesine dayansa da, Rusya’nın bu bölgede izlemiş olduğu aktif politikanın izlerini ve sonuçlarını daha çok bu tarihten sonra belirgin olarak görmekteyiz. Rusya, Amerika ve Batılı devletlerin yer altı kaynakları ve yüksek ticaret hacmi ilişkilerini son yıllarda daha da geliştirdiği Suriye’ye yalnızca ticari değil, insani nedenlerden dolayı da yaklaşılabilceği gerçeği kendini göstermeye başlamıştır. Çalışmanın yöntemi ikincil kaynaklardan Suriye ve Orta Doğu ile ilgili yazılmış kitap ve makaleler ile birincil kaynaklardan; BM, Küresel İnsani Yardım ve çeşitli fon kaynaklarının verileri, her ülkeden alınan gazete yazıları, medya görüşü karşılaştırması, Rusya’nın katıldığı zirve ve forumlardaki bildirgeler ve her iki ülkenin liderlerinin söylemleridir.

İlk olarak; bu çalışmanın analitik çerçevesi kapsamında incelenecek olan Rusya ve Suriye siyasetinin kökleri, hükümet değişikliğinden sonra Rusya siyasetinin amacı açıklanacaktır. İkinci olarak ise; “Barış Arabuluculuğu” başlığı altında çatışma ortamı oluşmaması için gerçekleştirilen arabuluculuk ve sürdürülebilir barışın hedeflendiği inşaa faaliyetleri ortaya konulacaktır. Üçüncü olarak; Rusya ve Suriye’nin yerli gazetelerinden alınan yazılar fıkırsel/politik katkılar kapsamında incelenecektir. Her başlığın altında yazılan haberlerin Rusya ve Suriye politikası açısından olumlu olumsuz etkileri karşılaştırmalı olarak verilecektir, hükümetlerin aldığı kararların sivil halk üzerindeki etkisi değerdendirilecektir.

Tezin Yapısı

Tez, 3 ana bölümden oluşmaktadır. 1. Bölüm olan ‘Suriye İç Savaşı Kökleri’nde Suriye tarihi, Suriye iç savaşı, iç savaşın nedenleri ve sonuç olarak yapılan protestolar ve yaşanan katliamlar, kurulan yasa dışı organizasyonlar ile iç savaş döneminde şekillenen Rusya ve Suriye ilişkileri hakkında alan yazı taramasına dayalı bilgi sunulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde Rusya dış politikası, Ortadoğu ülkeleri içerisinde ağırlıklı olarak Suriye politikası ve Suriye iç savaşı dolayısıyla şekillenen Rusya politikası hakkında alan yazın taramasına dayalı bilgi sunulmuştur. Araştırmanın üçüncü bölümünde Rusya’nın 2011- 2017 Suriye dış politikası ile ilgili betimsel bilgiyi ortaya koymak amacıyla kullanılan veri toplama ve doküman inceleme yöntemleri ile verilerin ve dökümanların kaynakları hakkında metodolojik bilgiye yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde incelenen veriler ve dökümanlar neticesinde elde edilen bulgular yorumlanarak aktarılmıştır, araştırmanın sonucu ve elde edilen sonuçların literatürde yer alan emsal çalışmaların sonuçları ile karşılaştırılmalı olarak incelenmesine yer verilmiştir.

2. SURIYE- RUSYA İLİŞKİLERİ: SOĞUK SAVAŞTAN SURIYE SAVAŞINA TARİHSEL ARKA PLAN

2011 Eylül ayının son gününde, Rusya Suriye'de hedefleri bombalamaya başlayarak IŞİD'i bombaladığını ve ona karşı savaştığını söyledi. Gerçekte ise IŞİD rejimiyle savaşan Esad rejimine karşı muhalif grupları hedef alıyordu. Bu olaylar, Suriye savaşının küresel dikkatin merkezinde olduğu bir zamanda gerçekleşmeye başladı. Savaş, Suriyeli ailelerin Avrupa'ya girmeye çalışmasından sonra, Eylül ayı başlarında Türkiye kıyılarına yürümeye başlayan Aylan Kurdi'nin simgelediği 4 milyon mülteci krizini de içeriyor. (R. Allison, 2013) Suriye iç savaşının başlamasına yol açan sebepleri esasen 2011'de savaşın başlamasından çok daha öncesinde aramak mümkün. Bu olaylar ilk patlak vermeye başladığından günümüze dramatik değişimler geçirdi, her biri çatışmayı çevreleyen jeopolitiği daha da zorlaştırdı ve en çok da acı çeken Suriyeli sivillerin hayatını daha da kötüleştirdi. O yüzden, savaşın başlama nedenlerinin, Rusya'nın bu savaşta çıkarlarının kökenlerine inmemiz konunun anlaşılması açısından faydalı olacaktır.

2.1. SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ SSCB VE SURIYE

Savaş en az 250.000 insanı öldürdü ve nüfusun yarısından fazlasını kendi evlerinden zorla çıkmak zorunda bıraktırdı ve hala insanlar evlerinden, ülkelerinden kaçıyor. (Stepanova Ekaterina, 2016) Ülkenin postkolonyal köklerine ve 1976'da bugünkü savaşın ilk başlama nedenlerine geri dönerek, 2011'den önce zaman çizelgesine savaşın başlangıç yapmasına yardımcı olan olaylara kısa bir dönüş yapalım. Suriye krizini anlamak için en önemli tarihsel gerçeklerden biri şu: Suriye'nin sınırları, büyük ölçüde çeşitli farklı grupları bir araya getiren Fransız sömürgecileri tarafından icat edildi. (Trevor R. Bryce, 2014) Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğu çöktü ve harabeleri arasında Fransa, 1920'de bugün Doğu Akdeniz'de, Suriye ve Lübnan olarak bilinen eski Osmanlı topraklarının kontrolünü ele geçirdi. (E. Karsh, 1991) Bu bölge etnik ve dini olarak oldukça farklıydı ve hala farklılığını sürdürmektedir. Avrupa emperyalistlerinin sınırlarını zorlayan çok sayıda ülke var,

fakat mesele Fransız sömürgeciliğinin günümüz Suriye'sini, etnik ve dini gruplar arasındaki gerginliğe katkıda bulunacak şekilde oluşturmuş olduğu savaşın içeriğini anlamaktadır.

Fransa'nın Suriye üzerindeki emelleri Haçlı Seferleri ile başlamıştır. Fransa, buradaki dini ve ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla her türlü dini ve etnik ayrımcılığı yapmıştır. Marunileri devamlı olarak Dürzilere karşı desteklemiştir. Fransa Suriye üzerindeki emellerini gerçekleştirmekte Arap milliyetçilerini de kullanmıştır.

I. Dünya Savaşı sırasında İngiltere ve Fransa aralarında yaptıkları Sykes-Picotadlı anlaşmayla Suriye, Fransız nüfuz sahası olmuştur. Fransa I. Dünya Savaşı'ndan sonra Suriye'yi işgal ederek burada manda idaresi kurmuştur. Böylece Fransa, Suriye üzerindeki emellerini gerçekleştirme imkanı bulmuştur. Fransa, Suriye'de askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel alanda tam bir emperyalizm politikası izlemiştir. Suriyeliler, Fransa'nın bu politikalarına karşı grev ve gösteriler yaparak karşı çıkmaya çalıştılar. Fakat Fransa bu tür hareketleri işkence, hapis, katliam ve sürgün gibi metotlarla bastırmıştır. Fransa'nın bu sırada en büyük destekçileri Maruniler ve Ermeniler olmuştur. (E. Aghayev, F. Katman, 2011)

Bir dini azınlık grubu olan Alevi Şii Müslümanlar özellikle Fransız sömürgeciliğini bir fırsat olarak gördüler. Sünni Müslümanların çok daha büyük nüfusu tarafından zulüm gören bazı Aleviler Fransız sömürgeci otoritelerine katıldı. Özellikle, yeni inşa edilen, Fransızların gücünü güçlendirmek için kullandıkları bir gelişme olan Suriye ordusuna katıldılar. Avrupalı sömürgeciler sıklıkla iktidarı sürdürmek için onlara güvenecek azınlık gruplarını desteklediler, azınlıklar da ezildikleri için onlara katılıyordu, bu yüzden ilişki simbiyotikti. Yani ortak olarak birbirleriyle yardımlaşarak birarada duruyorlardı.

1893 yılında Rus İmparatorluğu, Osmanlı Suriyesi'nde, daha sonra Şam'da bir konsolosluk ofisi kurmuştu. 1917 tarihinde cereyan eden Ekim Devrimi'nin ardından ve Sovyetler Birliği'nin oluşturulmasından sonra Suriye'de Rus varlığı sona ermişti. Sovyetler Birliği ve Suriye arasındaki diplomatik ilişkiler, ilk defa Temmuz 1944 yılında kurulmuştur. Sovyetler Birliği yeniden İkinci Dünya Savaşı sonrasında

Ortadoğu'da ilgi çekmeye başlamıştır. İki ülke arasında 17 Nisan 1946'da Suriye'nin bağımsızlık ilanı öncesi olan 10 Şubat 1946'da 10 gizli anlaşma imzalandı. Sovyetler Birliği uluslararası arenada, Suriye Arap Ordusu'nun oluşumunda askeri yardım yaparak, diplomatik ve siyasi destek sağlamayı kabul etti. (E. Karsh, 1991)

Suriye'de siyasi yaşam 1949 yılına kadar nispeten sakindi. 1948 Arap-İsrail Savaşı'ndan sonra, 1949 yılında, Suriye'de bir dizi askeri darbeler oldu ve Baas Partisi yükselişini yaşadı. 1953'te üç darbe sürecinde iki kez askeri diktatörlükler iktidara geldi. Soğuk savaş döneminde, her çatışma sırasında ve Ortadoğu'da savaş patlak verdiğiğinde, Sovyetler Birliği ile yakın ilişkiler oluşturmak için Suriye lideri bir faktör olarak görev yapmıştır. 25 Şubat 1954 askeri darbesini takiben, Baas Partisi Suriye siyasetinde ön plana çıktı. 1956 yılı Ekim ayı sonunda Süveyş Krizi zamanı Sovyetler Birliği'nin tepkisi Ortadoğu'da Sovyet prestijini arttırmıştır. Suriye'ye Sovyet yardımı hızlandırılmış ve askeri ve ekonomik anlaşmalar dahil edilmiştir. 1955 ve 1958 yılları arasında, Suriye askeri ve ekonomik yardım için Sovyetler Birliği'nden yaklaşık 294.000.000 \$ almıştır. Aynı zamanda, Suriye'de Baas Partisi'nin gücünü ve etkisini artırmıştır. (Bodner. Matthew, 2015) Şubat 1966'daki Suriye darbesi, Sovyetler Birliği'nin Suriye'yi daha fazla desteklemesine fırsat verdi. Düzeltici Hareketi olarak adlandırılan 1970 yılındaki bu yeni darbe, 13 Kasım 1970 tarihinde Suriye'de iktidara Hafız Esad'ı getirdi. 1971 yılında, Devlet Başkanı Hafız Esad ile bir anlaşma uyarınca, Sovyetler Birliği, Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu'da istikrarlı bir varlık göstermesi amacıyla Tartus'ta askeri donanma üssü açmasına izin verildi. Suriyeli binlerce subay ve Hafız Esad'ın başkanlığı sırasında Rusya'da profesyonel eğitim aldılar. (AM Vasil'ev, 1993) Baas Partisi, iktidarı ele geçirdikten sonra ülkede Arap Nasyonalizmine dayalı dikta rejimi kurmuştu. Ülke demir yumrukla yönetilmeye başlanmıştı. Aynı tarihte ülkede sıkıyönetim ilan edildi. Kendisi bir asker olan (Hava Kuvvetleri Komutanı) Hafız Esad'ın gerçekleştirdiği darbe sonrasında Baas rejimi bambaşka bir boyut kazandı. Darbenin akabinde gerçekleştirilen halk oylamasında Esad'ın başkanlığı %99 oy oranıyla kabul edildi. (E. Karsh, 1991)

Bu referandumla Esad'ın başkanlığı meşruiyet kazanmış ve “Tek Adam” olmuştu. Bu tarihten itibaren ülkenin diktatöryel bir rejimle tanıştığı ileri sürülebilir. Esad, ülkede

hiçbir muhalif çalışmaya izin vermiyor, en küçük kıpırdanmalara anında müdahale ediyordu. Gazete ve radyolar tamamen devlet tekelindeydi. Rejimin aleyhine hiçbir yayın yapılamıyordu. Yargı adeta rejimin kökleşmesi için çalışıyordu. Pek çok mahkeme göstermelik olarak yapılıyor, davaların görülmesi birkaç saniye sürebiliyor, avukatlar mahkeme salonlarına alınmıyor, mahkûmlara savunma hakkı verilmiyordu. Özellikle Müslüman halkın hareket alanı iyiden iyiye kısıtlanmıştı. İslami hareketler sıkı takibe alınıyor, hareketleri şüpheli görülenler Esad'ın adamları tarafından evlerinden alınıyor ve bunların pek çoğundan bir daha haber alınamıyordu. Özellikle Müslüman Kardeşler Cemiyeti mensuplarına 1970-80 arasında ciddi baskılar uygulanmıştı. Bu tarihler arasında pek çok cemiyet mensubu, Palmira Hapishanesi'nde infaz edilmişti. (Lynch, Colum, 2015) Hafız Esad'ın iktidarının sona ermesi ile ülkede yoğun sosyal ve politik tartışmaların yaşandığı "Şam Baharı" ortaya çıkmıştır. Temmuz 2000 tarihinde başlayan Şam Baharı, pek çok politik forum ve salonun ortaya çıkması ile ülkenin geleceğinin özgürce tartışıldığı bir ortam doğurmuş, fakat bu siyasi hürriyet ortamı, özgür ve adil seçimler ile politik özgürlük talep eden pek çok aktivistin tutuklanması ile, Ağustos 2001 tarihinde sona ermiştir. Aralık 2010 tarihinde Tunus'ta hükûmet karşıtı gösteriler başlamış ve bu gösteriler Suriye de dahil olmak üzere Arap Dünyasına yayılmıştır. Mısır, Tunus, Yemen ve Libya'da devrim yaşanmış ve diğer Arap ülkelerinde hükûmet değişiklikleri, anayasal değişiklikler, sosyal ve politik hayatta köklü değişimler görülmüştür. (Gabriel Gorodetsky, 159-170)

2.2. SOĞUK SAVAŞ SONRASI RUSYA VE SURİYE

İlk önce Başbakan, sonra da Cumhurbaşkanı olarak Vladimir Putin'in gelişi, Yeltsin'in Rusya Dış Politikası'nın temel çizgilerini koruyarak muhafazakar bir duruş sergiledi. Orta Doğu'da, yeni yönetimin ana meselesi, bölgesel krizlerin Rusya Federasyonu çekirdeğine, örneğin cihatçılığın yükselişine engel olmaktı. Putin görevindeki ilk günlerinden beri Çeçenya ve diğer komşu bölgelerde cihatçılıkla karşı karşıya kaldı. Aynı zamanda, Taliban rejiminin güçlendirilmesi ve El-Kaide'nin Afganistan'daki nüfuzu Kremlin'e büyük baskı uyguladı. Özel olarak Ortadoğu ile ilişki kurarak, Rusya'nın bu coğrafi alanda en büyük hedefinin, bölgeye özgü Orta Asya ve

Kafkasların uçucu bölgelerine yayılan bölgeye özgü siyasi ve askeri krizlerin yayılmasını önleme amaçlı siyasi istikrar sağlanmasıdır. (Eran 2003, 159).

Güvenlik konularında deneyimli olan Putin, Kafkas bölgesindeki Arap cihatçıları ve Selefi gruplar arasındaki iletişimin açık bağlantılarının tam olarak farkındaydı. Bu sebeple Orta Doğu'ya, Rus etki alanına girmek isteyen teröristlerin ana koridoru olarak yaklaştı. Ek olarak, Kafkasya'daki siyasi istikrar, Hazar petrol ve gazının Avrupa ve Asya pazarlarına kesintisiz taşınması için Moskova için hayati öneme sahipti. Bununla birlikte, sözde '*Büyük Oyun*' ile ilgili- ABD - Rus düşmanlığı - ne zaman uygunsa, Orta Doğu'daki ABD'nin varlığına meydan okumak için Yeltsin'in politikasını sürdürmeye karar verdi. Bu zorluklar, Moskova ile çeşitli haydut Arap ülkeleri arasındaki diplomatik ve askeri bağlantıların Irak, Libya ve Suriye gibi derin bir Batı karşıtı gündemiyle güçlendirilmesi biçimini benimsedi ya da Moskova'nın Batılı güçlerle çalışma isteksizliği ile ifade edildiler. Daha geniş bölgesel istikrar sağlamak için mesela 2006 yılında Hizbullah-İsrail çatışmaları Moskova'nın Batı dünyasından ayrı bir çizgi çizdiğini belirtti. Kudüs'e ödün vermeden verdiği desteği sunmak yerine, Hizbullah'ın lideri Hasan Nasrallah'la açık iletişim kanallarını sürdürdü (Katz ve Pollak 2015).

Genel olarak, Putin, ABD'yi Yeltsin'den sonraki Rus bürokratik teçhizatının çok fazla alarma geçirmemeye çalıştı. 11 Eylül ve sonrasında Putin'e dış dış politika duruşunu değiştirmek ve Orta Doğu dahil olmak üzere çeşitli stratejik öneme sahip bölgelerde ilerlemek için beklenmedik bir fırsat verdi. Beyaz Saray'ın Afganistan'da El-Kaide'ye ve Taliban'a karşı tam kapsamlı bir savaş yürütmekle kalmayıp, cihatçılığı etkisiz hale getirme kararı da 11 Eylül'den sonra Amerikan ruhlarını ortaya koyuyor. Bush yönetimi (2001–2009), Saddam Hüseyin'in Irak'taki ve Afganistan'daki Taliban'ın tiranlık rejimlerine son vermesinin değil, ABD'nin güvenliğinin hayati olduğuna karar verdi. Ancak Demokratik Barış Teorisi olarak adlandırılan Orta Doğu'da daha geniş bir paradigma değişikliği yaratmak istiyorlardı. Bush yönetimi, bu Kant sonrası yaklaşımı, Orta Doğu'daki direniş stratejisinin köşe taşı olarak tanıtmayı seçti, trilyonlara mal olan ve Amerikan ekonomisini neredeyse bozan bir çaba olarak kaldı. Bush yönetiminin maksimalizmine dayanacak devasa ekonomik çaba, Barack Obama yönetimini (2009-

2017) ABD'nin stratejik taahhütlerini değiştirmeye zorladı. Amerikan seçmenleri Orta Doğu'ya askeri müdahalelerle bıkmıştı, böylece Obama ülke için yeni bir stratejik hedef belirledi, ancak Asya-Pasifik'in en önemli kısımlarından biri olduğu için Birleşik Devletler Orta Doğu'daki sosyo-politik gelişmelere ilgi duymaya devam etti. Akdeniz'in deniz yollarının hayati önemi nedeniyle, bu kez ABD'nin çok sayıda bölgesel bilmeceye doğrudan dahil olma isteği yoktu. Bununla birlikte, siyaset, doğası gereği, bir boşluktan nefret ediyor ve Putin'in Rusya'sı ABD'nin yeniden yönlendirilmesinden tam anlamıyla yararlandığının altı çizilebilir.

Orta Doğu, Putin gelene kadar hiçbir zaman Rus veya Sovyet gündeminin zirvesinde değildi. Ancak, 11 Eylül saldırılarını takiben - ve özellikle Arap Baharı'ndan sonra - Putin'in Rusya Ortadoğu'nun geçici koşullarında etkisini arttırmak için mükemmel bir fırsat olduğunu gördü. (D.Averre, L.Davies, 2015) Aynı zamanda, Batı dünyasının bakışlarını, Kafkaslar ve Orta Doğu Avrupa gibi Kremlin için daha büyük stratejik öneme sahip bölgelerden uzak tutmak için ideal bir fırsat olarak düşünülebilirdi. Günümüzde çeşitli analistler uluslararası sistemin zaten ABD ile Rusya arasında yeni bir soğuk savaşa girdiğini iddia ediyorlar. Bununla birlikte, Rusya artık Orta Doğu'da daha agresif bir politika izliyor ve bu durum bölgenin krize girmesiyle devam edecek gibi görünüyor.

2.3. 2000'Lİ YILLAR RUSYA VE SURİYE

Sovyetler Birliği, Soğuk Savaş döneminde Ortadoğu'da ciddi bir nüfuz sahibi olsa da Rusya, kendi iç problemlerinden dolayı 1990'larda bölgede pek bir varlık gösteremedi. Ancak Putin 2000'de iktidara geldikten sonra, Rus liderliğinin önceki pasif duruşunu tersine çevirdi ve Moskova'nın, Türkiye, İran, Suriye ve Libya dahil bölgedeki birçok ülkeyle siyasi, askeri ve ekonomik ilişkilerini geliştirdi. Rusya'nın Ortadoğu'da artan etkisinde dönüm noktası teşkil eden olay ise 2011 yılında Suriye'de iç savaşın patlak vermesi oldu. Washington bölgeye asker göndermekten kaçındığı ve kendisini, muhaliflere askeri destek vermekle sınırlandırdığı için IŞİD hem Suriye hem de Irak'ta geniş kesimleri ele geçirdi. Öte yandan Moskova ve Tahran ise Washington ve

müttefiklerince iktidarda istenmeyen Beşşar Esad hükümetine önemli ölçüde askeri destek verdi. Aynı dönemde Obama, Suriye krizine aktif bir şekilde müdahil olmasının önündeki kırmızı çizginin ülkede kimyasal silah kullanımı olacağını ilan etti. Fakat, Şam'ın muhaliflerin kontrolü altındaki bir banliyösü olan Guta'da 2013'ün Ağustos ayında Esad güçlerince yapıldığı düşünülen sarın gazı saldırısında yüzlerce insan öldüğünde de Obama yine ciddi bir eyleme geçemedi ve Esad'ın kimyasal silahlarının imha edilmesi için Moskova'nın arabuluculuğuna yapılan bir anlaşmaya razı oldu.

2010'un sonundan bu yana Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı etkisine alan halk ayaklanmalarının, bilinen adıyla "Arap Baharı"nın yeni durağı Şam Rejiminin adeta şeytan taşlanır gibi taşlandığı yerin Suriye olduğu ileri sürülebilir. Nitekim yaklaşık üç yıldır uluslararası kamuoyu da bu doğrultuda Suriye'de rejim ile muhalif güçler arasındaki güç mücadelesine odaklanmış bir durumda olduğu gözlemlenebilir. Beklenenin aksine Esad Rejiminin mücadeleyi bırakmaması karşısında süreç yeni bir evreye girdi ve bir kısmı Afganistan ile Suudi Arabistan'dan ithal radikal gruplar muhaliflerin yanında saf tutarak mücadeledeki yerlerini aldılar. Suriye'de çatışmaların başladığı günden bu yana küresel politikada ikili bir kamplaşma yaranmaya başladı. ABD öncülüğündeki, İngiltere, Suudi Arabistan, Katar, İsrail ve Türkiye'nin de içinde yer aldığı ilk grup, Suriye'ye barış ve istikrarın ne pahasına olursa olsun Beşşar Esad'ın iktidardan düşmesiyle gelebileceğine inanıyordu ve buna göre politik bir tavır alıyorlardı. Hatta söz konusu ülkelerin Suriye'deki muhalif grupları silahlandığı, eğitim kamplarında militan grupları eğittiği ve merkez üssü Afganistan olan El-Kaide gibi, Suriye'deki çatışma süreci boyunca El-Nusra olarak bilinen, radikal İslami grupları Suriye'ye taşıdığı artık sır olma özelliği taşımayı bırakmıştı.(AM Vasil'ev,1993)

Esad baskısının kötüleşmesi uluslararası kınamayı da beraberinde getirdi. Ekim ayında, BM Güvenlik Konseyi müdahale etmemekle birlikte, Esad'ın suçlarını kınayan bir karar taslağını hazırlayıp Uluslararası Ceza Mahkemesine başvurarak üyelerini kınamaya çağırdı. Rusya ve Çin veto etti. Şubat 2012'de BM başka bir taslak karar önerdiğinde, Rusya ve Çin öte yandan Beşşar Esad'ın gidişinin Suriye için çözüm olmayacağına ve dışarıdan bir müdahaleyle hiçbir ülkeye demokrasi gelmeyeceğinde ısrar eden ikinci grubun Rusya önderliğinde tavır belirlediği açıkça görülüyordu. Bu bağlamda Rusya,

Çin ve İran sıklıkla Suriye'ye yönelik müdahaleye sıcak bakmadıklarını ifade ediyorlardı. BM Güvenlik Konseyi'ne yakın zamana kadar Suriye'ye yönelik yeni bir karar tasarısının getirilememesi de ikinci grubun söz konusu duruşundan kaynaklanıyordu. Şöyle ki, 28 Eylül 2013'te kabul edilen karar tasarısına kadar Güvenlik Konseyi'ne üç karar taslağı getirilmiş, ancak bunlar, Moskova ve Pekin'in veto etmesiyle taslak olarak kalmaya mahkûm olmuşlardı. Bu öncelikli olarak bir Rus girişimiydi. New York'ta Suriye ile ilgili diplomatlar arasındaki algı, Pekin'in Şam'a bağlı kalmaktan ziyade Moskova ile dayanışma içinde olduğunu ifade ediyordu. (Simon Adams, 2013) Bu, Rusya'nın uzun süredir devam eden, dünyanın öfkesine bakmaksızın, Esad'ı diplomatik koruma altına almasının sağlama politikasının bir parçası olarak düşünülebilir.

Moskova protestolar başladığından beri Esad'ı savaşında destekliyordu. Sadece 2011'de Rusya , rejime yaklaşık 1 milyar dolarlıksilah sattı . İki ülke arasındaki bağlar ta Soğuk Savaş'a kadar dayanıyor. Sovyetler 1960'lı yıllarda modern Suriye ordusunu "esasen inşa etti". Esad hükümeti için sürekli destek, SSCB'ye Orta Doğu'daki en güvenilir müttefiki ve vekilini kazanma şansını verdi. (Oldberg, Ingmar. 2010)

Suriye, Rusya'nın eski Sovyet cumhuriyetleri dışındaki birkaç güvenilir müttefikinden biri olarak , Moskova'nın eski süper güç statüsünün bir göstergesi ve Orta Doğu'da Rusya'nın son bir askeri gücü olarak kalmaktaydı. Rusya bugün Suriye'nin Akdeniz kıyısındaki Tartus şehrinde çok değerli bir deniz üssünü bulundurmakta ve Esad'a daha fazla silah satmaya devam etmektedir. 2006 ile 2010 arasında , Suriye silah ithalatının yüzde 48'i Rusya'dan geldi. Rusya, Esad'ı müttefiki olarak korumak için savundu. Ama Rusya'nın Esad'ı korumak için izlediği politikanın arkasında bundan daha fazlası var. (EW.Rowe , S.Torjesen – 2008) Bunu anlamak için, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, Libya'da savaşa dönüşen başka bir Arap Baharı ayaklanmasından aldığı dersleri bilmemizde fayda var.

Mart 2011'de Suriye daha sakindi ve Rusya resmi olarak Başbakan olarak Putin güçlü kalmasına rağmen Dimitri Medvedev tarafından yönetiliyordu. Libya'nın isyanı korkunç bir şiddetin eşiğine gelmişti ve Batılı ülkeler NATO'ya hükümet güçlerine müdahale etme yetkisi veren bir BM Güvenlik Konseyi kararı aldılar. Rusya, bu tür

müdahalelere genelde karşı olmasına rağmen, Medvedev çözüm istememesine rağmen bu karara izin verdi. Rusya - ve özellikle de Putin - daha sonra müdahalenin Kaddafi'yi devirmek için bir savaş haline gelmesinibüyük bir korkuyla izledi. (H. Manlove,2016)

İdealizm bakış açısından baktığımız zaman, Putin Libiya'da yaşanan halk ayaklanmaları, otoriter rejimlerin çöküşü, Batı müdahaleleri ve aşırılık - başka bir bağlamda, korktuğu tüm güçler, belki de bir gün Moskova'ya gelebilir diye endişeleniyordu. Putin, Libya'daki ayaklanmayı Moskova için yönetilmekte olan bir devrime doğru bir adım olarak hayal etti. Protestolar Suriye'ye kadar yayıldığında, gerçek bir Rus müttefiki olan Putin Libya'da yaşananların tekrar burada olmasına izin vermemeye karar verdi. Libya müdahalelerinden birkaç ay sonra, BM Güvenlik Konseyi'nin Esad'ı kınamak için verdiği kararını veto ederek, kendi halkına karşı savaşında Esad'a yardım etmek için Rusya'nın askeri ve diplomatik gücünü ve desteğini gönderdi. Ve Rusya, Esad'ın gittiği yolun her adımında onunla birlikte kalacaktı.

3. SURIYE İÇ SAVAŞINI ANLAMAK: SÜREÇ, AKTÖRLER VE BÖLGESEL DİNAMİKLER

İsyan ilk olarak, Arap Baharı'ndan etkilenerek, Ocak 2011 tarihinden itibaren küçük gösteriler halinde başlayıp büyüyerek, yolsuzluğa ve insan hakları ihlallerine karşı bir sivil başkaldırı olarak başlamıştır. Geniş çaplı gösteriler ise 15 Mart 2011 tarihinde güney şehri Dera'da ortaya çıkmıştır, bu yüzden Dera ilerleyen safhalarda "Devrimin Beşiği" olarak anılmıştır; bu gösteriler kısa sürede ülke çapına yayılmıştır. Hükûmet gösterilere geniş çaplı tutuklamalar, işkenceler, polis şiddeti ve sansürle cevap vermiş, fakat gösteriler büyümeye devam etmiştir. Nisan ayının sonuna doğru Beşar Esad, direnen şehirlere ve kasabalara karşı büyük ölçekli askeri bir hareket başlatmış, harekate tanklar, piyadeler ve ağır silahlar katılmış, tüm bunlar kısa sürede büyük sayılarda sivil can kayıplarına neden olmuştur. Suriye'nin pek çok şehrindeki gösterileri hükûmet güçleri kanlı bir şekilde bastırma yoluna gidince, olaylar daha da büyümüş ve ufak çaplı çatışmalar yerini muharebelere bırakmıştır. Sonucunda, on binlerce insan hayatını kaybetmiştir. İlk büyük çatışmalar Humus, Dera ve Şam'da yaşansa da kısa sürede tüm ülke geneline yayılmıştır.

3.1. SÜREÇ DÖNEMİ OLAYLAR

Suriye'nin iç savaşı 2011'de ortada hiçbir şey yokken başlamış bir şey değil, savaşı görmenin en iyi yolu 1976'da başlayan ve Suriye'nin iç savaşının "ilk turu" olarak adlandırıldığı (Robinson.) şeyin daha ziyade yeniden başlaması olarak düşünülebilir. Ve bu savaşın ilk turu Hama şehrinde şok edici acımasız bir katliamla sona erdi. O yıl, Hafız Esad, Suriye gruplarının Lübnanlı Müslümanlara karşı savaşan Lübnanlı Hristiyan gruplar adına iç savaşına karışmıştı. Müslüman Kardeşler ve diğer birçok Suriyeli Sünniler bunu esir olarak gördüler ve Esad rejiminin gitmesi gerektiğini kanıtladılar ve altı yıl boyunca devam eden düşük yoğunluklu bir iç savaş başlattılar. Esad ailesi, Şii İslam'ın bir kolu olan, Suriye toplumunun tahminen %12'lik bir kısmını oluşturan Nusayri azınlığa mensuptur. Aile, Suriye'nin güvenlik güçlerini

sıkı bir kontrol ile elinde tutmuş ve bu yüzden ülkenin dörtte üçünü oluşturan Sünni çoğunluk üzerinde bir "dargınlığa" sebep olmuştur. Etnik azınlık olan Suriye Kürtleride etnik ayrımcılık ve kültürel hakları ile anadilleri üzerindeki yasaklar sebebiyle protest bir tutum takınmış ve şikayetçi olagelmışlerdir. (Trevor R. Bryce, 2014)

Hafız Esad yönetiminde 1970'ler ve 1980'lerin başında muhalif grupları, özellikle Müslüman Kardeşleri ortadan kaldırmak için planlanan kanlı eylemlerin en şiddetlisi 2 Şubat 1982'de başladı. Başta Hama olmak üzere Suriye'nin kuzeyindeki bütün şehirleri Müslüman Kardeşlerden tamamıyla temizlemesi istenen Rıfat Esad'a 12.000 asker verildi ve özellikle muhalif unsurlarla bağlantısı bulunan 100 ailenin bütün fertlerini içine alan 5.000 kişiyi öldürme yetkisi verildi. Rıfat Esad ve askerleri evlerden işe başlamıştır. Baskı giderek artırılarak bütün evler içindekilerle birlikte yakılıp yıkıldı, hatta çocuklar anne ve babalarının gözleri önünde öldürüldü. (N.Chomsky – 1982)

Esad yönetimi bu isyanı tarihte eşine az rastlanır bir şekilde kadın, çocuk, yaşlı demeden masum halkı ayırt etmeksizin şiddet uygulayarak katletmiştir. Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre, Dar sokaklardan tankların ve askeri birliklerin geçişini kolaylaştırmak için şehrin eski sokakları tıpkı çatışmanın ilk beş günü tanklar tarafından evlerin ezildiği el-Hader sokakları gibi havadan bombalanmıştı. Günlerce süren ağır bombardımanın ardından 15 Şubat'ta Savunma Bakanı Mustafa Talas isyanın bastırıldığını söylemesine rağmen şehir hala kuşatma altındaydı. İleriki iki hafta boyunca yoğun tutuklamalar sürdürülürken askeri kuvvetlerin halka karşı kötü muamele ettiği ve masum şehir halkına yönelik toplu katliamlar yaptığı bildiriliyordu. Tam olarak ne olduğunu bilmek kolay olmasa da Uluslararası Af Örgütü şehrin dışındaki hastaneden 19 Şubat günü 70 kişinin toplu olarak katledildiğine ve aynı gün Muhafız Tugayı'nın El-Hader bölgesinde ikamet eden herkesi infaz ettiğine dair haberler geliyordu. Şüphelilerin bulunduğu düşünülen binalarda yaşayanları öldürmek için siyanür kullanıldı. Ayrıca askeri havalimanında, şehir stadyumunda ve askeri kamplarda insanlar toplanarak günlerce açıkta ve yiyeceksiz tutuldular.(E.Karsh – 1991)Esad sonunda savaşı son derece acımasız bir şekilde sonlandırdı: 1982'de muhalefetin neredeyse en güçlü olduğu Hama kentiniçok işlek bir barajında binlerce sivili katletti. Rejim, bu deneyimlerden uygulananların acımasızca bir ders olduğunu öğrendi.

İdealizm bakış açısından bakıldığında sonuç olarak Hama, Suriye'nin çekişmesinin gerçek nedenlerini çözmedi, geride otoriterlik, temelde eşit olmayan bir güç dengesi ve demografik gruplar arasındaki tehditler gibi hesaplaşmalar bıraktı. Robinson, 1976 ve 2011'deki kök sorunları ve rakip tarafların aynı olduğunu söylüyordu. Azınlık temelli bir rejim, çoğunluk nüfusundan ayrıcalıklı unsurlarla birlikte diğer azınlıklarla ittifak halindeydi ve muhaliflere tahammül etmeyen zayıf ve genellikle işlevsiz bir devlete hükmediyordu.

Mart 2011'deki Suriye protestolarının başlaması için bşr bir neden yoktu. Sadece, Tunus ve Mısır'da büyük, başarılı Arap Baharı ayaklanmalarından etkilendikleri düşünülebilir. Ancak barışçıl devrim vaadi, şiddetli ve kanlı bir baskıya yol açtı.ğı söylenilebilir. 18 Mart'ta güneydeki Deraa kentindeki Suriyeliler çeşitli rejim karşıtı gençlere karşı olan rejimin acımasızca muamelesini protesto etmek için sokaklara çıktılar. Güvenlik güçleri protestoculara ateş açtı ve dört kişiyi öldürdü.2000 yılından bu yana Hafız'ın oğlu ve Suriye'nin cumhurbaşkanı olan Beşar Esad, Hama katliamından öğrendiği dersleri uyguluyordu: Önce öldür ve daha sonra soru sor.Hak grupları, Deraa'da meydana gelen karışıklıkların patlak vermesinden bu yana, güvenlik güçleri Suriye genelinde 350'den fazla sivil öldürdüğünü iddia ediyor. Kurbanların üçte biri son üç günde vurularak öldürülmüştü ve Esad'a karşı halk ayaklanmasının ölçeği ve genişliği artmıştı. (R.Dannreuther, 2012)

Şam'ınDoumaandMouadhamiyabanliyölerine sürüklenen güvenlik güçleri de işgal etmeye ve tutuklamaya devam ettiklerini ve Suriye'nin demokratlarını yok etmek için tasarlanmış vahşi bir savaş yürütme politikalarının bir parçası olmuştu. Düzenlenen bu baskınlar, babasının 2000 yılına kadar 30 yıl boyunca demir yumrukla Suriye'yi yönetmesinden sonra, onun ölümüyle iktidara gelen Esad'ın, muhalefeti zorla ezmeye kararlı olduğunu gösteriyordu.Protestolar 2011'de başladığında Hama'nın dersi, Esad rejiminin her üyesinin aklının bir ucunda duruyordu.Atlantik'te Hama'nın gösterdiği gibi kararlı davranmamak, kaçınılmaz olarak ayaklanmaya yol açtığını, uzlaşmanın ancak emir alındıktan sonra gerçekleşebilme ihtimali çok yüksekti. (William R.Polk, 2013)İlk başta, tepki geri tepmiş gibi görünüyordu. Deraa'da sivillerin öldürülmesi ülke çapında protestolara yol açtı, bu yüzden Deraa'nıngünkü baskısı, devrimin başlangıcı

olarak kabul edildi. Bu protestoların başlangıçta hiçbir sektör yok ya da gündemi yoktu ancak daha sonra Suriye hükümetinin temellerini tehdit edecek kadar büyüdüğüün altı çizilebilir. ‘Bu rejimin çatışmayı hemen askerileştirmek için aldığı bir karardı. Eğer olayları doğru bir şekilde siyasi bir savaşa dönüştürürlerse , bu nüfusun önemli olduğu bir politik mücadeleye dönüşürse, rejim muhtemelen ülkenin üçte birini destekleyen bir nüfusa sahip olabilirdi. Ve bu müthiş strateji gerçekten ülkenin mevcut sorunlarının kalbinde yer alıyordu’. (Robinson,)

Batıdan gelen eleştiriler, kısmen Sünni ülkedeki çoğunluğun Alevi yönetiminin çöküşünün mezhep çatışmasına yol açabileceğine dair korkular nedeniyle başlangıçta susturuldu. Ancak Obama, Esad'ı "protestoları bastırmak için şiddete başvurmaktan" vazgeçmesini istedi. Suriye'nin önde gelen insan hakları savunucusu Suhair el Atassi, ‘yetkililerin Suriye'nin demokratlarını yok etmek için tasarlanmış vahşi bir savaş başlattığını’ söyledi. Atassi, 30 Mart'ta yapılan meclis toplantısına atıfta bulunarak, Cumhurbaşkanı Esad'ın niyeti kamuoyuna savaş için hazır olduğunu söylediği andan itibaren açık bir şekilde ortaya koyduğunu söyledi. Birleşmiş Milletler, İngiltere, Fransa, Almanya ve Portekiz, Güvenlik Konseyi'nden hükümetin baskını kınamaya ve mahkemeye çağırmaya çağırdıklarını söyleyerek, Şimdi ilk adım, şiddet kullanımının derhal durdurulması, daha sonra, askeri ve güvenlik görevlilerinin öldürülmesi iddiaları dahil olmak üzere, cinayetler hakkında tam ve bağımsız bir soruşturma yürütmek ve faileri adalete teslim etmek olduğunu söylediler. Ancak meclis diplomatları, Rusya ve Çin'in bu fikri destekleyip desteklemeyeceği o zaman belirsizdi.

3. 2. AKTÖRLER

Esad rejiminin muhalefete karşı olan tepkilerine karşılık olarak protestocuların silah almaya başladığı düşünülebilir. Çatışmanın çekirdeği, rejim karşıtı isyancılar ve Suriye hükümeti arasındaki mücadeleyi hızla gerçekleştirdi ve maalesef ki bu gün de öyle kalmaya devam ediyor.

3.2.1.Bölgesel Aktörler

Özgür Suriye Ordusu, örgütlenecek ilk büyük asi askeri gruptu. Büyük ölçüde Esad'ın ordusundan gelen hakaretlerden çekilen farklı güçlerin bir şemsiye grubu olarak işlev gördü. Robinson, Rejim sadece güvendiği birimlerle savaşıyordu dedi. Arap Sünni birimleri asker yapmadılar, onları sadece kışlalarda tuttular. Ve bu birimlerden bazı defektörler aldılar.Çatışmaların başında Özgür Suriye Ordusu, orada mevcut askeri donanım da dahil olmak üzere bir dizi askeri üssü ele geçirdi. Demokrasilerin Savunması Vakfı'nın kıdemli bir üyesi olan Daveed Gartenstein-Ross, bu şekilde geleneksel bir güç olarak savaşımaya başladıklarını söyledi.(S.Charap, 2013)

ABD hükümetinin Özgür Suriye Ordusu'nun (ÖSO) desteklemesi, Suriye çatışmasını daha da kritik bir döneme getirdi. O zamanlar çok sayıda yabancı hükümetten aktif olarak mali ve askeri yardımlar alan, silahlandırılan Momentum, artık ÖSO lehine kararlar alıyormuş gibi görünüyordu. Başkan Esad'ın dışarıda olmasını istedikleri mesajını veriyorlardı, fakat çatışmalarda askeri müdahalede bulunmaya hazır olmadıkları için ÖSO'nu kendi adlarına yapacakları işi yapmaya itiyorlardı.(Felkay Andrew, 2002) Bununla birlikte, Batı medyasının ÖSO' na sempatik bir eğilimi oluştu ileri sürülebilir fakat yükselişi ile örtüşen dehşet verici detayların hepsini pek açıklamıyordu. Suriye'deki siyasi değişimi çevreleyen meseleler, Batı medyasında bildirilenden daha çok yönlü ve çok daha karmaşıktı aslında; ancak çatışma, basit siyah-beyaz terimlerle anlatmaya çalışsak aslında insanlarına gaddarca davranan bir diktatör ve sözde Suriye halkının isteklerini ve gelecekteki özgürlüğünü temsil etmesi gereken ÖSO arasındaki bir savaş olarak düşünülebilir. 'Nitekim Suriye'deki yaklaşık 23 milyon vatandaşın yaklaşık 8 milyonu, yalnızca hükümet tarafından temsil edilen Hristiyanlar, Dürzi, Aleviler ve Kürtler gibi azınlıklardı . Suriye halkının en az üçte biri Başkan Esad'ı hükmen varsayılan olarak desteklemektedir. Birçoğu ise destek üssü ile ittifaklar sayesinde onu destekliyordu'. (William R.Polk,2013)

ABD ve diğer Batılı ülkelerin kasıtlı olarak cesaretle desteklemeyi amaçladıkları şey gerçekten bu muydu? Her ne kadar son 18 ay içinde 40.000'den fazla Suriyelinin çatışmada öldüğü bildirilmiş olsa da, bunların 25.000'inin Suriye ordusundan olduğu bildirilmemiştir. (Marshall, Tim. 2015). Batı medyası tüm ölümlerin siviller olduğu

izlenimini bırakmak istediği düşünülebilir. ÖSO ayrıca ülkenin savunma sistemini de hedefliyordu. Şam'daki ana enerji santrallerinden biri yerinden çıkartıldı ve, üç gün boyunca şehrin sakinlerinin yüzde 40'ı bu durumdan eziyet çekti.(WZ.Laqueur-2016) Özgürlük savaşçıları genellikle sıradan vatandaşları kitlesel ölçekte etkileyen savunma sistemlerine saldırır mıydı? ÖSO sadece hükümet ve askeri hedefleri uzun zaman önce amaçları arasından çıkarmıştı.

İdealist teori perspektivinden baktığımız zaman, Batı medyası ve pek çok Batılı hükümet, kendi politika ve değerlerinde doğrudan açıkça belirtilen yasalara karşı çıkmakta olan ÖSO 'nun daha göze çarpan bazı yönlerini göz ardı etmeyi tercih ediyordu. İslami bir devlet bir ÖSO zaferinin sonucu olarak ortaya çıktığı zaman Batı'nın buna şaşırması gerekiyordu. Eğer şaşırmış olsalardı, sonuç komplike olacaktı. Sadece Suriye halkı ortada kaldı. Halkın çoğunluğu ve bölgedeki ılımlı devletler, kaybedenler oluyorlar.

3.2.2. Küresel Aktörler

Herşey, Amerika Birleşik Devletleri'nin Saddam Hüseyin'in Irak'ına saldırmaya karar verdiği 19 Mart 2003'te başladı. Irak diktatörünün ve Baas partisinin yenilgisiyle sona eren kısa bir savaştan sonra her şey değişmeye başladı. Her zamanki gibi ABD, savaştan sonra ortaya çıkacak olası yıkımlardan daha çok çatışmanın doğrudan dolaysız yönleri konusunda daha endişeliydi. Savaş ülkenin ana altyapı tesislerini tahrip etti; aşırı istekler Baas partisinin hiç hayatta şansı olmaksızın nüfuzu aşırı istila ederek sudan, elektrikten, akaryakıttan mahrum olma durumuna kadar getirdi. ABD sonuçta kana susamış bir diktatörü devirdiği ve demokrasiyi ihraç ettiklerini düşündüğü için sıcak bir karşılanma beklentisi içindeydi.

Sadece Şii nüfus diktatörün devrilmesinden kaynaklanabilecek olası bir fayda görülebiliyordu. Irak nüfusunun çoğunluğunu temsil etmelerine rağmen, Iraklı Şiiler her zaman Sünni rejimin Saddam Hüseyin rejiminin zulmüne maruz kalmıştı. Çatışmadan sonra, halkın ABD'ye olan sevgisini iki unsur tarafından açıklanabilirdi. Niteliklerden

biri savaştan sonra kötüleşen koşullar halkın “kurtarıcılara” olan sevgisi, diğeri ise politik olarak Saddam'a karşı çıkan tüm Şii gruplarının, çok sıkı bir ağ kurup sıkı bir bağla bağlı olduğu İran'dan sığınma ve yardım almasıydı.Çatışmaların neden olduğu toplumsal kargaşa sırasında, Şiiler iktidarın esasını devraldı ve Sünniler marjinalleştirildi. Şaşırtıcı bir şekilde, bu karşı ayrımcılık, savaş sonrası geçişi yönetmek için ABD tarafından çağrılan Paul Bremer'in seçimlerde kazanması için verimli bir zemin oldu. İlk talimatı 16 Mayıs 2003 yılında, Baas partisinin eski üyelerinin kamu görevini yürütmesine izin verilmeyeceğini belirten bir yasa oldu.. (Kanet, E. Roger. 2010) Saddam'ın zamanında neredeyse yalnızca Sünnilerden oluşan yaklaşık 500 bin adamı Silahlı Kuvvetler saflarına katmıştı.Bundan başka, bakanlıklar ve diğer kamu kuruluşlarında Baas partisini destekleyen milyonlarca insan vardı. Bremer'in talimatları birkaç milyon Iraklı aileyi sağlama almış olsa da, bunun tehlikeli yönleri de vardı örneğin, muhalifleri kendi saflarına katılmaya zorlarken, askeri bilgi birikimine sahip olanları sosyal çatışmalarda askeri bir çözüm kullanmaya zorluyorlardı. Bunlar, Bağdat'taki yeni Şii liderliğine karşı savaşın doğuşuna öncülük eden sebeplerin en başında geliyordu. (R.Dannreuther,2012)

Irak Savaşı sırasında birçok Sünni radikal grubun en kötüsünden biri Irak'ta El Kaide idi. Grup o kadar kötüydü ki, Sünni Iraklılar bile buna karşı dönmüşlerdi, bu da grubun 2007'ye kadar tamamen olmasa da büyük ölçüde yenilmesine yardımcı olduğu düşünülebilir.Fakat 2011 yılına kadar, Irak'ta El Kaide yeniden inşasına başlamıştı. Ve komşu Suriye'de giderek artan çatışmayı silah, üs ve işçi kazanma fırsatı olarak gördü.

Ebu Musab el Zerkavi, ikinci Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'a taşındı ve ABD işgalinden sadece bir ay sonra, Nisan 2003'ten bu yana terörist faaliyetlerde bulunmak için Bağdat'taki Şiilere karşı Sünni kızgınlığı kullanabildi. Savaş sırasında, Zerkavi ilk olarak “Ansar al Islam” (İslam'ın partizanları) adlı bir Kürt ayrılıkçı militanı ile ekip kurdu, sonra kendi grubunu kurdu. (H. Manlove,2016)Hemen hemen aynı dönemlerde, İbrahim Awwad İbrahim Ali Muhammed el-Badri el-Samarrai, Ebu Bekir El Bağdadi, ABD yetkilileri tarafından CampBucca cezaevinde yakalandı ve gözaltına alındı. ABD El Kaide ile bağlantısı nedeniyle Baghdadi'yi tutukladı. Ancak, Bucca hapisanesinde, El Bağdadi daha sonra IŞID' ı kurmak için işine yarayacağı diğer teröristlerle arkadaşlık

kurdu. Buna ek olarak, El Bağdadi, askeri harekatı sırasında ona destek olacak bir çok Baas partisi görevlisiyle de bağlantılar kurdu. (H. Manlove,2016)

Ebu Musab el Zerkavi, savaşına Ayman el Zawahiri ve El Kaide'nin izniyle başladı. Bunu, bir grup terör örgütüne şemsiye olabilmek için yaptı, örneğin “Birlik ve Cihad Birliği”, “Cemaat El TawhidwalCihad” ı örgütü kuruldu daha sonra örgütün ismini “Tanzim Qaidat el-Cihad fi Biladal-Rafidayn” (İki nehirde, yani Mezopotamya'da El Kaide Cihadı) olarak değiştirdi.Zarqavi'nin terörist tecrübesi 7 Haziran 2006'da bir ABD uçağının onun Bağdat'ın kuzeyinde Baquba'daki sığınağını bulduktan sonra sona erdi. Dördüncü karısı ve bazı sağ kol yardımcıları onunla birlikte öldüler. Ancak Ebu Musab el Zerkavi'nin öldürülmesi, Cihadist isyanının kurucu unsurunu ortadan kaldıramadı, sadece Bağdat'ta Şii yönetimine karşı bir Salafite bayrağı altında birleşmiş olan Sünnilerin kızgınlığı daha da artırdı. İşte bu yüzden 2006'da İİD (Irak'taki İslam Devleti) doğdu. Ancak daha sonra, Nisan 2013'te nihai Suriye veya “Şam” anlamına gelen “Ş” harfi eklendi. (Kanet, E. Roger. 2010) 18 Nisan 2010 tarihinde, Anbar bölgesinde ABD-Irak ortak operasyonu, İİD liderleri olan Abu Omar ve Abu Ayyub’ un yaşamlarına son verdi. O zaman, Ebu Bekir adını kullanan Ebu Bekir El Bağdadi liderliği devraldı. Herkes onun liderliği ile uyumludeğildi, ama yine de, tıpkı Peygamber gibi, Kuraişkablesinden iniş yaptı.Zerkavi, ABD işgaline karşı ve ikinci bir düzeyde ise Şiiilere karşı savaştı. İslami bir devletin yaratılması için hiçbir hırsı yoktu. Zerkavi, geçmişi nedeniyle El Kaide'nin bir üyesi olarak kabul gördü ve Afgan ve Pakistanlı Talibanlar ile birleşti. Al Baghdadi'nin tutkusu ise öte yandan selefinin önünde gelirdi. Dünyanın tüm Müslüman topluluğu olan “Umma” ya öncülük etmek istiyordu. Ayrıca, Usame bin Ladin'deki yazılı son sözlerinde belirttiği gibi El Kaide'yi uluslararası terörizmde başlıca bir yere koymak istiyordu. Bu nedenle IŞİD, Suriye'deki Selefi grupları gibi aynı zamanda İslam dünyasındaki düşmanlarına karşı daolağandışı bir güç kullanmaktadır. (WZ.Laqueur-2016)

Diğer terörist gruplarla karşılaştırıldığında, IŞİD çok daha büyük ve daha tehlikelidir. 5000 erkekle başlamasına rağmen sayısını yaklaşık 30-40 bine çıkarmıştı. (WZ.Laqueur-2016) Al Baghdadi'nin askeri girişimi, Zarqawi'den daha fazla dinî taşlarla işlenmiştir. İkinci olarak, Usame bin Ladin ya da Ayman al Zawahiri'nin

vaazlarından elde edildiği gibi bir teolojik altyapıya sahip değildi. IŞİD' in hedefi bir hilafet kurmaktı ve bunu kendi ideolojik zeminlerine uygun olarak yapmayı amaçlıyorlardı. Suriye'de Esed rejimine karşı savaşan muhalif gruplara yoğun saldırılar düzenleyen IŞİD, bir yandan rejimin elini rahatlatırken, bir yandan da YPG ile koordineli bir şekilde Kürt bölgesinin kendi ayakları üzerinde durmasına giden yolu açtı. IŞİD'in Irak'taki hedefleri ise Sünni bölgeler ve Bağdat'taki Şii semtleriydi. Sünnilerin güçlü olduğu yerleri işgal eden ve İran'ın kontrolündeki Irak ordusunu buralara çeken örgüt, Şiilere yönelik taarruzlarıyla Haşd-ı Şa'bî türünden milis güçlerinin oluşumunda ve ülke içinde mobilize edilmesinde rol oynadığının altı çizilmesi lazım. 'IŞİD, faaliyet gösterdiği Suudi Arabistan, Yemen ve Mısır gibi ülkelerde de ilginç hedefler seçti: Mısır'da Sina Yarımadası üzerinden Gazze'ye sızmaya çalışan örgüt, Suudi Arabistan'da Şii camilerinde bombalı saldırılar gerçekleştirdi. Yemen'de ise, Suudi Arabistan'ın ilerleme kaydettiği güneydeki Aden bölgesinde Suudi mevkilerine odaklandı'. (WZ.Laqueur-2016)

Selefi-cihadî ekolün bir temsilcisi olarak İran karşıtı söylemler kullanmasına rağmen, IŞİD'in eylemlerinin en çok ve hep İran'a yarıyor olması, söz konusu oluşumun en dikkat çeken yönü olduğu düşünülebilir. Örgütün her saldırısının İran'ın bölgesel hedeflerinin gerçekleştirilmesinde bir aşama olarak kaydedilmesinin yanında, şimdiye kadar ne İran'da ne de İran'ın kontrolü altında bulunan bölgelerde IŞİD'in harekete geçmemiş olmasının da ilginç olduğunun altının çizilmesi gerekiyor.

İdealist bakış açısından bakınca, IŞİD'in hedeflerinden ve eylemlerinin amaçlarından yola çıkınca, örgütün birkaç parçalı geniş bir istihbarat yapılanması olduğu anlaşıyor. ABD, İran ve Rusya'nın ayrı ayrı parçaları kontrol ediyor olmasının mümkünlüğünün yüksek itimal olma olasılığı düşünülebilir. IŞİD içinde Irak Baas Partisi'nin de tabanı olduğu da düşünülürse örgütün diğer kesimleri de samimi bir şekilde ya da kandırılarak o ideolojiye gönül veren insanlardan oluştuğu çıkarılabilir. Dolayısıyla karşımızda tek bir örgütün değil, müttefik zannettiğimiz bazı ülkelerin de parmağının olabileceği dev bir organizasyonun bulunduğunu düşünmemiz gerekiyor.

Suriye devrimi mezhepsel sebeplerden başlamamasına rağmen Sünni aşırılık yanlısı gruplar muhalifleri biraz da Beşar Esad'ın yardımıyla hızlı bir şekilde

etkiledi . Mart ve Ekim 2011 tarihleri arasında yayınlanan af, Suriye hapishanelerinde tutulan ve tam sayılarının bilinmesi zor olan önemli sayıda aşırılık yanlısı grupları serbest bıraktı.(Allison Roy,2009)Ve bu politikası işe yaradı. Joulanın Suriyedeki yeni görevlilerin bir çoğu Başkan Başer Esad tarafından verilen aflardan yararlanan acemi askerlerdi. ABD Dışişleri Bakanlığı 11 Aralık 2012'de bir terör örgütü olan Nusra'yı terör örgütü ilan ettiğinde, bu haftaki Cuma günkü Suriye protestolarında “hepimiz Jabhat al-Nusrayız ” içeriği ön plandaydı. (Charles Lister, s142)

Ocak 2012'de,Jabhat el-Nusra Suriye'deki yeni El Kaide imtiyazının kurulduğunu ve Joulani'nin lideri olduğunu duyurdu. Onlar etkili savaşçılardı ve aynı yılın sonunda, diğer birçok Esad karşıtı isyancıyla bağlantı kurdular. 23 Ocak 2012'de Ebu Muhammed el-Julani resmi olarak “Al-Şam Halkı İçin El Nusra Cephesi” kurulduğunu duyurdu ve küçük gruplar sivilleri hedef alan terörist eylemleri gerçekleştirmeye başladı ve Suriye Arap Ordusu'na (SAO) saldırdı ve daha sonra Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ve IŞİD ile birlikte çatışmalar başladı.Kısa bir süre sonra Ebu Muhammed el-Julani liderliğindeki Jabhat el-Nusra, bir dizi askeri başarı elde etti ve Suriye'nin kuzey, kuzey-batı ve kuzeydoğusundaki en verimli birimlerden biri olarak ün kazandı. Jabhat el Nusra'nın Halep'in batısındaki birçok askeri tesis, silah ve askeri teçhizatı ele geçirdiği 2012 yılının sonunda önemli olaylar yaşanmaya başladı. Hareketin müfrezeleri böylece ilin batı ve doğu kesimlerinde güçlendirildikten sonra diğer müfrezelere karşı zorla savaşan Suriye ekonomik sermaye ve Suriye-Türk sınırı arasındaki iletişimin ana yolları Jabhat el-Nusra kontrolü altında düştü. (Allison, Roy. 2009)

Suriye'nin güneyinde, özellikle Dara eyaletinde, Al-Nusra hızla büyük güçler oluşturmayı başardı ve 14 Mart 2012'de Dara kentine düzenlenen saldırıya liderlik etti. Aylar içerisinde Dara şehrinde birçok alanı ele geçirmeyi başardı.15 Temmuz 2012'de, ÖSO ve Jaish el-Islam'ın birlikte başkent Şam'a olan ilk saldırılarına Jabhat el Nusra da katıldı. Günler içinde, Jubar ve Al-Maydan bölgeleri gibi, başkent Şam'ın merkezine yakın birkaç ilçe ile birlikte Doğu ve Batı Ghouta'nın birçok bölgesini ele geçirmeyi başardılar. Daha sonra SAO bu alanların çoğunu yeniden ele geçirmeyi başardı.19 Temmuz 2012'de Jabhat el Nusra, en önemlisi “Kuzey Fırtına Alayı” olan ÖSO grupları ile birlikte Halep şehrine yapılan saldırıya da katıldı. Günler içinde Halep'in doğu

bölgesini ele geçirmeyi başardılar. Daha sonra, Jabhat Al-Nusra'nın etkisi genişledi. Bir noktada Nusra, özellikle ÖSO' nun büyük sayılarının 2012'nin sonlarına doğru katıldığı ve 2014'te IŞİD'i şehir dışına çıkardıktan sonra, muhalefet kontrolü altındaki Halep'in tek yöneticisi oldu. 2013 yılından bu yana İdlib, Suriye'deki Jabhat el Nusra'nın ana merkezi ve liderliğinin tek merkezi olmuştur. Jabhat el-Nusra, IŞİD'in ilden ayrılmasından sonra 2014 yılı başında, gruplar arasındaki bir dizi anlaşmazlığın bir sonucu olarak etkisini güçlendirmeyi başardı.

Jabhat el-Nusra, Rakka kentine düzenlenen saldırıda Ahrar el Şam'ın yanına katıldı ve saldırı başladıktan 3 gün sonra, 6 Mart 2013'te yakalanmayı başardı. Daha sonra, Temmuz 2014'te IŞİS, Rakka şehrinin kontrolünü devraldı. Jabhat al-Nusra'nın bazı üyeleri, IŞİD'a katılmaya karar verirken, geri kalanlar savaşmayı reddetti. Sonuç olarak, Nusra şehirden çekildi. Başından beri, Jabhat el-Nusra Deir-ez-Zor kırsalında ve Deir-ez-Zor şehrinde SAO'na karşı savaşlar başlattı. 2013 yılında El Nusra kentin kırsalındaki petrol alanlarının çoğunu ele geçirdi. Irak'ın IŞİD etkisinin artmasıyla birlikte 2014'ün başında El Nusra, Deir-ez-Zor şehrinde varlığını azaltmaya başladı. Bazı küçük çatışmalardan sonra El Nusra'nın savaşçıların çoğu Deir-Ez-Zour'dan Halep ve İdlib'e çekilirken, çok sayıda El Nusra yabancı militanı IŞİD'a katıldı. (Lynch, Colum. 2015) 6 Nisan 2014'te, ÖSO' nun kalıntılarının, eski Humus bölgesinde, Nusra Cephesi komutanlarını öldürmek amacıyla bir VBİED'i patlattığına inanılmaktadır. İntihar saldırısı bir başarıydı ve Jabhat el Nusra komutanlarının ölümünden sonra 2 Mayıs 2014'te bir tahliye anlaşmasına varıldı. 24 Mart 2015'te, Jabhat el Nusra, ABD destekli Özgür Suriye Ordusu hiziplerinin yanı sıra İdlib kentini ele geçirmek için 4 gün içinde bir saldırı düzenledi. Bu operasyon büyük ölçüde ABD'nin Nusra militanlarının eline ulaşan TOW füzeleri gibi istihbarat ve gelişmiş silahlarla desteklenmesi nedeniyle başarılı oldu. (Matthew, 2015) 14 Haziran 2015'e kadar, Jabhat el-Nusra ve ÖSO'dan müttefikleri, Jisr al-Shughour stratejik kenti de dahil olmak üzere bütün batılı Idlib kırsalını ele geçirmeyi başardılar ve hükümet yanlısı nüfusa karşı bir dizi katliam gerçekleştirdiler, hatta muhalif nüfusu şehirden bile çıkardılar ve binalarının çoğunu havaya uçurup yıktılar.

Suriye'ye Rus askeri müdahalesi ve Halep, İdlib ve kuzeydeki Humus kırsalındaki Cebel el Nusra mevkiilerinin bombalanması ile hem “ılımlı” hem de radikal İslamcı muhalefetin Suriye'deki iç savaşa olan stratejik girişimini kaybetmeye başladı. Jabhat el-Nusra, Türkiye ve Katar'ın destekçilerinden, hareketin önderliğinde El Kaide'den ayrılmak ve onları ellerinden çıkarmak için çok fazla baskı gördü.(Bodner, Matthew. 2015) 28 Ekim 2016'da, Özgür Suriye Ordusu'ndan müttefiklerine sahip olan Nusra Cephesi, Doğu ilçelerindeki SAO' nun kuşatmasını kırmak için Halep şehrinin güneyinde ve batısında büyük bir karşı saldırı başlattı; Ancak, iki hafta sonra Saldırı El-Şam'ın devraldığı noktaları alamadığı için başarısız oldu.28 Ocak 2017'de, Jabhat el Nusra adını bir kez daha Hayat Tahrir el-Şam (HTS) olarak değiştirdi.

21 Mart 2017'de, CIA tarafından desteklenen ÖSO gruplarıyla birlikte kuzey Hama kırsalının saldırısını başlattı, en önemlisi Jaia el-Izza, Jaish al-Nasr ve İdlib Özgür Ordusu ile birlikte işbirliği kurdular. Bunlar İdlib'deki Jabhat el Nusra'nın en önemli müttefikleri ve silahlarının büyük bir kaynağı olarak görülüyordu. Hayat Tahrir el-Şam'ın ilerlemesinin amacı, 2016'da kaybettiği yerleşimleri yeniden ele almaktı. Mücadelenin aktif olarak devam etmesi Nisan 2017'nin sonuna kadar sürdü. Bir aydan fazla bir süre geçtikten sonra bile hiçbir tarafın kesin bir avantajı olmadı ve aslında mücadele uzadı, kavgalar başladı ve bu sırada bir dizi yerleşim tekrar tekrar el değiştirmeye başladı. (Marshall, Tim. 2015)

19 Eylül 2017'de HTS, Türkistan İslam Partisi ve ÖSO birimleriyle birlikte, bir kez daha Hama eyaletinin kuzey kesiminde SAO' nun pozisyonunu ilerletmek için bir girişimde bulundu. HTS'nin amacı; Nisan 2017 saldırılarında yenilgileri için intikam almaktan ibaretti. Çatışmalar, her iki tarafın da birkaç kez işgal edilmeleriyle birlikte, ileri geri gittikçe, mücadele Eylül sonuna kadar devam etti ve iki tarafın da ikna edici bir zafer kazanamadığı, her iki tarafın da orijinal pozisyonlarında kaldığı bir çıkmazla sona erdi. Zaman geçtikçe, ilin militanlarının Ekim 2017'nin başlarında ortaya çıkmasıyla birlikte eyaletteki durum daha da karmaşık bir hale geldi. Bunun sonucunda bölgedeki tüm muhalif gruplar arasında silahlı çatışmalar patlak verdi. Kasım ayı sonlarında ve Aralık ayı başında, SAO kuzey Hama ve güney Halep'te HTS'ye karşı bir dizi operasyon gerçekleştirmiş ve Abu al-Duhur hava üssüne doğru bir itiraz için

önkoşullar yaratmıştı. Bu koşullar, Hava üssünün kontrol altına alınması, hükümet birliklerinin Halep'e giden yolun bitişiğindeki tampon bölgeyi genişletmesine ve ön hattını Khanaser'in batısına doğru kesmesine izin vermekten ibaretti.

İdealist teori perspektifinden baktığımız zaman, Rus Hava Kuvvetleri'nin bölgedeki faaliyetlerinin Aralık 2017'nin ilk yarısında yoğunlaşması, SAO'nun radikal İslamcıların konumuna yönelik bir saldırı için hazırlıklarının sürdüğü sonucuna varmakta olduğu düşüncesinin akılları karıştırdığı ileri sürülebilir. Bu saldırının, günümüzde HTS'ye kesin bir darbe getirme hedefine sahip olması muhtemeldir, çünkü halihazırda İD'den daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır. (Bodner, Matthew. 2015)

3.3. Değişen Bölgesel Dinamikler

Suriye krizini Mart 2011'den itibaren saran karamsarlık bulutları, Suriye'nin ayaklanması, isyancıların Esad rejimiyle savaşmasıyla en üst düzey güvenlik şeflerinden üçü Şam'ın kalbindeki yıkıcı bir bombalı saldırıda öldürdükleri ve hükümetin 16 aydan beri giderek artan kanlı mücadelesinde en kötü yıpranmasıyla çıkmaza girdi. (S. Charap, 2013) İçişleri bakanı Mohammad Shaar ve istihbarat şefi Hisham Bekhtyar'ın da aralarında bulunduğu diğer liderler, başkent El-Shami hastanesinde yaralandı ve tedavi edildi. Saldırının kesin koşullarına dair belirsizlik, hemen rejimin düşmanlarına saldırılabileceği olası cinayetler hakkında ateşli spekülasyonlar doğurdu. Ayrıca, Esad'ın kardeşi Maher'in komutasındaki rejimin elit birimi olan Şam'daki ordunun 4. Dairesi'nde de patlama yapıldı. (Bodner, Matthew. 2015)

Rusya dışişleri bakanı Sergey Lavrov, Suriye'de kararlı bir savaş'ın başladığını söyledi. Lavrov ayrıca, Esad'ın Kofi Annan'ın desteklediği BM destekli barış planını uygulamaması halinde, Moskova'nın bir BM güvenlik konseyi kararını tehdit eden bir tasarıya karşı çıkılmasının cezalandırılacağını da açıkça belirtmişti. (www.cairn-int.info) Esad taraftarları saldırıyı ciddi bir darbe olarak kabul ettikleri ileri sürülebilir. Esad'ın Aleviler topluluğunun bir üyesi, bunun hiçbir şekilde bu rejimin sonu olmayacağını düşünebiliriz. Fakat bu ciddi ve insanlar muhalefetin bu insanlara suikast

yapmayı başardığı gerçeğinde travmatize ediliyordu. Fakat hükümet taraftarları hükümetin sağlam olduğunu ve kontrol edildiğini gösteriyordu. Suriye hükümetinin genellikle dürtüsel olmadığını söyleyebiliriz.Çatışma daha da kötüye giderken, ölüm oranı da hızla artmaya devam ediyordu: Mart 2012 itibarıyla, BM savaşta yaklaşık 9 bin Suriyelinin öldürüldüğünü belirtti. Ocak 2013 itibarıyla, bu rakam tahmini 60.000'lere kadar çıktı.(www.cairn-int.info)Ölümlerin çoğu, Esad rejiminin sivil nüfus bölgelerine yönelik saldırılarına karşı olduğu için olabilirdi fakat hiçbir şey, 22 Ağustos 2012 tarihinde ilk kullanımı bildirilen, raporlanmış varil bombası gibi vahşeti simgeleyemezdi.Esad rejimine açık çek vermiş olan Rusya gibi ülkelerin Esadsız çözüm girişimlerine hız verecek olan bu patlama, bu ülkeler için Suriye krizinden güvenli bir çıkış stratejisi ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Önümüzdeki süreçte Rusya, Batının baskılarına boyun eğdi imajını vermeden, veto kartını sonuna kadar oynarak, görüşmelerini sıklaştırdığı Suriye siyasi muhalefeti ve ÖSO ile ve daha da önemlisi pazarlık içinde olduğu ABD ile Annan planından bozma Mısır-Yemen karışımı bir önerinin hayata geçirilmesine çaba gösterecekti.ABD ise bugüne kadar sadece retoriksel olarak desteklediği ve aslında çoğu zaman kösteklediği Suriye muhalefetini, kimyasal silahların bölgeye yayılması tehlikesi ile ehlileştirmeye ve Esad sonrasını şekillendirmeye çalışacaktı.18 Temmuz patlamasıyla başlayan yeni süreç, Suriye'nin arazide mücadele eden aktörlerini muhalefetin en güçlü konumuna sokmuş olduğu ilersürülebilir. Esad barışçıl göstericileri devrimcilere dönüştürdüğü gibi münferit asker gruplarından bir Özgür Suriye Ordusu efsanesi çıkarmış olduğunu düşünebiliriz. Önümüzdeki süreçte ÖSO'ya katılımlar artacak ve ÖSO'nun siyasi muhalefet ile harmonisi, Esad'ın son kullanma tarihini geriye çeken en önemli unsurlardan biri olacaktır. Namlu bombaları, patlayıcılarla dolu ve bazen metalden yapılmış konteynerlerdir ve çoğu zaman sivil bölgelerde helikopterlerden düşürülmüştür. Rejim güçleri, sivillerin ölümüne rağmen, muhalifleri kovmak için bu tehlikeli bombaları kullanmaya devam ettiler.Esad'ın muhalifleri kovmak için sivillerin yaşadığı arazide varil bombalarının rastgele kullanılmasının saklanacak güvenli biryer olmaması anlamına geliyordu. (Kenneth Roth,2015)

Varil bombaları, Esad'ın güçlerinin öldürmeye yönelik kullandığı tek yol olmasa bile, Esad'ın askeri araç olarak sivillere karşı ne tür bir şiddet uyguladığı ve ne tür bir teröre

sarıldığını tam olarak açıklayabilen bir hamle olduğu öngörülebilir. İdealizm terorisinden açısından düşündüğümüzdeyse Beşar Esad da katliam kampanyalarına katılarak, büyük olasılıkla ölümcül silahların önlenmesi için korunacak olan insanlara karşı büyük bir önbellek getirmişti.İsyancıları ve cihatçıları ezmek için yapılan bir kampanyada, Esad ve müttefikleri, binlerce savaşçıyı öldürmek için modern savaşın normlarının çok ötesine geçen taktiklere bel bağlamışlardı.Esad 2012'nin ortalarında ciddi bir sıkıntı içinde idi. Ülkenin büyük bir bölümünde kontrolünün etkisini kaybetmişti ve o zaman isyancıların zaferinin olasılığının daha yüksek olduğu ileri sürülebilirdi.

4.SURİYE İÇ SAVAŞI VE RUSYA: MOTİVASYONLAR VE ÇIKARLAR

Haziran 2014'te IŞİD, Kuzey Irak'a sürüklenmiş ve ülkenin en kalabalık ikinci şehri Musul'u ele geçirmişti. Ağustos'ta, yakın bir ABD partneri olan Irak'ta Kürtlerin yaşadığı bölgeyi de işgal etmişti. Bu, iki Amerikalı gazetecinin televizyonda yürütülmesiyle birlikte, Obama'nın 10 Eylül'de IŞİD'i yıkmak ve nihai olarak imha etmek için bir plan ilan etmesine teşvik eden olay olduğu ileri sürülebilir. Cumhurbaşkanı Obama, IŞİD'in oluşturduğu tehdide karşı açık uçlu bir kampanya düzenleyerek, başkanlığının önemli bir göstergesi olan terörle mücadele stratejisini önemli ölçüde genişletmişti. Obama, Beyaz Saray'dan yayınlanan bir konuşmasında Amerika'nın arkadaşlarımız ve müttefiklerimizle birlikte Irak ve Suriye'de IŞİD olarak bilinen terörist grubunu yıkmak ve nihayetinde yok etmekle ilgili tüm stratejilere katılacağını söyledi. ABD'nin güç ve kararlılık tehdidiyle karşı karşıya olduğunu söyleyen cumhurbaşkanı, aynı zamanda, militan gruba karşı saldırının muharip birlikleri içermeyeceğini, daha doğrusu Suriye ve Irak'taki hava saldırıları aracılığıyla ve askeri partnere destek vererek istikrarlı, amansız bir çaba sarfetmelerini söyledi. Amerikan halkının bu çabanın Irak ve Afganistan'daki savaşlardan nasıl farklı olacağını anlamasını istediğini, dış topraklarda savaşan Amerikan muharebe birliklerini içermeyeceğini söyledi. Obama, yeni girişimi Birleşik Devletler'in daha küçük çaplı kavgaları ile karşılaştırdı. Bizleri tehdit eden teröristleri dışarı çıkarırken, ön saflarda ortakları desteklerken, Yemen ve Somali'de yıllardır başarıyla takip ettiği bir strateji olduğunu dedi. Cumhurbaşkanı, yeni kongre onayını almadan genişletilmiş askeri operasyonları yürütmek için yasal yetkiye sahip olduğunu söyledi. Bunun başkanlığının temel bir prensibi olduğunu, eğer Amerika'yı tehdit ederlerse, güvenli bir yer bulamayacaklarını da söyledi. Bu planın, IŞİD'in önemli bir temeli olduğu Suriye'yi de içermesi gerekiyordu. Fakat ABD'nin Suriye'de hiçbir müttefiki yoktu ve IŞİD, onlara karşı bir alt çalışma olmaksızın yerinden edilemezdi. Obama başlangıçta isyancıları silahlandırmaya direndi, ancak milletvekillerinin CIA'nin aksine onları eğitme ve donatma yetkisi olan Pentagon'a vermelerini istedi. Ayrıca bu çabaya fon sağlamak için 500 milyon dolar istedi. Obama, dost isyancıları eğitmek ve donatmak için bir program oluşturdu, ancak plan tamamen uygulamada kaldı. Ağustos ayında yaklaşık

54 ABD'li eğitimli Suriyeli isyancı sahaya çıkarıldı ve yaklaşık olarak yarısı Jabhat el Nusra tarafından hızla bir şekilde yakalandı veya öldürüldü.(Daniels Jeff, 2017)

Programın başarısızlıkları, Amerikan politikasındaki ana çelişkiyi işaret ettiği düşünülebilir. İsyancılar ezici bir biçimde Esad'ı temel düşmanı olarak görüyorlardı ve onlara göre IŞİD bir özel gösteri ve Nusra'nın genellikle bir müttefik olduğunu düşündükilerini ilerisürülebilir. Bu arada ABD, isyancıların IŞİD ve Nusra ile savaşmaya odaklanmasını istediğini, Esad'a karşı savaşta onlara yardım etmek istemediği de düşünülebilir. ABD ve isyancılar sadece aynı noktada buluşamadılar. Diğer yandan, ılımlı isyancılar, artık net bir çizginin kalmaması için aşırılıkçılarla birleştiğinin altını çizebiliriz.Kamuoyu tartışmasının çoğu Beyaz Saray'ın yeni planının askeri bileşenine odaklanırken, Ortadoğu programını Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi'ne yönlendiren Jon B. Alterman , yönetimin yeni kurulan Irak hükümeti ile nasıl çalıştığını söyledi. (www.rt.com/news) Suudi Arabistan, Türkiye ve Avrupa'daki liderlerin yanı sıra İran'la paralel olarak da kritik bir öneme sahip olacakları düşünülebilirdi.Hatanın bunun esas olarak askeri bir operasyon olduğunu düşünmekte olduğunu, bunun, esas olarak politik varlığın geniş bir toprak alanını kontrol ettiği politik bir operasyon olduğu ilerisürülebilir.

4.1. RUSYA NEDEN SURİYE İÇ SAVAŞINA MÜDAHİL OLDU?

Obama'nın Suriye'yle ilgili eylemsizliğinin açtığı jeopolitik boşluk, Putin tarafından, Eylül 2015'te Esad rejimini desteklemek için başlattığı doğrudan hava saldırılarıyla dolduruldu. Bu, bir seneden biraz fazla bir zaman zarfında, Kremlin sadece Esad'ın, rakipleri üstünde ciddi bir avantaj sağlamasını mümkün kılmadı, aynı zamanda Lazkiye'de yeni bir hava üssü elde etti, Tartus'taki Sovyet döneminden kalma askeri tesisi modernize etmeye başladı ve Suriye krizinin çözümüne yönelik uluslararası görüşmelerdeki diplomatik nüfuzunu artırdı. ABD'nin 2003'ten beri büyük siyasi ve askeri nüfuzunun bulunduğu Bağdat'ta dahi Rusya ve İran, IŞİD'la mücadeleyi koordine etmek için ortak bir şekilde bölgesel bir bilgi merkezi kurdu.

2015 yılının Eylül ayı ortalarında, birkaç düzine Rus askeri jeti, ülkenin Suriye'de kullandıkları eski bir askeri üssü korumak için birkaç yüz askerle birlikte ortaya çıkıverdi. 30 Eylül 2015'te, Rusya Suriye'de hava saldırılarını resmen başlattı - bu savaşta başlatılan ilk muharebe operasyonu idi. Bombalamalar resmen bir anti - IŞID operasyonu olarak gösterildi. Rus Hava Kuvvetleri 30 Eylül 2015 tarihinde aynı gün üst üste iki kere hava saldırısı yapmış ve Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov göre, hava kuvvetleri IŞID, el Nusra ya da diğer terörist grupların ötesinde başka bir şey hedeflemediğinden Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi veya Rusya tarafından tanınan kanunlara karşı çıkmıyorlardı. Putin, Öncelikle, Suriye ordusunu terörist gruplarla meşru mücadelesinde tamamen destekleyeceklerini, İkincisi, bu, yer operasyonlarına katılım olmadan hava desteği olacağını, Sayın Esad'ın sağlıklı Suriyeli muhalif grupları ile görüşmesini bekleyeceğini söyledi. Rusya'nın açmış olduğu yayılım ateşiyle ilgili olarak, hava saldırılarının yürütülmesi, amaçlanan hedefler, kullanılan silahların seçimi ve etkinliği ve Rus generali tarafından yapılan incelemelerin herhangi bir Amerikan savaş uçağının hava sahasını temizlemek için talebi kapatmak olup olmadığı gibi bir sürü soru vardı.

Bu noktada, tüm göstergeler Rus hava saldırılarının sadece IŞID'a değil aynı zamanda Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'a muhalif güçlere de yöneltilmişti. Son aylarda rejime yönelik en büyük tehdit, IŞID'dan değil, kendisini Fetih Ordusu gibi şekillendiren isyancı grup ittifakıydı. El Kaide'nin Suriye'deki üyelerini içeren bu hareket, İdlib vilayeti ele geçirdi ve komşu Latakia'ya kadar girmişti. Aslında, devletler IŞID 'ı değil, birçoğu IŞID ile mücadele eden Esad karşıtı isyancıları hedefliyordu. Bu saldırılar, Rusya'nın gerçekten uzun süredir devam eden Esad'ı destekleme stratejisinin, artık Esad'ın Suriye'deki düşmanlarını bombalayarak kendini göstermesi olarak düşünülebilirdi. Rusya'nın saldırganlığı henüz askeri açıdan bir oyun değiştirici değildi: Bu hava saldırıları, kendi başlarına, savaşın temel dinamiklerini değiştiremiyordu. Saldırı, Suriye'nin Sünni çoğunluğu arasında öfkeyi kışkırtarak bazı isyancı grupların işe alınmasına bile yardım ediyordu. Rus ordusu, sivil kayıplara karşı gayretli bir şekilde kayıtsız kalıyordu.

Öyleyse, yükselen gerginlik, bir stratejiden ziyade bir korku eylemi olarak anlaşıyordu. Suriye, Putin' in demokratik devrim ve Batı etkisinin genişletilmesi konusunda olan büyük korkularının tümünün temsili haline gelmişti. Tüm bu çabalar kendisine pahalıya mal olacak olsa bile Putin Esad'ı kurtarmaya kararlı olduğu ileri sürülebilirdi. Esad'ın ordusu yavaş yavaş ama kesinlikle savaşı kaybetti, Ulusal toprakların sadece beşte biri ile kaldı ve şehirleri yitirdiler Bu arada Rus Ortodoks Kilisesi, kampanyayı “uluslararası hukuk, ulusal zihniyetimize” ve “Rusya'nın Orta Doğu'daki özel rolüne” uygun olarak yürütülen “kutsal bir savaş” olarak onayladı. Bütün bunlar gösteriyordu ki, Ruslar etki alanlarını, son yirmi yıldır Batı'nın egemen olduğu bir bölge olan Akdeniz bölgesine yeniden genişletme fırsatından yararlanıyordu. Söz konusu sistemlerle, Doğu Med'de, Suriye'deki Esad rejiminin işbirliğiyle bütünüyle yapılan bir Anti-Erişim balonu oluşturmak için parçalar yer almaktaydı . Esad, Rus ordusunun varlığıyla empoze edilirse, ABD'nin önderliğindeki IŞİD karşıtı koalisyonun ülkesinin hava sahasının serbestçe kullanılmasına artık izin vermeyeceğine dair karar verebilirdi. Bu yüzden sadece Hayır diyemez, ama artık kararını ve Rusya'nın desteğiyle daha fazla varlığa sahipti. (Lynch, Colum. 2015)

Daha geniş bir anlamda, aynı zamanda İran için Rusya'ya yakın ekonomik ve askeri bağları olduğu bilinen büyük bir zaferdi. Bu ne anlama geliyor? İran'ın nükleer programına uygulanan yaptırımların Akdeniz'den gelen herhangi bir kişi tarafından askeri olarak uygulanmasını zorlaştırıyordu. İslam Devletiyle bilgi paylaşımında bulunmak ve savaşmak için ortak bir Rus / Irak / İran “istihbarat” hücresi var. Irak'ta İran askeri güçleri var. Suriye'de İran askeri güçleri var. İran son zamanlarda Rus hava savunma sistemlerine, uydu teknolojisine ve komşu olmayan düpedüz diğer güzelliklere alışveriş yapıyordu. (Marshall, Tim. 2015)

İdealizm teorisinden baktığımızda, bütün bunlar Amerika Birleşik Devletleri'nden nerede ayrılıyordu? Rusya'nın nüfuz alanı Doğu Akdeniz'den, Levant üzerinden ve İran'a kadar uzanıyor; oysa bu milletlerin desteği ve işbirliği ile, Amerikan pilotlarındaki savaşçı ruha ve dışlerini döşeme tahtalarına koyma isteğine rağmen, bu istek, istisnai derecede düşük kabul edilebilir risk düzeyini ve daha düşük kabul edilebilir kayıp düzeyini asla aşmayacaktır. Şu anda Doğu Akdeniz'de olan şey,

liderlikteki eksikliklerle doğrudan alakalı ve onu basit bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. ABD'nin 2015 mevcut dış politikasında dünyanın geri kalanının utancı olarak büyük bir suçluluk taşıdığı düşünülebilir. Fakat tüm bu gerginlikler tamamen mantıksız değildi. Rusya'nın temel stratejisi askeri değil, diplomatikti. Suriye ve Rusya'yı terörizme karşı yeni bir koalisyonun öncüsü olarak konumlandırarak, Esad'ın uluslararası izolasyonunu da tersine çevirmek istediğinin altı çizilebilir. Obama yönetiminin Rusya'nın önersine olan tepkisini tam olarak açık bir şekilde ifade etmedi. Ancak Rusya'nın Suriye'deki bombalama kampanyası, özellikle de çapraz ateşte sıkışıp kalmış Suriyeli siviller için kesinlikle önemli bir son durum göstergesi olduğunun altını çizmek gerekir.

4.2. RUSYA, BÖLGESEL AKTÖRLER VE AD HOC İTTİFAKLAR (Astana Süreci)

Hiç şüphesiz Rusya için 2016'da Ortadoğu bölgesindeki en önemli konu başlığı Suriye'de devam eden iç savaşın nasıl seyredeceği oldu. Nitekim 2015'in son çeyreğinden itibaren Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın daveti üzerine Suriye'ye doğrudan askeri müdahalede bulunmaya başlayan Rusya, 2016'nın sonuna gelindiğinde kendi çıkarları açısından önemli kazanımlar elde etti. Sovyerler Birliği'nin dağılmasının ardından ilk defa Sovyet Bloğu sınırları dışında bir ülkeye askeri müdahalede bulunan Rusya'nın kazanımlarının yanında kayıpları da oldu. Ancak kar-zarar teraziye koyulduğunda, terazinin kar haznesinin baskın oluşunu söylemek zor değil. Suriye müdahalesi ile birlikte Rusya'nın uluslararası alanda önemli bir nüfuz elde ettiğini, Ukrayna işgalini tamamen unutturduğunu ve an itibar ile Suriye'de istediğini fazlasıyla aldığını söylemek mümkündür. Ancak Rusya'nın kazanımları mutlak kazanım olarak değerlendirilmemelidir.(H. Gülşen)

2016 senesi itibari ile Rusya her ne kadar Suriye siyasetinde kazançlı görünüyor olsa da elde ettiklerini orta ve uzun vadede koruyabilmesi için ilk olarak sahada İran'ı ne derecede kontrol edip edemeyeceği önemli bir soru işaretidir. İran'ın, Moskova'da Rusya-Türkiye-İran arasında üzerinde uzlaşılan bildiri çerçevesinde hareket edip etmeyeceği Moskova açısından kontrol etmesi gerekenler arasında en önemli

durumlardan önde gelenlerdendir. Bir diğer nokta Kuzey Suriye bölgesindeki Türkiye için bir ulusal güvenlik sorunu olan terör örgütü PYD konusunda, Rusya'nın kendisini nerede konumlandıracağı, hem Türkiye ile olan ilişkileri hem de Suriye'nin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Rusya'yı bekleyen bir zorluk olarak ABD'nin muhaliflere 'MANPAD' desteği sağlaması gösterebilir. ABD'nin bu yönde bir silah desteği sonrasında muhaliflerin Rus uçak ve helikopterlerini düşürecek kapasiteye sahip olması, Rusya'yı içerde ve dışarda zor durumda bırakma potansiyeline sahiptir. Diğer taraftan 2016'da IŞİD'in düzenlediği büyük ölçekli bazı eylemlerin son anda engellendiğine dair bilgiler mevcuttur. Ancak oldukça fazla Kafkasya kökenli savaştının bulunduğu İdlib'e yapılacak saldırıların ardından Kafkasya'daki silahlı unsurların Rusya'ya vereceği cevap, tahmin edilenden daha büyük olabilir. (H.Gülşen)

Obama yönetiminin Suriye'deki hareketsizliğinin doğurduğu boşluktan yararlanan Moskova, Suriye'de barış yapıcı ve düzen sağlayıcı ülke sıfatlarını elde etmeye çalışmaktaydı. Rusya, Suriye'deki iç savaşa siyasi bir çözüm bulunması amacıyla uzun süredir uluslararası barış görüşmeleri sürdürmektedir. Krize yönelik olarak siyasi çözüm çabaları ilk olarak 30 Haziran 2012 tarihinde İsviçre'nin Cenevre kentinde ABD ve Rusya'nın ortak girişimi neticesinde gerçekleşen görüşmeler ile başladı. Cenevre görüşmelerinden farklı olarak daha geniş bir katılımı ile düzenlenen Astana görüşmeleri de, Suriye sahasında henüz önemli bir etki gösterememiştir. Ancak 30 Aralık 2016'daki toplantıda, Rusya ve Türkiye'nin öncülüğünde başlatılan ateşkesin sürdürülmesi konusunda uzlaşılmıştır. Bu bağlamda Türkiye, Rusya ve İran, Suriye'deki ateşkesi ve ihlalleri izlemeye yönelik üçlü bir yapının kurulması konusunda anlaşmışlardır.(M.Tinas)

Astana sürecinin diğer bir güçlü yanı uzlaşılan konuları Suriye içindeki gruplara uygulatabilme kapasitesine sahip en güçlü dış aktörlerin sürecin parçası olması. İran, Suriye yönetimi üzerinde sahip olduğu etkinin yanı sıra sahada doğrudan askeri operasyonları yöneten, silahlı grupları koordine ederek liderlik yapan, silahlandıran, finanse eden aktör olması itibarıyla en etkili ülke. Rusya da Suriye hava sahasını kontrol eden ve iç savaşın seyrini değiştiren aktör olarak rejim üzerinde diğer etkili ülke.

Muhalifler kanadının da radikal unsurlar bir kenara bırakılacak olursa en güçlü grupları içerdiğini söylemek mümkün. Türkiye'nin de coğrafi konumu ve uzun yıllardır geliştirdiği ilişkiler sayesinde muhalifler üzerinde etkisi ve ikna gücü yüksek. Muhalifler Türkiye'nin desteğinin hayati öneminin farkında ve Türkiye dışında güvенеbilecekleri çok da fazla destekçileri kalmadı.

Rusya'nın Astana görüşmelerine bakışıyla ilgili olarak üzerinde durmamız gereken belki de en önemli hususlardan birisi, bu sürecin 2012'den beri süregelen Cenevre görüşmeleriyle olan ilişkisidir. Moskova çeşitli vesilelerle. Astana görüşmelerinin Cenevre sürecinden ayrı değerlendirilmemesi gerektiğini uluslararası kamuoyuna bildirmiştir. Bunun en önemli sebebi, Rusya'nın kendisini geleneksel bir büyük güç olarak görmesi ve uluslararası güvenlik sorunlarının çözümü için ana mercilerin hala Birleşmiş Milletler ve BM Güvenlik Konseyi olduğunu düşünmesidir. Rusya böylece Suriye'de ateşkes ve siyasi geçiş meselelerini Rusya-ABD rekabetinin dışına çıkarmamayı hedeflemektedir.(S.Köstem) Moskova, ABD yönetimine Astana görüşmelerine temsilci gönderme konusunda davette bulunduklarını bildirmiştir. Buna karşılık, ABD görüşmelere gözlemci seviyesinde katılmış ve şimdiye kadar Astana'da aktif bir rol üstlenmekten kaçınmıştır.

Rusya'nın Suriye'de ateşkesin devam ettirilmesi ve başarılı bir siyasi geçiş süreci yaşanması meselesinde en az Türkiye kadar önemli olduğunu düşündüğü diğer ülke İran'dır. Öte yandan Moskova'nın, İran kaynaklı mezhepsel bir gerilimin meseleyi tekrar eski kanlı boyutlarına döndürme riskinin farkında olduğunu görmekteyiz. Astana görüşmelerinin ilk turunda, Türkiye'nin desteklediği muhalif gruplar nihai bildiriye imzalamayı reddetmişlerdir. Bunun en önemli sebebi ise muhaliflerin İran'a ve İran destekli Şii milis gruplara olan güvensizliğidir. Moskova seküler bir Suriye anayasasını devreye sokmaya hazırlanırken, İran'ın Suriye'deki fiili durumu bozabilecek askeri ve siyasi kapasiteye sahip olduğunun ve mezhep temelli bir politika güttüğünün farkında. Beşar Esad'ın kendi siyasi geleceğini garanti almak için Rusya'ya karşı İran'la anlaşması da sıkça dile getirilen, ama kanıtlanması zor olan ihtimallerden birisi olarak karşımızdadır. Rusya için Suriye'de aktif bir ABD, ateşkesin kalıcı olması ihtimalini

arttırabilir. Bu nedenlerle kendisine Suriye’de barış yapıcı rolünü biçen Rusya için uzun vadede İran faktörü en önemli sorun kaynaklarından birisi olacaktır.(S.Köstem)

Şimdiye kadar dört tur halinde yapılan Astana görüşmeleri sonrasında Rus Dışışleri Bakanlığı ve Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılan açıklamalara göre, ateşkes büyük ölçüde başarılı gitmektedir. Rusya tarafından yapılan açıklamalarda, el-Nusra ile diğer silahlı muhalif gruplar arasında ortaya çıkan farklılaşmanın memnuniyetle karşılandığı belirtilmiştir. Rusya, ateşkesi bozan silahlı hareketlerde ise sorumluluğu, silahlı muhalefetin içine sızma gayretinde olan el-Nusra’ya yüklemektedir.(O.Orhan)

Rusya’nın Astana süreciyle kısa vadede ulaşmak istediği temel hedef, Suriye’de Rusya’nın çizdiği çerçevede kalıcı barışın sağlanmasıdır. Bu süreç aynı zamanda Rusya’nın Suriye özelinde Ortadoğu politikası ve dünya siyasetine bakışıyla ilgili çok önemli ipuçları içermektedir. Suriye krizinde edindiği rol Rusya’ya ABD karşısında elinde tutacağı önemli bir stratejik koz sunmuştur.

Sonuç olarak, Astana sürecinde kısa vadede hedeflerine ulaşmış gibi görünen Rusya’nın, uzun vadede Suriye’deki barış yapıcı rolünü kazanması için önünde birden fazla sorun alanı bulunmaktadır. Esad rejiminin geleceği, ABD’nin Suriye politikasının muğlaklığı, İran’ın Suriye barışını gölgeleme potansiyeli ve Türkiye’nin PYD/YPG konusunda hassasiyeti, Rusya’yı keskin kararlar almaya mecbur kılacak en önemli konular olmaya devam edecek.(M.Tınas) İçinde bulunduğu ekonomik darboğaz ortamında Suriye’deki kararlılığını ne kadar süreyle sürdürebileceği belirsiz olan Rusya’nın, Suriye’de çözüme ulaşmak için diplomatik ve siyasi süreçleri canlı tutmak konusunda büyük bir çaba göstereceğini öngörebiliriz.

4.3. RUSYA’NIN SURİYE İÇ SAVAŞINA MÜDAHALESİNİN ULUSLARARASI MEDYAYA YANSIMASI

Suriye'deki ihtilaf, komşu ülkelere sığınmak isteyen dört milyondan fazla insanı (nüfusun altıda biri), BM'ye göre çeyrek yüzyıl boyunca en büyük mülteci krizi haline getirdi. BM mülteci dairesi BMMYK yaptığı açıklamada, Türkiye, Lübnan, Irak, Ürdün, Mısır ve Kuzey Afrika'nın diğer bölgelerindeki toplam Suriyeli mültecilerin sayısının 4.013.000 kişi olduğunu söyledi. (www.theatlantic.com) Suriye'deki evlerinden zorla en az 7,6 milyon insanın katıldığı ülkedeki insanların neredeyse yarısı ya mülteci ya da ülke içinde yerinden edildi. 2011 ile 2014 aralığında, dört yıl süren savaş boyunca, değişen savaş hatları Suriye için cehennem oldu . Suriye'de tahminen 250 bin insan öldürüldü ve yaklaşık savaş öncesi nüfuzun yarısı evlerinden, vatanlarından edildi. (Daniels, Jeff. 2017) Bu mülteciler, Türkiye ve Lübnan gibi komşu ülkelerde aşırı kalabalık ve yetersiz kamplarda yaşamaya devam ediyorlar. Türkiye artık dünyanın en büyük mülteci barındıran ülkesi, 1,805,255 Suriyeliye ev sahipliği yapıyor. Lübnan, 1.172.735 Suriyeli mülteci, 629,128 Irak, ve 132,375 mülteci Mısır'a sığınıyor. Kuzey Afrika'da 24.055 civarında Suriyeli mülteci barınmakta. En son BM rakamları, Avrupa'da sığınma başvurusu yapan 270.000'den fazla Suriyeliyi içeriyordu. (D.Şimşek - Toplum, 2017)

Eve dönme umudunun az olmasıyla birlikte, bu ailelerin birçoğu Avrupa'da yeni hayatlar, başlangıçlar arıyorlar. Yolculuk pahalı, belirsiz ve genellikle ölümcüldü. Bu Suriyeli ailelerin bu kadar çok risk altında olmalarını, karşılaştıkları dehşetlerden kaçmak ve çocuklarına yönelik bir gelecek bulma umutlarını dile getirdiğini söyleyebiliriz. Suriye'deki mültecilerin çoğunun giderek karmaşıklaşan ve zorlaşan bir çatışma karşısında yakın gelecekte evlerine dönme ihtimalinin olmadığını altı çizilebilir. Ülkelerinde savaşı terkederek Suriyeli mültecilerin sayısının çokluğu, uluslararası insani sistemi büyük mali sıkıntıya sokuyor. BM Dünya Gıda Programı (WFP) bir kez daha mültecileri beslemek için para tükettiğini ve gelecek ay en kısa sürede Ürdün'de yüzbinlerce Suriyelinin yardımını kesmeye zorlanabileceği konusunda da uyardı. Mülteciler zaten sağlanabileceklerden daha azıyla başa çıkmak için mücadele ediyorlar. Ajanslara ve ortak kuruluşlarına göre, bu eksiklik 1,6 milyon mülteciye bu yıl

gıda yardımı yapılmadığını ve 750.000 çocuğun okula gitmediğini gösteriyor. (www.rt.com)

4.3.1. İç Savaşın Rusya Medyasına Yansımaları

RUSYA NEDEN SURİYE'YE YARDIM EDİYOR, Edvard Çesnekov, Kozmopolskaya pravda, 2015

“Suriyedeki çatışma çok uzun zamandır devam ediyor, ancak birçoğu her şeyin nasıl başladığını ve Rusya'nın neden orada olduğunu unutmuş.

1. Çatışma nasıl ortaya çıktı?

2003 yılında ABD, komşu Irak'ı işgal etti. Sebep, Saddam Hüseyin'in hiçbir zaman bulunamadığı iddia edilen kimyasal silahlardı. Hüseyin'in gücü devrildi, ancak onsuz tüm çizgilerden teröristler bölgeye koşarak geldi. On yıl sonra, Irak işgal altındaki topraklarda yasaklanan sözde İslam Devleti'ni (Rusya Federasyonu'nda yasaklanan aşırılıkçı bir örgüt olan IŞİD) ilan eden militanlar tarafından Suriye'nin işgalinin temeli oldu. Suriye o zaman iç çatışmalarla o kadar zayıfladı ki bir zamanlar militanlar Şam'ın banliyölerini bile işgal etti. Ancak 2015 sonbaharında, Rusya duruma müdahale etti. Esad'a askeri danışman gönderdi, Suriye Lazkiye'deki Hmeymim havaalanından teröristleri bombalamaya başladı. Batı ikili bir pozisyon aldı: Görünüşe göre IŞİD ile savaşıyor, ancak bu mücadele daha çok benzinli bir ateş yakmak gibi ...”

Rusya müdahalesinin aslında teröristlere yönelik olduğunu ve aslında Batı'nın ikili bir politika izlediğini ve aslında Esad'a askeri danışman göndererek sivil halka yardım ettiğini iddia ettiğini söyleyebiliriz.

“2. Esad Batı'yı memnun etmedi

“Esad ailesi, geleneksel olarak SSCB'ye ve şimdi de Rusya'ya karşı dost olan Arap liderler kohortundandır. Üstelik, Batı uzun zamandan beri kendine has görüşünü dile getirdi ”diye açıklıyor MGIMO'da yönetim ve siyaset fakültesi dekanı Henry

Sardaryan. Gelecek başkan İngiltere'de eğitim gördü, Avrupa'nın en iyi evlerinin girişi oldu. Hepsi, Arap Baharı Ortadoğu'dan geçtiğinde 2011'de değişti. ABD'nin diplomatik ve medya desteğiyle renk devrimleri sırasında Tunus'ta yıkılan rejimler, Libya, Mısır ... Suriye direndi. Buna ek olarak, Esad yardım için Rusya'ya döndü ve daha sonra bize teröristleri yok etmemiz için askeri üsler sağladı. Bu otomatik olarak onu tek kutuplu dünyanın gözünde bir dışa dönük ve diktatör'e dönüştürdü. Ancak, Şam'ı kimin yönetmeyi hak ettiği kararını Batı'ya ve Suriye halkına bırakmamalı.''

Aslında Batı'nın Esad rejimini devirmek istediğini ve onun yerine kendi Batı görüşleriyle eğitim almış birini başa getirmek istediklerini ve politikalarını gerçekleştirmek amacıyla halkı kışkırttıklarını yazıdan anlayabiliriz. Esad ise sadece halkını düşünerek Rusya'dan yardım istediğinden dolayı dış dünyada bir diktatör olarak anıldığını söylüyor.

'3. Buna ihtiyacımız var

Asıl sebep açıktır: 90'lı yıllarda olduğu gibi Kuzey Kafkasya'daki savaş sırasında teröristleri evlerimizde yıkmalarını beklemekten çok daha iyidir. Bazı uzmanlar garip tesadüflere işaret ediyor. Sıfır yılların sonunda Katar, Suriye üzerinden Avrupa'ya bir gaz boru hattı yapmaya karar verdi. Hidrokarbonlarımızın Batı'ya arzı bir alternatif oluşturdu. Fakat Esad aynı fikirde değildi - ve yakında savaş ülkesine geldi. Dolayısıyla, Suriye'deki Rus varlığı da ekonomik çıkarlarımızın savunmasıdır.

Rusya aslında Esad'ın fikirlerinin Batı ile örtüşmediği için aynı Libya ve Mısırda olduğu gibi savaşı ülkesine çektiğini düşünüyor. Ve Esad sadece kendi ülkesini korumak için Rusya dan yardım istediğinde ise dünyanın gözünde Batı medyasında diktatöre dönüştürüldüğünü iddia ediyor.'

4. Savaşa ne kadar para harcanmıştır

Kesin bilgi yok, askeri hareket için birçok harcama sınıflandırılıyor. Bununla birlikte, harcamamızın yaklaşık 2 milyar dolar olduğu, yani şu anki 120 milyar ruble'nin biraz üzerinde olduğuna inanılıyor. Çok mu düşünüyorsun? Pentagon'un genel bütçesine karşı 800 milyar dolar - sadece bir kuruş. Bu arada, karşılaştırılabilir bir miktar olan -

2,6 milyar dolar - Birleşik Krallık, yedi yıl önce Libya'yı Kaddafi'yi devirmek üzere bombalamak için harcadı; Bu yüzden kimin savaş masraflarını daha etkili olduğunu düşünün. Ek olarak, Rusya dünyaya silahlarının imkânlarını da göstermiştir. Bu nedenle, uzun zamandır NATO'nun bir üyesi olsa bile, Türkiye gibi devletlerin memnuniyetsizliğine rağmen, C-400 hava savunma sistemlerimizi satın almak istiyor.

5. Ve şimdi birliklerini geri çekerse

Her zaman liberal muhalefet Orta Doğu kampanyasındaki “fahiş harcamaları” durdurmayı talep ediyor. Diyelim ki bu parayı emeklilere daha iyi verelim (90'lı yıllarda, Rusya'nın herhangi bir dış savaşı yapmadığı zaman, yaşlılar başarılı oldu). Ama yine de: ya şu anda bu dünyadan ayrılırsak? BDT ve Avrupa ülkelerinin İzleme Teşkilatı siyasi analisti Stanislav Byshok, “Suriye'deki iç savaş yeni bir güçle parlayacak” dedi. Esad karşıtı güçleri destekleyen dış oyuncular (öncelikle ABD ve bir dizi Arap ülkesi) neredeyse tam bir hareket özgürlüğü alacaklar. Bu, mevcut hükümetin devrilmesine ve en iyi ihtimalle Suriye'nin birkaç alt dış güç "kabile bölgesi" olarak parçalanmasına yol açacaktır. Ve en kötüsü - şu anki Libya'da olduğu gibi, herkesin kalıcı bir savaşı ile toprağın başarısız bir devlete (başarısız bir devlet) dönüşmesi kaçınılmaz olacaktır. Rusya, batılı olmayan ülkelerin gözünde her şeyden önce sorumlu bir uluslararası oyuncunun saygınlığını ve prestijini kaybedecek. Rus makamlarının vatandaşların gözünde bu şekilde davranması Washington'ın baskısı altında utanç verici bir geri çekilme anlamına geleceğinden, “büyük bir gücün statüsünün geri alınması” ile ilgili tüm kelimeleri geçerek ciddi bir komplikasyon da yaşanabilir.”

Son yazıdan anlayacağımız üzere aslında Rusya'nın Suriye savaşına bu kadar para harcamasının, asker göndermesinin sebebi aslında Esad veya Suriyelilere yardım etmek değil Amerika ve Batı ile yarım kalan güç savaşının bir göstergesi olduğunu anlayabiliriz. Suriye'de savaşı kazanan taraf dünyada prestij ve saygınlık kazanacak ve tüm dünya ülkeleri de yavaş yavaş onun politikasını yürürürlüğe koyacak.

“6. Üçüncü dünya savaşı başlayabilir mi?”

Her şey "savaş" kelimesiyle genel olarak ne anlaşıldığına bağlıdır. Diplomatik, ekonomik ve kültürel olabilir. Rusya ile Batı arasındaki bu “soğuk form” ile yüzleşme,

muhtemelen Vladimir Putin'in 2007'deki Münih konuşmasından bu yana (Rusya, tek kutuplu bir dünya modeliyle olan anlaşmazlığını açıkça ilan ettiğinde) siyaset bilimine aday olan Aleksandr Lapin'e hatırlattığında yapıldı. “Eğer Suriye olmasaydı, Batı ile başka bir yerdeki kilisede karar vermiştik - örneğin, Ukrayna'daki çatışma daha da kanlı olurdu.” Fakat Orta Doğu'da birçok “şahin” savaşı sıcak bir aşamaya çevirmek istiyor. Bununla birlikte, hem Amerika ekibinde hem de AB'de, bunun tüm insanlığın hayatta kalmasını tehdit edeceğini anlayan yeterli insanlar var.

7. Ne kadar sürecek

Doğu'dan bahsetmişken, hiçbir şeyden emin olamayız. Ancak üç yıl önce, Rusya Federasyonu'nun VKS'i faaliyete geçtiğinde Suriye topraklarının% 85'i militanların kontrolü altındaydı. Ve şimdi -% 15'ten fazla değil ve bu yerleşim bölgeleri giderek ortadan kaldırılıyor. Uzmanlara göre, barış süreci eve doğrudan giriyor. Ancak Suriye Cumhuriyeti'nin restorasyonu uzun yıllar alacak. Ülke, şehirlerinin (Batı bombardımanı sırasında da dahil olmak üzere) yıkılmasından kaynaklanan zararı 400 milyar dolar olarak tahmin ediyor; bu paraya nereden ulaşılacağı belli değil.”

Suriye'deki savaş 2011'de başladı ve bu yazı yazıldığı zaman dört yıldır sürüyordu ve günümüzde artık 8 senedir bu ülkede savaş var. II. Dünya Savaşı'ndan daha uzun, yani üçüncü dünya savaşı da başlayabilir, Rusya taraftarları ve Batı taraftarları arasında. Kısacası, Afganistan'daki gibi teröristleri büyütme politikası yürütüldüğünü anlatıyor yazı ama Savaş için harcanan milyarlarca dolar paralar aslında İnsanların refahı için harcanmış olsaydı günümüzde ne savaşlar ne terörist gruplar, ne de sözde siviller için savaşan ülkeler gibi durumların var olmayacağını düşünebiliriz.

Suriye'de iç savaş (2011-2016), Rustam Buzanov, Ria Novosti, 2016

“Mart 2016 ve Suriye'deki kitlesel hükümet karşıtı protestoların başlamasından bu yana 5 yıl geçti. Sözde arka plan üzerinde 15 Mart 2011. Suriye'de "Arap Baharı" kitlesel hükümet karşıtı protesto gösterileri başladı. Mevcut rejimin muhalifleri başkent Şam'da

protesto gösterileri düzenledi. Ardından, ülkenin güneyinde, Ürdün sınırında bulunan Deraa kentinde hükümet karşıtı gösteriler başladı.Nisan 2011'de, ülke genelinde kardinal reformlar talep eden toplu gösteriler başladı. Polisle çatışmalar sonucu insanlar öldü.2011 yılının sonunda, en derin iç siyasi kriz iç silahlı bir çatışmaya dönüştü. Siyasi reformları uygulamaya geç kalan Suriye liderliği protestolara ayak uyduramadı. Suriye sokağının, temelde Sünni'nin talepleri, diğer Arap ülkelerine benzetilerek demokratik haklar ve özgürlükler hızla, Beşar Esad'ın kendi kendini alawite etmesi(alawites - rejim azınlığı, Şiilik'in bir kolu) iktidar rejimini devirmek sloganlarına dönüştü.Uluslararası Kızıl Haç Komitesi (ICRC), Suriye'deki çatışmayı iç savaş olarak gördüğünü söyledi.Krizin genişlemesi, bölgesel (Türkiye, Arap monarşileri) ve dış (öncelikle ABD ve Fransa) oyuncuların Esad karşıtı muhalefetinin desteğiyle benzeri görülmemiş uluslararası anlaşma ile desteklendi. İkincisinin Suriye'deki rejimi herhangi bir maliyetle değiştirme isteği, çatışmanın militarizasyonuna yol açtı, para ve silahlarla uzlaşmaz bir muhalefet yarattı. Esad Başkanı'nın ayrılmasıyla ilgili şartlar, rejime alternatif olarak şemsiye muhalefet yapılarının zorla oluşturulmasıyla birleştirildi.2012'de, SNC, Suriye muhalefetinin daha geniş oluşumuna girdi - Ulusal Muhalefet ve Devrimci Kuvvetler Koalisyonu (NKORS). Ulusal koalisyon birçok Arap ve Batı ülkesi tarafından tanındı, ancak iç çelişkiler nedeniyle hiçbir zaman etkili bir şekilde çalışmadı. Suriye'deki bir dizi silahlı grup, Ulusal Koalisyonu siyasi kanatları olarak görmediklerini ve kararlarına uymadıklarını açıkladı. Ocak 2014'te SNA, Ulusal Koalisyonun Suriye ile ilgili barış müzakerelerine katılma kararını protesto etmek için NKRS'den ayrıldı.”

2011 yılında küçük dini bir grubun protestosu olarak başlayan Sünni talepleri Dış Yardımlar nedeniyle büyük demokratik haklar, özgürlük sloganlarına dönüştürüldü ve para ve silahlar yardımıyla büyük bir mühalif grup yaradıldığını iddia ediyor yukardaki paragraf. Sonuç olarakta Kızıl Haç Komitesi durumu iç savaş olarak ilan etti.

“Paralel olarak, muhalefetin silahlı kanadının sözde çatısı altında oluşumu, Özgür Suriye ordusu, çatışma başladıktan hemen sonra oluşturuldu.Suriye'nin farklı bölgelerinde Esad'a karşı savaşan dağınık gruplara dayanıyordu. Bu tugaylar esasen terkedilmiş asker ve subaylardan oluşuyordu. SSA'nın temel amacı, Beşar Esad

rejiminin yıkılmasını ilan etmektir. Çatışma sırasında, Özgür Suriye Ordusu, aynı zamanda, kaçakları ve sempatizanları temsil eden Serbest Görevliler Hareketi ile birleşti. Bununla birlikte, birleşik bir yapının ve SSA'nın birleşik bir yönetiminin varlığı hala sorgulanıyor, birçok askeri analist bu tasarımı yapay olarak adlandırıyor ve bireysel grupların kendi saha komutanlarına bağlı olduklarını vurguluyor. Hükümetin yanında Suriye ordusu, komşu ülkelerden Alevi milisleri ve Şii paramiliter gruplarla savaşıyor. Bunlar arasında, örneğin, Iraklı Asaib Ahli el-Haq, iyi düzeyde savaş eğitimi için bilinen radikal bir gruptur. Suriye'de silahlı çatışmanın patlak vermesinin ardından Şam'daki rejimin muhalif gruplarını birleştiren ilk büyük muhalefet örgütü 2011'de Türkiye'de kurulan Suriye Ulusal Konseyi'ydi. Bu organizasyonda önemli bir rol Suriye Müslüman Kardeşliği tarafından oynanıyor. Buna ek olarak, 2013 yılında, Suriye makamlarının bir çok ülkesinde tanınan Lübnan Şii örgütü Hizbullah, Suriye makamlarının yanında Suriye çatışmasına katıldığını ilan etti. Lübnan'ın ilgisi, Suriye'nin Şii azınlığını korumak. Çatışmanın bağımsız tarafı, ülke nüfusunun %9 ila 11.5'ini oluşturan Suriye Kürtleri, ülkenin kuzey ve kuzeydoğu bölgelerine sıkıca yerleşti ve Suriye'de geniş bir Kürdistan özerkliği yaratmaya çalıştı. Muhalefetin silahlı kanadının sabotajı ve terör eylemi, zaman içinde geniş bir askeri hareket tiyatrosunda büyük çaplı bir gerilla savaşına dönüştü. Sonuç olarak, ülkenin Türkiye ve Irak sınırındaki önemli bölgeleri silahlı muhalefetin kontrolüne girdi ve cephe başkente çok yaklaştı. Çatışmanın gelişmesi mantığı, Suriye toplumunun kutuplaşmasına, çatışmalar arasında, meslekler arası bir temelde dahil olmak üzere, sertleşmeye neden oldu. Bu çerçevede, Sünni İslami radikallerin (El Kaide grubu Dzhebbat an-Nusra, vb.) Pozisyonları, silahlı muhalefet kampında, isyancı hareketin nihaî hale gelmesi çağrılılarıyla yoğunlaştı. Sonuç olarak, Arap-Müslüman dünyasının her yerinden binlerce inanç için savaşçı Suriye'ye gelmeye başladı. Ülkede 70 binden fazla kişi de dahil olmak üzere 1000'den fazla silahlı hükümet karşıtı grup faaliyet gösteriyor. Bunlardan on binlerce yabancı paralı asker ve çoğunluğu Müslüman devletler, AB, ABD, Rusya ve Çin (Uygur Müslümanlar) dahil olmak üzere 80'den fazla ülkeden aşırılık yanlısıdır. Dış destek, terör örgütü Irak İslam Devleti ve Levant'ın (İŞİD) aktif hale gelmesini sağladı, daha sonra İslam Devleti adını değiştirdi (İD Rusya'da yasaklandı). El Kaide ile bağlantısı olan IG, Suriye'deki operasyonlar sırasında hükümet güçlerine karşı savaştığı ve en acımasız biri olarak ün kazandığı operasyonlarda en fazla gücü kazandı. 2014

yazında, İslam Devleti Örgütü, Suriye ve Irak'ın işgal ettiği bölgelerde bir halifelik ilan etti.”

Kısaca özetleyecek olursak, yukardaki paragrafta Batı yardımları sonucunda IŞID'in oluşturulduğunu ve örgütte sadece Suriyeliler değil Orta Doğudan bir çoğu insanın örgüte katıldığını ve hatta paralı Müslümanların bile Amerika tarafında gönderildiğini söylüyor. Ama Rusya ne yaptı, kendi ülkesinde bu terör örgütünün ismini bile yasakladı ve ezilen halkın yanında olduğunu söylediğini çıkarabiliriz.

“Ağustos 2013'te, Şam civarında Suriye birliklerinin geniş çapta kimyasal silah kullanımına ilişkin bir dizi medya kuruluşunun rapor ettiği yeni bir çatışma turu ortaya çıktı. 600'den fazla insan saldırının kurbanı oldu. Suriye ulusal muhalefetine koalisyonu, mağdurların sayısının 1.3 bin kişiye ulaşabileceğini iddia etti. Olaydan sonra, çatışmaya taraf olan taraflar, olayın muhaliflerini suçlayarak defalarca masumiyetlerini ilan ettiler.BM müfettişleri gerekli analizleri ve biyolojik örnekleri toplamak için Şam'a gitti.BM misyonu tarafından yapılan bir soruşturma kimyasal saldırının kendisini doğruladı, ancak misyon çatışmanın hangi tarafının sarin sinir gazını kullandığını belirlemedi.Kimyasal silahların olası kullanımı Suriye'de bir askeri operasyon başlatılması gerektiği konusunda küresel bir tartışma ortaya çıkardı. Buna karşılık, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin Suriye'deki çatışmaya askeri çözüm arayanların konumunu kınadı ve Suriye'nin askeri kimyasal potansiyelini uluslararası kontrol altına alma girişimini öne sürdü. 28 Eylül 2013 tarihinde, BM Güvenlik Konseyi oybirliğiyle Suriye kimyasal cephanelerini imha etmeyi amaçlayan Kimyasal Silahların Yasaklanması Teşkilatı (OPCW) planının desteklenmesi için Suriye ile ilgili bir kararı kabul etti. Haziran 2014 sonunda Suriye'den kimyasal silah ihracatı tamamlandı. 2016 yılının başlarında, OPCW, Suriye kimyasal silahlarının tamamen imha edildiğini açıkladı.10 Eylül 2014'te ABD Başkanı Barack Obama, İslam Devleti radikal grubuna karşı uluslararası bir koalisyonun kurulduğunu açıkladı. Ancak uzmanlara göre, Washington liderliğindeki kuvvetlerin eylemleri önemli bir başarıya yol açmadı. Ayrıca koalisyon, sivillerin teröristlerin değil hava saldırıları sonucu öldürüldüğü gerçeği ile defalarca suçlandı.

Burada da aslında BM üye ülkelerinin Suriyeye sarin gazı kullanımından dolayı askeri müdahale etmek istediğini fakat Rusya'nın barış yanlısı taraf olarak sadece kimyasal silahların imha edilmesini talep ettiğini ve tüm kimyasal silahların imha edildiğine dair BM den rapor alındığını yazıldığını görüyoruz.

‘‘30 Eylül 2015'ten itibaren, Rusya, Suriye Devlet Başkanı'nın isteği üzerine, ülkedeki İslam Devleti ve Dzhebhat al-Nusra grupları tarafından Rusya'da yasaklanan nesnelere nokta hava saldırıları uygulamaya başladı. Ocak 2016 itibariyle Hazar Filosu ve Karadeniz Filosu denizaltı Rostov-on-Don gemilerinin katılımıyla Havacılık Kuvvetleri birkaç yüz militanı ve binlerce terörist nesneyi imha etmişti. Suriye hükümetinin temyizinden sonra Rusya'nın havacılık kuvvetlerinin eylemleri Suriye'deki durumun gerçekten tersine çevrilmesine yardım etti, teröristler tarafından kontrol edilen alanın daraltılmasına yardımcı oldu.Ocak 2015'te, Rusya, Suriye hükümeti temsilcileri ile muhalefet arasında ilk tur 26-29 Ocak 2015'te Moskova'da yapılan gayri resmi ön istişarelerin organizatörü oldu. Toplantılar sırasında ortak bir platform geliştirildi, Suriye hükümetinin temsilcileriyle bir tartışma yapıldı. Sonuç olarak, Moskova ilkeleri olarak adlandırılan ve ulusal bir uyum platformunun siyasi platformunun geliştirilmesiyle ilgili olarak kabul edildi.6-9 Nisan 2015 tarihlerinde Suriye makamları ile muhalefet arasında Suriye krizini çözmenin yollarını bulmak için yapılan ikinci tur görüşmeler Moskova'da gerçekleşti. Taraflar, on maddelik son bir belge üzerinde hemfikir diler.18 Aralık 2015'te, uzun zamandır ve gergin bir uluslararası ortamda ilk kez, BM Güvenlik Konseyi'ne üye ülkeler Suriye'de barış sürecini başlatmayı amaçlayan bir kararı kabul etmeyi başardılar. Belgede ateşkes, altı ay içinde anayasa oluşturulması, 18 ay içinde seçim yapılması ve birleşik terör karşıtı cephe kurulması öngörülüyor.Suriye'deki siyasi bir geçişin temeli olan BM Güvenlik Konseyi, 30 Haziran 2012'deki Suriye Eylem Grubu'nun Cenevre Tebliği'ni ve Viyana'daki beyanları ifadesini (Suriye'de Viyana'da yapılan çok taraflı müzakerelerin ardından 30 Ekim 2015 tarihli ortak bir bildiri ve Suriye Uluslararası Destek Grubu (14 Kasım 2015)) onayladı. Suriye hükümeti ile Suriye muhalefet temsilcileri arasındaki müzakereler 29 Ocak 2016 tarihinde Cenevre'de BM Güvenlik Konseyi Kararı 2254 uyarınca başladı. 3 Şubat'ta Suriye'nin BM özel elçisi, Cenevre'deki Suriye arası müzakerelerde geçici bir duraklama olduğunu söyledi.25 Şubat'ta yeni bir tur planlandı, ancak gerçekleşmedi. 9

Mart'ta, Cenevre'de dolaylı olarak Suriye ile ilgili müzakerelere yeniden başlandı.22 Şubat'ta, ABD ve Rusya Federasyonu tarafından Suriye'de, Suriye hükümetinin birlikleri ve silahlı muhalif gruplar arasında yapılacak bir ateşkesin 27 Şubat'ta başlaması gerektiği ortak bir açıklama yapıldı, ancak bu, İslam Devleti'ne Dzhebhat al-Nusru'ya ve BM tarafından terörist olarak tanınan diğer kuruluşlara uygulanmayacaktı.Suriye'deki ateşkes resmi olarak 27 Şubat Şam gecesini (01.00 Moskova saati) yürürlüğe girdi.9 Mart 2016 itibariyle, düşmanlıkların sona ermesini yerine getirme ve kabul etme taahhütlerini bildiren toplam yasadışı silahlı grup (IAF) sayısı 42'ye ulaşmıştır.Silahlı çatışmalar sonucunda BM'ye göre 220 binden fazla insan öldü. Rusya Dışişleri Bakanlığı'na göre, dünyadaki toplam Suriyeli mülteci sayısı 4,6 milyon, ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin sayısı 7,6 milyonun üzerinde.Ülkedeki 13,5 milyon insanın acil yardıma ihtiyacı var.”

2015 yılında Suriye Cumhurbaşkanı'nın talebi doğrultusunda Rusya Suriye'ye müdahale etmiş ve terorist grupların yayıldığı alanı daraltmış ve sivil halka yardım etmiştir. 2016 yılında Rusya'nın ısrarları üzerine birkaç defa başarısızlığa uğrasa da sonuç olarak 2016 itibariyle düşmanlıkların sona ermesine dair BM kararı kabul edilmiş ve Suriyede ateşkes ilan edilmiştir.

Suriye krizini çözmede Rusya'nın rolü, İnformaçionneye agenstvo, Soçi Kongres,2017

“29 Ocak'ta Soçi'de, Suriye Ulusal Diyalog Kongresi, ana faaliyetleri 30 Ocak'ta yapılacak olan çalışmalarına başladı. Bunlara Suriye toplumunun çeşitli gruplarını temsil eden 1.500'den fazla kişi katılacaktı. Bu Kongre, Suriye'deki krize siyasi bir çözüm bulmak için Moskova politikasının uygulanmasının bir devamıdır. Kongre editörleri, Suriye krizinin çözümünde Rusya'nın rolü konusunda bir materyal hazırladı.Birleşmiş Milletler himayesinde düzenlenen Cenevre'de (Haziran 2012 ve Ocak 2014) Suriye ile ilgili uluslararası konferansların hazırlanmasında ve düzenlenmesinde aktif rol aldı. Toplantıların ana sonucu, çatışmanın çözümüne ilişkin temel ilkelerin ortaya konduğu Cenevre tebliğinin kabul edilmesiydi - hükümet üyeleri ve muhalefet de dahil olmak üzere geçici bir hükümetin oluşturulması; Suriye anayasasının revizyonu; başkanlık ve parlamento seçimleri yapmaktı. Belgenin metni

Esad'ın derhal geri çekilmesi gerektiğini göstermedi. Bu arada Batı ülkeleri Suriye rejimi üzerinde baskı kurmaya devam etti ve Esad'ı iç savaşın tırmanışıyla suçladı. BM Güvenlik Konseyi'nin daimi bir üyesi olarak Rusya, BM Güvenlik Konseyi'nde bu ülkedeki durumla ilgili 11 taslak kararını engelledi. Moskova, ilk kez 4 Ekim 2011'de, yetkilileri şiddeti 30 gün içinde durdurmazsa Suriye'ye yaptırım uygulama olasılığını sağlayan bir taslak belgesini veto etti. Engellenen kararlar arasında, 28 Şubat 2017 tarihli ve Suriye'ye yönelik atfedilen kimyasal silah saldırılarına yaptırım uygulanmasını öngören bir belge de yer aldı. Suriye hükümet ordusuna helikopter tedarikinde bir yasak öngörülüyordu.”

Yazı, Suriye’de Mart 2011’den bu yana silahlı çatışmanın başlamasından bu yana Rusya, iç savaşı sona erdirmek için Suriye ihtilafına dış müdahaleye karşı siyasi bir çözüm bulmakta ısrar ettiğini gösteriyor. Moskova, Suriye’nin başı Beşar Esad’ın, Suriye’nin siyasi kaderi konusunda karar vermesi gereken, yasal olarak seçilmiş ülkenin cumhurbaşkanı olduğuna inanıyor. ABD’nin Suriye’deki askeri çatışmaların en başından beri önderlik ettiği Batılı ülkeler, muhalefetin rejim değişikliği talebini ve Esad’ın geri çekilmesini desteklemesine rağmen Rusya’nın haklı olanın yanında olduğuna ve 2017’de Suriye’ye yönelik atfedilen kimyasal silah saldırılarına yaptırım uygulanmasını öngören bir belgede yer aldığını iddia ediyor.

“Ağustos 2013’te Rus diplomasisinin çabaları sayesinde Doğu Guta’da (Şam’ın bir banliyösü) kimyasal silah kullanımının neden olduğu krizi çözmek mümkündü. Ardından Batılı ülkeler olayı Esad rejimiyle suçladı. ABD Başkanı Barack Obama, Suriye tarafından kimyasal silah kullanımının Washington tarafından kırmızı çizgiden bir geçiş olarak değerlendirileceğini ve sonrasında uluslararası toplumun bu ülkeye karşı önlem almak zorunda kalacağını söyledi. Rusya, Suriye’deki kimyasal silahların ortadan kaldırılması için bir plan ortaya koydu ve bu ülkenin yetkililerinin desteğini aldı. 10 Eylül 2013 tarihinde Moskova’da, Rusya ile Suriye Dışişleri Bakanları Sergey Lavrov ve Valid Muallem arasındaki görüşmelerin ardından Şam, kimyasal silahlarını uluslararası kontrol altına almayı kabul etti. Cenevre’de 14 Eylül 2013, Lavrov ve ABD Dışişleri Bakanı John Kerry görüşmelerinin ardından Suriye kimyasal silahlarının imhası konusunda bir çerçeve anlaşması imzalandı. Rusya, tasfiye sürecinin güvenliğini

sağlamada rol aldı ve ayrıca toksik maddeleri etkisiz hale getirme operasyonunu finanse etmek için 2 milyon dolarlık yardım parasını BM güven fonuna transfer ettirdi. 4 Ocak 2016'da OPCW, Suriye'den ihraç edilen kimyasal silahların imha işleminin tamamlandığını doğruladı. Böylece Suriye'ye dış müdahaleden kaçınmak mümkün oldu. Bunların arasında, partilerin 30 Haziran 2012 tarihli Cenevre tebliği temelinde krizin siyasi olarak çözülmesine bağlılıklarını teyit eden ve dünya toplumunu teröristleri destekleme eylemlerini durdurma çağrısında bulunan Moskova Platformu olarak adlandırılan hükümler vardı.’’

Rusya, Suriye krizine BM düzeyinde siyasi bir çözüm arayışına katılmaya ek olarak, Suriye makamlarıyla ve yerli ve yabancı muhalefet temsilcileriyle doğrudan görüşmelerde bulundu. Ayrıca, Rusya'nın girişimi ile 26-29 Ocak ve 6-9 Nisan 2015 tarihleri arasında Moskova'da iki tur Suriye içi istişare gerçekleştirildi. Anlaşmazlık çözüm ilkelerinin sabitlendiği siyasi belgelerin kabulüyle sona erdiler.

‘‘Askeri dengesinin hükümet ordusu lehine değiştirilmesindeki kilit rol olan, terörist grup İslam Devleti'nin (İD, Rusya'da yasaklanmış) militanlarına karşı mücadelede Rus askeri yardımı tarafından oynandı. Operasyon VKS RF, 30 Eylül 2015 tarihinde Suriye Devlet Başkanı'nın talebi üzerine başladı. Rusya'nın yardımıyla 2015'in başından beri 54 binden fazla militan ve terörist imha edildi ve son 7 ay boyunca (Haziran - Aralık 2017'de) 67 bin metrekareden fazla toprak serbest bırakıldı. Suriye'nin km'si, 1 binden fazla yerleşim, 78 petrol ve gaz sahası, iki fosfat cevheri yatağını kurtardı. Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri'nin desteğiyle gerçekleşen hükümet birliklerinin başarısının arka planına karşı, silahlı muhalefet ve Suriye hükümeti 30 Aralık 2016'da Suriye topraklarının tamamında ateşkes anlaşması yaptı (görüşmelerde arabulucular Rusya Federasyonu ve Türkiye idi). Birleşmiş Milletler'in Cenevre'de gerçekleştirdiği müzakerelere ek olarak, Astana, Rusya, Türkiye ve İran, Astana'da bir dizi Suriye istişare başlattı (Astana Süreci adını aldılar). Amaçları ateşkes sağlamaktı. Mayıs 2017'de, Astana'da, Rusya, İran ve Türkiye, dağılma bölgelerinin oluşturulması konusunda bir mutabakat imzaladı. Ocak 2017 itibarıyla, bu tür dört bölge var. (güneybatıda (Deraa, Quneitra ve Essaouida illerinde), ülkenin kuzey-batısındaki (Idlib eyaleti), Şam'ın doğusunda, Guta kentinin ve Homs şehrinin kuzeyinde; ve Halep

ilinin kuzeyindeki Tel Rifiat Güvenlik Bölgesi). Doğrudan askeri çatışmaları önlemek için bu bölgeler boyunca güvenli alanlar yaratılmıştır.Siyasi ve diplomatik çabalara ek olarak, Rusya uzun süren çatışmalar sırasında acı çeken Suriye halkına, Acil Yardımlar Bakanlığı aracılığıyla, Rusya Ortodoks Kilisesi Fonu aracılığıyla yardım sağlamaktadır. Suriye'deki çatışmanın başlamasından bu yana, BM'ye göre, en az 500 bin kişi öldü, 6,5 milyonu ülke içinde yer değiştirdi, 4,7 milyon mülteci oldu, savaşın başlamasından önce Suriye'nin nüfusu 20,8 milyonu bulmuştu. Suriye'deki savaşın verdiği zararın 400 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor.”

Suriye Devlet Başkanı'nın talebi üzerine Rusya operasyona başladı. Rusya'nın yardımıyla 2015'in başından beri binlerle militan ve terörist imha edildi ve binden fazla metrekare serbest bırakıldı. Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri'nin desteğiyle gerçekleşen hükümet birliklerinin başarısının arka planına karşı, silahlı muhalefet ve Suriye hükümeti 30 Aralık 2016'da Suriye topraklarının tamamında ateşkes anlaşması yapmak zorunda bırakıldı. Ateşkesi sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler'in Cenevre'de gerçekleştirdiği müzakerelere ek olarak, Astana, Rusya, Türkiye ve İran, Astana'da bir dizi Suriye'ye karşı istişare başlattı. Siyasi ve diplomatik çabalara ek olarak, Rusya uzun süren çatışmalar sırasında acı çeken Suriye halkına da bir sürü yardımlarda bulundu.

Rusya'nın Suriye'deki İlgi Alanları,Moskovskiy Sentr,Dmitriy Trenin,2014

“Bu yazı, farklı ülkelere gelen Carnegie Vakfı'ndan uzmanların Suriye iç savaşıyla ilgili stratejik ve jeopolitik çıkarları analiz ettiği, Suriye serisindeki Küresel Çatışma Dinamikleri'nin bir parçasıdır.Moskova'nın Suriye çatışmasına katılımı iki ana stratejik amaçtan kaynaklanıyor: Amerikan hegemonyasını dünya sahnesinde sorgulamak ve Rusya'nın en büyük düşmanı olarak kabul edilen İslamcı radikallere karşı mücadelede Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad rejimine yardım etmek.Sovyet-Suriye ittifakı Soğuk Savaş sırasında kuruldu. Mezun olduktan sonra, Rus askeri endüstrisinin bir müşterisi olan Suriye, Moskova'nın Sovyet döneminde fethedilen jeopolitik konumlarını koruduğu Orta Doğu'daki ülkelere biri olarak kaldı.Dmitri TreninCarnegie Moskova Merkezi'nin direktörü, bilimsel konsey başkanı ve Dış Politika ve Güvenlik programının başkanıdır.2011'de Suriye'deki ayaklanmanın

başlamasından bu yana Rusya, Suriye içi diyalogun lehine ve nihayetinde muhalefetin iktidara katılmasından yanaydı, ancak siyasi dönüşümün ilk aşamasında Esad'ın geri çekilmesine şiddetle karşı çıktı. Zamanla Esad Rusya'nın desteği daha da zorlaştırdı. Esad'ı iktidarda tutmak, bir dizi Rus çıkarını karşılamaktadır. Suriye, Rusya'nın ABD'nin askeri güç kullanmasını önleme çabalarında en önemli kırıntı olduğu ortaya çıktı. Amerikan müdahalesi, Moskova'nın olumlu gördüğü bir eğilim olan Başkan Barack Obama tarafından başlatılan ABD'nin yurtdışındaki askeri faaliyetlerindeki düşüş eğilimini alt üst ederdi. Buna ek olarak, Rusya, Suriye'deki rejimin değişmesini, dışardan gelen yardımlarla veya teşvik ederek önlemeye çalışmaktadır; bu durum Sovyetler sonrası ülkeler için Rusya'nın çevresine ve Rusya'nın kendi başına Müslüman bölgelerinde tehlikeli sonuçlar doğuracaktır. Ayrıca Suriye, on yıllardır Rus savunma sanayisinin bir müşterisi olmuştur. Ordusu Sovyet ve Rus silahlarını kullanıyor ve bazı Suriyeli subaylar Rusya'da eğitim aldı - birçoğu Rus kadınlarla evlendi. Ayrıca Suriye, Rusya'nın jeopolitik özelemlerinde merkezi bir yere sahiptir. Rus Donanması, Suriye'nin Tartus limanında küçük bir lojistik merkeze sahip. Bu stratejik amaç şu anda mütevazıdır, ancak Rusya'nın Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'daki jeopolitik rolünü güçlendirmeye yönelik niyetleri ışığında önemlidir. Şu anda, Rus dış politikası ideolojik bir bakış açısı kazandığından ve Rus Ortodoks Kilisesi Kremlin'in kilit siyasi müttefikleri ve ortaklarından biri haline geldiğinden, Suriye'de ve Orta Doğu'da küçülen bir Hristiyan azınlığın korunması yeni jeopolitik çıkarları, en azından retorik düzeyde kalmaktadır. Suriye'de bir iç çatışma başladığında, 2011'den bu yana Rusya, Esad rejiminin istikrarı konusunda ciddi endişe duyuyor. O zamanlar, Rus diplomatlar Şam'a silahlı bir ayaklanmayı önlemek için muhalefetle diyalog kurmasını tavsiye etti. Bununla birlikte, Moskova bu dostça tavsiyeyi baskı veya sopa ile pekiştirmede. Rusya, Esad'ı vazgeçilmez bir müttefik olarak görmese de (2013 yılına kadar Putin onunla hiç telefonla konuşmadı), Moskova ona silah sağlamaya ve Suriye ile yeni sözleşmelere girmeye devam etti. İsyan, iç savaşa tırmanırken, Rusya'nın asıl kaygısı, Suriye'de Batı ya da Arap ülkelerinin Esad rejiminin Batı yanlısı bir hükümetle değiştirilmesi yönündeki olası müdahalesiydi. Moskova, 2011 yılında Libya'daki olaylardan şok oldu, bu arada BM Güvenlik Konseyi'nin bu ülkeye uçuşa yasak bir bölge getirme kararını veto etme kararı, ülkedeki NATO askeri müdahalesi ve rejim değişikliği için fırsat yarattı. Rusya, Suriye'de tekrarlanmaması gereken bir Libya

örneğini aldı, bu yüzden Moskova Güvenlik Konseyi'nde Esad rejiminin kınanmasıyla ilgili teklifleri reddetti.”

Suriye'deki durumun iyi bir şekilde bilinmesi sayesinde, Rus liderliği hızlı bir şekilde dış askeri müdahalenin yokluğunda Esad hükümetinin hayatta kalma şansı olduğu sonucuna vardı. Bu tahmin, Washington'daki birçok rakamın ve Suriye'deki yönetici rejimin düşmek üzere olduğuna inanan birkaç Avrupa başkentinin hesaplanmasına tamamen uymuyordu. Moskova, Suriye muhalefetiyle diyalogu reddetmedi, ancak isyancı güçlerin zayıf olduğunu, parçalandığını ve gerçekçi olmayan taleplerde bulunduğunu ortaya çıkardı - bu yine Batı'da ve birçok Arap ülkesinde geçerli olan görüşe aykırıydı. Moskova, Tahran'la birlikte, genellikle Esad rejiminin bir müttefiki, bir silah ve askeri teçhizat kaynağı, avukatı ve diplomatik cephede koruyucusu olarak kabul edildi. Bununla birlikte, Batı ve Rusya, Suriye ihtilafının çözümünde işbirliği yapmaya çalıştı. 2012 yılının ortalarında Moskova, Washington ile birlikte Cenevre'de (şimdi Cenevre-1 olarak bilinen) bir barış konferansı düzenledi, ancak Rusya ve ABD'nin anlaşma şartları konusundaki görüşleri büyük ölçüde farklılaştı. Bir yıl sonra benzer bir konferans toplanma girişimi de başarısız oldu. Eylül 2013'te, Putin Obama'ya Suriye kimyasal silahlarının ortadan kaldırılması için bir plan önerdi ve Esad'ı kabul etmeye ikna etti. Bu yazının yazıldığı sırada, Suriye'nin kimyasal silahsızlanma süreci, devam eden düşmanlıklara rağmen, tamamlanmak üzereydi. Ancak, Rusya ve ABD'nin Suriye'deki barış sürecini Cenevre-2 konferansı yardımı ile yeniden başlatmaya yönelik son girişimi sonuç vermiyor. Moskova açısından, Suriye'deki çatışmanın devam etmesi, Rusya ve Orta Asya ülkeleri de dahil olmak üzere anavatanlarına geri dönebilen (ve halihazırda geri dönmekte olan) savaşa hazır ve ideolojik olarak işlenmiş cihatçıların sayısının artması tehlikesi yaratıyor. Suriye'deki Esad karşıtı güçlerde cihatçı unsurların baskınlığı, çatışmayı barışçıl bir şekilde çözme zorlaştırdığını anlayabiliriz.

4.3.2. İç Savaşın Arap Medyasına Yansımaları

Arap gazetelerinde: Suriye'nin Amerika ile Rusya arasında bölünmüş cesedi, BBC Arap, 2017

"Emniyet ventili yok", Suudi Arabistan'ın Al-Riyad gazetesi bir editörde "Washington ve Moskova arasındaki soğuk savaşın işaretleri ufukta" dedi. Tamamen yeni değildi. Özellikle Suriye dosyası, Ukrayna krizi ve Avrupa'da NATO'nun genişlemesiyle ilgili başlangıçları ile ilgili işaret ve işaretleri vardı. ABD'nin son cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Rusya'nın müdahalesiyle suçlamalarına ek olarak, bu silahların dünyadaki herhangi bir noktaya varabileceğini ve ABD'nin yeni bir Soğuk Savaş'ı tehdit eden füzeyi koruyacak hiçbir şekilde vuramayacağını da ekliyor. İki ülke arasındaki boşluk, Amerika ve Rusya'nın boyutu arttığında, anlaşmayı karmaşıklaştıran ve dikkate alınamayacak başka boyutlar veren her iki taraf için de yankılar bulunmalıdır."

Gazetenin, bütün bunlar birleşmiş hatta hatta bireyin en azından yalnızca Rusya ile Amerika arasındaki ilişkilerin gerginliğini oluşturabileceği, ancak iki ülke arasındaki farkın Amerika ile Rusya arasındaki büyüklüğünün her biri için bir aksilikler ve taraflar olması gerektiği konusunda uyardığı ileri sürülebilir. Anlaşma yapıldı ve aralarında dikkate alınmayacak başka boyutlar verdi. Bu, özellikle kriz etkisiz hale getirilmediyse doğrudan askeri eyleme dönüşmese bile tehlikeli olduğu öngörülebilir.

"Zuhair Majid, Al-Watan gazetesinde, "Ruslar, yalnızca Amerikan rakibine eskrim esasına dayanmakla kalmıyor, bir yandan da, diğer yandan Sovyetler Birliği'nin düşmesine neden olan tehlikelerin üstesinden gelme kabiliyetinde, bir yandan da, örneğin, Spicy silahlarının imalatını başarmak için" dedi. Öte yandan, Majid, Mısır gazetesi Al-Dustour'daki iyimserliğini dile getirerek, iki taraf arasında "sıcak" veya gerçek bir savaş olasılığının mümkün olmadığını ve ABD'nin Avrupa'daki taktik nükleer silahların varlığını uyarması konusunda Rusya Dışişleri Bakanı ile aynı fikirdeyse, düşmanca bir tavır olarak onunla birlikte, eylem ve tepki yeni mallar için reklam kampanyalarına veya en kötü ihtimalle Soğuk Savaşın kalıntıları'na yakın olduğunu" söyledi. Rusya dışişleri bakanı ile aynı fikirdeyse, ABD'nin Avrupa'daki

taktik nükleer silahların varlığına karşı uyarıda bulunurken, onun düşmanca bir pozisyon olduğu konusunda tamamen aynı fikirde değiliz. Habtah, Mısırlı Al-Dustour gazetesinde yazdı.Suudi Okaz gazetesinde Hamouda Ebu Talib, "bu, geçen dönemde küçük düşürdüğü ilk kuvvete cevap veren ve ona armağan ettiğini kanıtlamak isteyen ikinci dünya gücüdür, ancak Suriye'deki masum insanların vücutlarındaki kuvvet gösterisinin çok insane olduğunu kanıtlamak istemektedir." Diğer taraf, Birleşik Devletler veya her iki tarafın müttefikleri, süper güçlerin lideri tüm dünyaya böyle bir beyanda bulunduğunda, Araplar ve medeni ve insancıl bir dünya olarak geldiklerimizi yıllarca paramparça eden silahlarını yıllarca parçaladılar.Khairullah Khairallah, Kuveytli Al-Rai gazetesinde Suriye ve ABD'nin çatışmasına taraf olan ülkeler üzerindeki etkisini anlattı. Khairullah, Washington'u Rusya'yı, İran'a güvenmenin ve İran'a güvenmenin, gelecekte öngörülebilecek hiçbir ümidi olmadan savaşın en kısa yolu olduğuna ikna etmeye çağırırdı."

Arap gazetelerinde özellikle Vladimir Puti'nin son konuşmasında yeni bir nükleer silah seti hakkında yaptığı yorumların ardından ABD ve Rusya arasında baş gösteren yeni bir soğuk savaş konusunda uyardı.Bazı yazarlar, iki ülke arasındaki gerginliğin Suriye dosyası konusunda çok net olduğunu belirtti.

Esad, bu aşamada Suriye-Rusya ilişkilerini güçlendirmenin önemini vurguladı, Hani Nasr Al Arabi, Al-Watan gazetesi, 2015

"Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, özellikle son dönemde Rusya karşıtı kampanyanın bazı Batılı ülkelerinin yükselişinin ışığında, Şam ile Moskova arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesinin önemini vurguladı. Esad'ın açıklaması, Duma üyesi Dmitry Sablin başkanlığındaki Birleşik Rusya partisinden bir heyetle yapılan bir toplantıda geldi. Suriye cumhurbaşkanı şunları söyledi: "Bazı Batılı ülkelerin Rusya'ya karşı teröristlere karşı kazandıkları her zaferle Rusya'ya karşı yürüttüğü baskılar ve politikalar, Suriye halkına yönelik terörist savaşın yalnızca Suriye ile sınırlı olmadığını, dolayısıyla Suriye ilişkilerini güçlendirmenin önemini kanıtlıyor Bölge tarihinin bu önemli aşamasında" Esad'ın Rus heyetine yaptığı ziyaret, ikincisinin Çarşamba günü Suriye Halk Meclisi Başkanı Hamouda Sabbagh ile yaptığı görüşme sonrasında geldi.

Sablin, ‘‘Gördüğünüz en önemli şey, Suriye Arap ordusunun, terörist grupların mütefikleriyle desteklenmesi karşısında kazandığı zaferdir’’ dedi. Suriye’yi uluslararası terörle mücadele destekleyen ülkelerin ilk sıralarında yer alıyor.’’

Hany Nasr Al Arabi - Şimdi Esad'ın haberlerini okuyorsunuz, bu aşamada Suriye - Rusya ilişkilerinin güçlendirilmesinin önemini teyit ediyor ve şu anda yalnızca Körfez'de tam ayrıntılarla haberleri iletildiğini yazdı. Bu, Esad'ın haberinin detaylı ve bugün Suriye- Rusya ilişkilerini güçlendirmenin önemini vurguladığı bir haberd.

Amerika Irak'ta olduğu gibi Rusya da Suriye'de başarılı oldu mu, Arap Küdüs, Faisal AL Qaisim,2013

‘‘11 Eylül olayları Amerika’yı kıskırttı, Afganistan’ı işgal etti, ilk önce Taliban rejimini yönetti ve yerini Sovyetlerin kuklası olan Komünist Necipullah rejiminden farklı ,olmayan bir kukla rejimle değiştirdi. Sonuç neydi? Taliban, Amerika'nın Afganistan'daki ajanlarına ve iştiraklerine karşı, ülkeyi henüz bitmeyen yeni bir iç savaş ve bölünme haline getiren bir direniş hareketine dönüştürmüştü. Taliban ile ABD destekli hükümet arasında, Tanrı bunu gerçekleştirene kadar çatışma devam edecek.Elbette, Amerikalılar Afganistan'a müdahale etmeyi öğrenmediler, daha sonra Irak'ta topu geri getirdiler ve aynı oyunda ve aynı şekilde, Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'in rejimini devirdiler ve yerine Irak muhalifinin kalıntıları olan müşterileri getirdiler. Sonuç neydi? Saddam'ın destekçileri ve ABD'nin Irak'ı işgalinden etkilenenler, yalnızca Amerikalıları Irak dışına iten değil, Irak'ı 2003'te Amerikalıların girmesinden bu yana Irak'a bir iç savaş arenasına haline getiren direniş hareketlerine dönüşmesiydi. Şimdi Irak'a bakarsak, bunun bir yıkım ve kaos modeli haline geldiğini görüyoruz. Ve başarısızlık. Amerikalıların Afganistan'daki Sovyetlerin günahından öğrenmediği gibi, Ruslar da Amerika'nın Irak'taki günahından ders çıkarmadı.Artık Suriye, Suriye'deki çoğunluğa karşı bir partinin yararına Suriye'ye müdahale ediyor: Ümitsiz

bir mezhep sisteminde ortaya çıkan çoğunluğa yardım etmek yerine, beş yıl önce isyan edenlerin çoğunluğunun iradesine karşı faşist rejimi destekledi. Amerika Irak'taki

diktatörlük rejiminin kaldırılmasını savunduğunda, Rusya, İslam devleti ve diğer fraksiyonlar tarafından örgütlenen terörle mücadele bahanesi altında Suriye'nin en büyük işgalini ele almaya çalışıyor. Büyük güçlerin sorunlu ülkelerde bir çözüm için müdahale ettiğine inanmıyoruz, ama kesinlikle her şeyden önce kendi aşağılık çıkarları için savaştıklarını ileri sürülebiliyoruz. Ukrayna'daki son Rus müdahalesinin bölünmeye, ardından da Gürcistan'a nasıl bir yol açtığını gördük. Rusya'nın Suriye felaketine gerçekten bir çözüm bulmak istediğine inanıyorsak, bu sorunu unutmamalı ve Suriye'den çıkmalı, Suriye'yi şimdi Rus müdahalesi gibi dış müdahalelere maruz bırakmadan veya zehirlemeden kendi aralarında bir çözüm üzerinde anlaşmaya bırakmalı. Güvenilebilecek ve sürdürülebilir her yerde sürdürülebilir sonuçlar elde edebilecek tek değişiklik, içerden değişimdir. Dışarıdan dayatılan değişim başarısız olacak ve dünyanın bütün güçleri tarafından desteklense bile ülkelerin yıkılmasına yol açacaktır. Amerika'nın Irak'a müdahalesi, tüm Iraklılar için kabul edilebilir daha iyi bir sistemi şekillendirmeyi başardı mı?- Tabii ki hayır. Irak ve Iraklıların mezhepsel ve etnik temellerde parçalanmasına yol açtı. Neden? Çünkü bütün Iraklıların nimetini getirmede, ancak Şii'leri Sünnilere dayamaya çalıştı. Bunun yıkıcı sonuçları oldu. Amerika, Iraklılara tüm askeri, ekonomik ve siyasi gücüyle bir rejim getirmeyi başaramazsa, zayıf Rusya, Suriyelilere tüm Suriyeliler tarafından kabul edilemeyen bir rejim dayatamayacak.”

Yazı, *Suriye'deki faşist müdahalesini güzelleştirmek için Rusya, Amerika'nın Irak'ta yaptığı gibi, Afganistan'da olduğu gibi, Suriye'nin diğer taraflarına karşı bir parti lehine durduğunu bilerek, Suriyelileri bir araya getirecek bir çözüm aradığını iddia ediyor. Suriye'deki durumun, Sovyet işgali sırasında Afganistan'daki durumdan farklı olduğu doğrudur. Amerika ve Rusya'nın Suriye'de cihatçı gruplara karşı müttefik oldukları da doğrudur. Ancak bu, Suriyeliler için bir çözüm bulma konusunda asla başarılı olmayacak, ancak krizi derinleştirecek ve mezhepsel ve bölgesel tutumu artıracak fikrini ileri sürüyor.*

Suriye'ye Rus müdahalesi kime hizmet ediyor, El Cazire, 2015

“Suriye'deki savaşın ardından 5 yıl sonra Rusya, Kremlin'in, Başkan Vladimir Putin'in Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın Moskova'dan acil yardım istemesi sonrasında

Suriye’de askeri güç kullanma yetkisi olduğunu açıklamasının ardından krize şiddetle müdahale etmeye karar verdi. Cumhurbaşkanı Putin, ülkesinin Suriye’deki İslam devletinin örgütüyle yüzleşme arzusunu dile getirerek, ABD’yi ve Batı’yı terörizmle beslemek suçlayan gerçek bir ittifak (Suriye, Irak, İran, Rusya) kurma çağrısında bulundu. İki lider ve ABD’li mevkidaşı Barack Obama bir toplantı yaptı ve iki ordunun Suriye’deki muhtemel operasyonlarla ilgili görüşmelerine katılmayı kabul etti, ancak Esad’ın geleceği konusunda aynı fikirde değiller miydi? Rus müdahalesini nasıl görüyorsunuz? Suriye’ye hizmet ediyor mu? Bu müdahaleyi, Amerikan’ın krizi çözmedeki zayıflığının bir sonucu olarak görüyor musunuz? Yoksa Moskova-Rusya-Afgan senaryosuna benzer bir Amerikan çekiciliği mi? Suriye halkının Esad’la mücadelesinde mi yoksa İslam devletinin örgütlenmesinde mi? ‘

El Cezire Net, bu krizin akışını takip eden yazarlardan bazılarını sorguladı.

“Muhammed el-Muhtar el-Shankiti, bir Moritanya siyaset araştırmacısı ve analisti "Hedeflerimiz düşmanımızın hedeflerine aykırı değil" diye yazdı. Bugün Suriye’deki Rus müdahalesinden gördüklerimiz Amerikan hedeflerine Rus kaslarının ulaşmasıdır. Bölgedeki Avrupa kolonizasyonunun deneyimlerini ve içlerine maruz kalmalarını miras alan Amerikalılar, Rusların Suriye’deki stratejik oyununun farkındaydı. Amerikalıların Rus müdahalesinden memnun oldukları ve Putin’in inatçılığını durdurma fırsatı olarak gördüğü bir sır değil. “ Putin, Rus Müslümanlar da dahil olmak üzere tüm Müslüman dünyasının öfkesiyle karşı karşıya kalacak” dedi, Thomas Friedman, dün New York Times’ta Suriye’de Putin’in macerasını ele alma konusunda ABD’nin fırsatçılığını anlattı . Kendisini içinden çıkamayacağı bir ağaca tırmanmak konumunda bulacak. “Putin’in Suriye’ye girme çabası sonunda onu orada siyasi bir çözüm aramaya zorlayabilir” dedi. Arap bölgesi - Amerikan bakış açısına göre - bir insan fazlalığına sahip ve herhangi bir şekilde İslami dindarlık fazlalığını azaltmalı. Suriye devrimi, bütün istenmeyen partilerin düşmanlardan ve müttefiklerinden tükenmesine kesin bir darbedir: Sünni cihatçı Selefi’den Şii milislerine, İran’dan Türkiye’ye ve Körfez ülkelerinden Rusya’ya. Ancak Rusya bu yıpranma döngüsünün dışındaydı. Ya Suriyeli isyancılara niteliksel silahlar, para ve planlama uzmanlığı sağlayarak ya da Rusya-İran mantığına tabi tutularak aldatıcı Amerikan şemsiyesinden

uzakta Rus kibiriyle sıkıca yüzleşecekler, bu da yangının Körfez devletlerine ve Türkiye'ye yayılacağı anlamına geliyor. Suriye meselesinde, Arapların ve Türklerin durumu kritik, ya batmalı ya da kendilerini kurtarabilmeleri için bir an önce harekete geçmeleri gerekiyor.”

Haberden, Amerika'nın Suriyelilere karşı işlediği suçun Rusya suçundan daha az kötü olmadığını söylemek abartı olmaz, çünkü onları nitel silahlardan ve güvenli bölgeden uzaklaştıran ve devrimlerini açık bir katliama dönüştürenin Amerika olduğunu anlayabiliriz. Suriye'ye yapılan yeni Rus müdahalesi, Rusya'nın Suriye'deki yorgun partilere katılmış olmasıyla bitiyordu. Fakat bu Amerikan-Rus-İran erimesi için en ağır bedeli ödeyen Araplar ve Türkler oluyor.

“Amer Rashed, Filistinli yazar; Şüphesiz, Suriye'deki doğrudan Rus müdahalesinin, Moskova'yı, Cenevre'nin Rusya'nın bir okunmasıyla tutarlı bir siyasi uzlaşmaya götüren zeminde yeni bir güç dengesi uygulamak istediği kartların karıştırılması sürecinde daha karmaşık bir aşamaya taşıyacağına şüphe yok, dedi. Birinci noktada, Rusya Devlet Başkanı Esad'ın rejimine verdiği destek artık silah, teçhizat ve siyasi destek değil, aktif katılım çemberine taşındı, Rusya siyasi ve medya söyleminde son zamanlarda rejimde insan enerjisinin eksikliğine odaklanarak vaaz edildi. Önceki iki noktanın süreci Moskova'nın, daha modern silahların tedarikinin boşa gideceği ve Rusya'nın hala kontrol altındaki alanları savunmasını sağlamak için sistemin doğrudan askeri desteğini sağlayacağına inandığı anlaşıldı. Son aylarda bu fikir kayboldu. İkinci noktada, Moskova ABD'ye büyük bir darbe verdi, ancak ABD'nin tepkisinin zayıf olacağı ve yönetimin Rusya'yla yeni anlayışlar üzerinde çalışacağı yönündeki tahminlere dayanıyor gibi görünüyordu. Amerikan pozisyonlarının Rus değerlendirmelerinin doğru olduğu ve ABD Dışişleri Bakanı ve Savunma Bakanı'nın ilk Rus baskınlarına ilişkin yorumlarının bu yönde olduğu açıktır. Üçüncü noktada, hava kuvvetlerinin genel askeri dengede zemine etkisinin göreceli olarak sınırlı kaldığı açık, ancak İran toprak kuvvetlendirmeleri ve Hizballah savaşçılarının düzenli orduyla birlikte kırsal alanlardaki zemin operasyonları için hazırlık yapıldığının teyit edilmesi durumunda Humus, Hama, Idlib ve Halep, bu, Rus hava saldırıları hedeflerinin kapsamı ve neyin başarılabilceği açısından farklı bir değerlendirme ortaya koyuyor.”

Rus müdahalesi, eski Sovyetler Birliği kuşağı dışındaki Rusya dış politikasında ayrıntılı bir değişim yaratabilirdi, ancak bu müdahalenin Kremlin'in arzulanan hedeflerine ulaşması ve Rusya'nın hava saldırıları arasındaki askeri dengeye etkisi açısından etkilerini azaltmak için henüz erkendi, Silahlı muhalefet ve düzenli bir ordu gerekiyordu.

‘‘Mahjoub Zuwairi, Ürdünlü akademik ve yazar; ‘‘Rus müdahalesinin sözde uluslararası toplumun dağılması ve bir yandan Rusya ile Amerika arasında ve her iki ülkenin müttefikleri arasında hesaplaşma sürecinin başlangıcı bağlamında gerçekleştiğini görüyorum’’ dedi. Rusya, dış politikasını üç yüzyıldan fazla bir süredir hiç bir şekilde değiştirilmedi, çünkü ılık suya ulaşma önceliği olan Akdeniz onlar için çok daha önemli rol oynuyor. Sovyetler Birliği'nden bu yana, Rusya'nın Washington'dan politik tedirginlik çektiği doğrudur. Bu, Irak'taki savaşta 2003'te, Polonya'daki füze kalkanı ve nihayet Ukrayna'daki savaşta ortaya çıktı. Washington, Moskova'yı normal bir ülke olarak ve bugünün dünyasının en büyük politikacılarının bulunduğu Güvenlik Konseyi üyesi olarak görmedi. Suriye, Rusya'nın uluslararası politikadaki yetişkinler kulübüne geri dönmeye istekli olduğu bir bildiriydi. Suriye, kaosu sürdürebilen ve istikrar sağlayamayacak ittifaklar çağına geri dönmek için altın bir fırsattı. Amerikan zayıflığının bir göstergesi olup olmadığı sorusuna cevap vermek içindi. Arap Baharı bağlamında Muammer Kaddafi rejimine karşı askeri kampanyanın yanı sıra, 1991'de Irak'a, 2001'de Afganistan'a ya da 2003'te Irak'a karşı savaşa kıyasla dış politikanın daha az iddialı görüldüğünü göz ardı etmek zor. Washington daha muhafazakar görünüyor ve bu, Washington olmadan başkalarını taşıma yeteneğinin testini yansıttığı kadar zayıflığı yansıtmayabilir. Söz konusu suçlamalarda belirtilen suçlamalar Avrupa'ya, inisiyatif almadığını ve ardından Washington tarafından yönlendirildiğini söyledi. Obama'nın cumhurbaşkanlığı döneminde, Avrupa sadece Washington ile koordineli olarak hareket ettiğini kanıtladı. İran'ın durumu açık bir örnektir. Tabii ki Washington, bölgesel ve uluslararası oyuncuların siyasi alanda rol alma yetenekleri konusunda test ediyor gibi görünüyor. Partilerin yapamadığı, Suriye'deki krize erken bir çözüm bulmak için uluslararası toplumun felçlerini derinleştiren olayları ortaya çıkarmaktı. Son olarak, Rusya devletin örgütlenmesini bir

tehlike olarak görüyor ve bu korkuyla yaklaşık 4000 Çeçeni kucaklıyordu. Ancak askeri kampanya, Rusya için bu tehlikeye son vermiyor gibi görünüyor.”

Gazeteci, Esad sonrası Suriye'de Moskova, İran'ın yanı sıra siyasi durumun şekillenmesinde de güçlü bir varlık olmak istiyor. Bunu onlar için güvence altına almak askeri müdahalelerle ve azınlıkların korunmasına odaklanarak gerçekleşmesinin mümkün olduğunu söylüyor. Rusya'nın 19. yüzyılda, Arap İmparatorluğu'ndaki Ortodoks Hristiyanları korumak için Osmanlı İmparatorluğu'nun işlerine müdahale ettiğinde kullandığı bir kavramı kullanması olanaklar içerisinde . Son olarak, Rusya istikrar yaratamaz, ancak bunu sağlayan kaosu derinleştirir ve İran'ın geçici çıkarları gerçeğe dönüşebilir.

“Abdullah İsmail El Emadi, Katarlı yazar; Ukrayna ve Kırım krizinden ve petrol fiyatlarındaki düşüşün ardından ekonomik olarak tükenmiş olan Rusya, şimdi Stalin, Lenin ve Brejnev'in ihtişamını yeniden kazanmaya çalışıyor. İlk bakışta takipçiye, Ruslar ve Amerikalılar arasında Suriye sahnesinin genelleri konusunda bazı farklılıklar ile bir anlaşma olduğu anlaşılabilir, ancak olayların gerçeğinden, Amerikalıların hala Rusları rahatsız edici bir unsur olarak gördükleri ve ekonomik genişleme esterlerinin özlemlerini engellediği söylenebilir. Ortak geçmişi izleyerek ve başkalarına bildirerek, hiçbir şey Suriye'deki Rus müdahalesinin derinleşmesini engellememiş ve Suriye'nin direniş hiziplerini farklı yönlerde birleştirmek, geçen yüzyılın seksenlerinde Afgan Cihad'ın Ruslara karşı olduğu gibi dış ortak düşmana karşı zemin müdahalesi noktasına ulaşmamıştır. Özellikle de, yalnızca muhalif güçlere saldıran ilk hava saldırısından sonra, devletin örgütlenmesine karşı ilan edilenler! Aynı bağlamda hiçbir şey Putin'in buradaki maceralarından dolayı öldürülmesini engellemeyecek ve Rusya nostaljik bir macerayla ortaya çıkacak. Amerika on yıllar boyunca dünyaya hükmetmeye devam edecektir. “

Yazar, ABD'nin uzun vadeli stratejisi , Rusya engelini önümüzdeki beş yıl boyunca hedeflerini engelsiz bir şekilde uygulamaya devam etmenin bir koşulu olarak ortadan kaldırmak ve belki de Afgan senaryosunun Suriye sahnesindeki Ruslarla birlikte geri gönderilmesi, belki de bu stratejinin taktiklerinden biriye bile,

Amerikalıları Rusların tükenmesinden sonra biriktirme ve biriktirme stratejilerinden biri olduğunu ileri sürüyor.

4.3.3. İç Savaşın Amerika Medyasına Yansımaları

Rusya neden Suriye'yi destekliyor, New York Times, David Hearst, 2016

“BM insan hakları konseyinden bir gün sonra Rus dışişleri bakanı Sergei Lavrov Suriye kuvvetlerinin Şam’da insanlığa karşı suç işlediğini ve Türkiye sınırlarını sınırlandıracak bir bölge oluşturmayı düşündüklerini söyledi.”

Lavrov, Suriye hükümetinin huzursuzluğa cevap vermemesini beklemenin haksız olduğunu söyleyerek silah ambargosu fikrine karşı çıktı. Silahlı muhalefet gruplarının çoğunun Suriye makamlarını kışkırttığını düşünüyordu. Bunların boş kelimeler olmadığını ileri sürebiliriz.

“Pazartesi günü devlet tarafından işletilen İngilizce kanal olan Russia Today, Moskova’nın uçak taşıyan füze kruvazörü Amiral Kuznetsov ve iki escort gemisini iki aylık bir Akdeniz turuna göndereceğini ve bölgeye gireceğini bildirdi. Altı yüz Rus teknisyen şu anda Suriye’nin Tartus limanında Rus gemileri için bir üs olarak yenilemek için çalışıyor. Rusya Bugün, konuşlandırmanın uzun planlı olduğunu, ancak USS George HW Bush’un Suriye kıyılarında daha yeni görüldüğü gerçeğini görmediğini hiç kimse unutmadı. Perşembe günü, Rus Yankhont gemi karşıtı kruvaziyer füzelerinin gönderilmesi için Suriye’ye geldi. Rusya, neden Libya ya da İran’la olmadığı halde Suriye ile bu kadar yoğun bir ilişki kuruyor? Sonuçta, Rusya Devlet Başkanı Dimitri Medvedev, R-300 uçaksavar füzelerinin Tahran’a satışını yasakladı. İlk cevap para, Moscow Times, 4 milyar dolarlık aktif silah sözleşmelerinin yanı sıra, son zamanlarda Rusya’nın Suriye altyapısına, enerji ve turizm yatırımlarına 2009 yılında 19.4 milyar dolar olduğunu bildirdi. Rus bir şirket, Stroitransgaz, Homs’un 200km doğusunda bir doğal gaz işleme tesisi kuruyor ve Arap doğal gaz boru hattına teknik destek sağlanmasına yatırım yapıyor. Tataristan merkezli Tatneft, geçen yıl Suriye petrolünü pompalamaya başladı ve Ocak ayında Irak sınırının yakınında 12,8 milyon dolarlık sondaj kuyusu harcayacağına söz verdi. Ama kesinlikle bunların hiçbirisi hikaye değil. Libya’nın gölgesi, Rusya’nın Suriye ile olan politikasına ağır bir şekilde ağırlık

veriyor. Nato müdahalesi boyunca Lavrov, Rusya'nın isyancıları tanımayacağını (nihayetinde yaptıkları halde), kara kuvvetleri operasyonu için BM'nin herhangi bir görevi olmayacağını, Nato müdahalesinin diğerlerinden daha fazla zayıt verdiğini söyledi. Ağustos ayında, Lavrov : "Rusya, Suriye'de bir Libya senaryosunu önlemek için elinden geleni yapacak." dedi. Bu tür bir senaryo şimdilik Nato tarafından dışlanmış olsa da , eski donanma personeli şefi Amiral Viktor Kravchenko, Moskova'nın ABD ve Avrupa'ya mesaj gönderdiğini söyledi. "NATO'nun dışında herhangi bir askeri güce sahip olmak bölge için çok yararlı çünkü silahlı çatışmaların patlak vermesini önleyecektir" dedi. Komşu Çeçenistan'ın aksine, Dağıstan, 150'den fazla olan rakip kabilelerin, dinlerin, etnik kökenlerin ve sadakatlerin birleşimidir. Orada bir Müslüman isyanı patlak veriyse, Dağıstan bir el bombası gibi patlayacak ve Rusya'nın güneyine sıcak metal parçaları ve insanlar gönderecekti. Suriye'de patlak veren Lübnan tarzı bir iç savaşın Rus korkuları, ülkenin mezhepsel hatlara düşmesi, şu anda görüldüğü kadar üç ay içinde ortaya çıkmayabilir. Suriye'yi aşağılık bir diktatörlükten kurtarıırken bir arada tutmak, batılı liderlerin daha fazla yaptırım için gerçekleştirdikleri baskıdan çok daha zor bir görev olabilir.”

Haber, Rusya'nın denizdeki konuşmasının Nato ile eşleşmemesine rağmen, gerçekten de Suriye tarafından hevesle beklenir halde olduğunu iddia ediyor. Deniz gözlemcileri, Rusya'nın üç büyük gemiyi, bir tanesi bozulmadan denizde tutup tutamayacağını bilmek için heyecanla bekliyor olacaktır. Rusya'nın Suriye'de gelişen bir iç savaşla ilgili korkuları jeostratejiktir ve bölgedeki etkileri üzerinde savaş oynayarak daha temkinli batı dış politika analistlerinin bazılarına çok farklı olmayabilir. Rus orta doğu uzmanları Suriye'yi Kuzey Kafkasya'daki Rusya'nın Dağıstan eyaletiyle karşılaştırıyor.

Suriye çatışması: Rusya cumhurbaşkanı Vladimir Putin Beşar Esad rejimini neden destekliyor? , Washington post, Emily Benamm 2013

‘‘ Mart 2011'den bu yana cumhurbaşkanı Beşar Esad'a karşı silahlı bir isyanla sarsılan Suriye, silahlarının çoğunu satın aldığı Sovyet zamanlarından beri müttefiki olan Rusya ile yakın ilişkiler kurdu.Rusya, 100.000'den fazla insanın öldürüldüğü iki buçuk yıl süren ihtilaf sırasında Suriye'ye askeri satışlar yaptı ve Esad'ın 2011'de kendisini esasen barışçıl protestolara yönelik baskılarını eleştiren üç Birleşmiş Milletler taslak karar taslağını engellemeye yardımcı oldu.Daha yakın zamanlarda, Rusya Esad'ın 21 Ağustos'ta 1.400'e kadar insanın öldüğü sanılan kimyasal saldırıdan isyancıların sorumlu olduğunu iddia etti.Görüşleri, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Fransa tarafından, Esad'ın saldırının emrini verdiğini söyleyene aykırı olan görüşleri ile çelişiyor.Rusya ayrıca, ABD cumhurbaşkanı Barack Obama'nın BM'nin izni olmadan gerçekleştirmeye hazır olduğunu öne sürdüğü Suriye'ye yönelik önerilen askeri grevlere de karşı çıkıyor.ABD, Fransa ve İngiltere'nin desteğini alırken, Putin G20 zirvesini askeri harekate muhalif milletlerin desteğini almak için kullandı-en azından BM soruşturmacıları iddia edilen kimyasal saldırı bölgelerine yönelik yeni bir misyonun bulgularını yayınlayana kadar bu düşüncüyü destekledi. Şimdiye kadar Çin, AB ve Almanya'dan temsilciler tek taraflı askeri grevlere karşı konuştular. Esad gibi, Putin de ABD'yi ve müttefiklerini BM'nin onayı olmadan saldırganlık olarak göreceklere söyleyerek güç kullanmaya karşı uyardı.Putin, Rusya'nın, Suriye hükümetinin kimyasal silahlar kullandığı şüphesiz olduğu kanıtlandıysa, BM Güvenlik Konseyi'nin karar verme yetkisi kuvveti desteklemediğini belirtti.

Rusya'nın Esad'ı desteklemesinin temeli ekonomik mi yoksa ideolojik bir bakış açısından mı olduğuna, ülkenin Suriye ihtilafına katılımına, Putin'in söylediklerine ve desteğin ardında ne gibi motivasyonlara sahip olduğuna beraber bir göz atalım;

Çatışmadan önce:

Tarihsel olarak, Suriye ve Rusya istikrarlı ve güçlü bir ilişkiye sahiptir. Suriye, 1971'de Soğuk Savaş sırasında Sovyet Donanmasına, Tartus Limanı'nı kiralayarak yardım etti. Aynı yıl, şu anki Suriye cumhurbaşkanının babası olan Hafız Esad, Şubat 1971'de iktidara geldikten sonra yabancı bir ülke olarak ilk ziyaretini Moskova'yayapmıştı. SSCB ve Suriye, ziyaretten 15 yıl önce askeri ve ekonomik bir ilişki kurmuştu, ancak Hafız Esad daha fazla askeri ve ekonomik yardım istedi. 1980'de iki ülke, tehdidi ortadan kaldırmak ve barışı yeniden kurmak amacıyla taraflardan birinin barışını ve güvenliğini tehdit eden olaylarda, tarafların derhal birbirleriyle temas kuracaklarını belirten Amity ve İşbirliği Antlaşması'nı imzaladılar. "İlişki, Mikhail Gorbacov liderliğinde arka koltukta kaldı, SSCB diğer Orta Doğu ülkeleriyle - özellikle İsrail ile - ilişkiler kurdu ve bunun sonucunda ülkenin odağı müttefikler bulmaktan yeni ekonomik fırsatlar yaratmaya yöneldi. Sovyetlerin ve Boris Yeltsin'in iktidara katılımının çöküşünden sonra, yeni doğan Rus milleti artık ekonomik ve askeri yardım sağlamıyordu - Tartus'taki varlıkları sürmüş olsa bile Putin ve Esad iktidara gelene kadar Rusya ve Suriye ilişkilerinin yeniden gündeme gelmesi olanaklar arasında değildi.

Muhtemel Rus motivasyonları: Silah satış ve yatırımları:

Rusya'nın Suriye'den büyük bir ticari beklentileri mevcut.

Putin ve hükümeti, Suriye ile imzaladığı sözleşmelerin, İran ile olanları göz önünde bulundurarak toplamda 5 milyar dolar değerinde bir fırsat olduğu bildiriyor. Rusya'nın ayrıca Libya ile yapılan sözleşmelerde 4,5 milyar dolar kaybettiğine inanılıyor, bu nedenle silah endüstrisi son yıllarda çok büyük darbe almıştı. UCLA Siyaset Bilimi Bölümü'nden Profesör Daniel Triesman ayrıca, bir dizi Rus şirketlerinin Suriye'de altyapı, enerji ve turizm sektörlerinde 2009'da toplam 19.4 milyar dolar değerinde yatırım yaptığını öne sürüyor. Rusya'nın duruşunu değiştirmek amacıyla Suudi Arabistan geçen ay onlara büyük bir silah anlaşması ve Moskova'nın Esad'a desteğini arttırması durumunda doğalgaz satışlarına itiraz etmeme taahhüdü de dahil olmak üzere ekonomik teşvikler sundu. Suudi Arabistan'a yakın olan Suriye muhalefet kaynakları, Prens Bandar'ın 15 milyar dolara kadar Rus silahı almayı teklif etmesinin yanı sıra Körfez gazının Rusya'nın Avrupa'ya ana gaz tedarikçisi olarak konumunu tehdit etmemesini sağladığını da söyledi. Buna karşılık, Suudi Arabistan, Moskova'nın Esad'a olan güçlü

desteğini kolaylaştırmasını ve gelecekteki Güvenlik Konseyi Kararını engellememeyi kabul etmesini istedi.

Tartus Limanı:

Rusya Suriye'ye dönerse, ülkeye Akdeniz'e tek erişimini sağlayan Tartus limanındaki kiralık deniz tesisini de kaybedecek. Tesis Soğuk Savaş sırasında kuruldu ve Sovyet Donanması filosunun desteklenmesine hizmet etti. SSCB'nin çöküşünden bu yana, Rusya limanda varlığını sürdürdü ve raporlar genişleme planlarının olduğunu gösteriyor. Mayıs 2013 itibarıyla, Rusya Tartus yakınlarındaki devriye sularına bir düzine veya daha fazla savaş gemisi gönderdi.”

Amerika medyası, Rusya'nın amacının Batı'nın uluslararası hedeflerini baltalamak olduğuna inanıyor - özellikle de Amerika'nın Putin'in ABD'nin Kosova'ya, Afganistan'a, Irak'a ve Libya'ya katılımı konusunda çok kritik olduğu inancını taşıyor.

Rusya hükümeti genellikle biraz muhafazakar olarak görülüyor - devrimi desteklemiyor. Aşırı fırlatma hükümetlerine yapılan savaş ve tekliflerin demokrasiye yol açabileceğine inanmıyor ve ABD'nin bu noktayı anlaması için ABD'nin Irak'ı işgal etmesini ifade ediyor. 2011 yılında Rusya, Libya'daki uçuşa yasak bölge için izin veren BM Güvenlik Konseyi'nden uzak durdu. Bu daha sonra tasarının geçtiği anlamına geliyordu, ancak ortaya çıkan şiddetin akışı göz önüne alındığında, Rusya NATO'nun sivilleri koruma görevinin ötesine geçtiğini savundu. Rusya, Libya'daki Muammer El Gaddafi'nin yaşamının kaotik olduğunu ve Suriye'de de benzer bir şey olacağından korktuğunu belirtiyor. Ayrıca, Suriye'nin mezhepsel şiddet konusunda daha da kötü olacağından korkuyor.

Rusya Suriye'de hava saldırılarına başladı; ABD çatışmada yeni endişeler konusunda uyardı, CNN New York, 2015

“Rus savaş uçakları Çarşamba günü Suriye'de hava saldırılarına başladı ve ABD ve müttefikleri için daha önce çizilen, mülteci krizini körükleyen ve İslam Devletinin erişimini genişleten dört yıllık bir savaşa öngörülemeyen yeni bir unsur ekledi.

Washington'da, Rusya'nın askeri katılımının çarpıcı bir şekilde artması, Başkan Obama ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, ülkelerinin Suriye'deki çatışma konusundaki

yaklaşımlarındaki derin farklılıkları müzakere etme araçlarını tartışmak için oturduktan iki gün sonra aniden yapılan biro lay olduğu için Amerika tarafından hakaret olarak görüldü. ABD yetkilileri Moskova uçağının, Suriye ve Irak'ın çoğunu kontrol eden acımasız aşırılık yanlısı grup olan İslam Devletini hedef aldığı iddiasına itiraz ettiği için grevler, Rusya ile gerginliği keskin bir şekilde artırıyordu. Bunun yerine, ABD yetkilileri grevlerin Suriye'nin zor durumdaki Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ın muhaliflerini hedef alan Rus bir müttefiki hedeflediğini belirtti. Savunma Sekreteri Ashton B. Carter, Rusya'yı ateşe benzin dökmekle suçlayarak, ABD pilotlarının Moskova'nın Amerikan uçaklarını operasyonlarından uzak tutmaya devam etmesine rağmen Suriye'deki İslam Devletine yönelik bombardıman kampanyalarını sürdüreceğini söyledi. Carter, "Yaptıklarının geri tepeceğini ve üretken olduğunu düşünüyorum" dedi. ABD hükümetine çok kısa süre önce bildirilen Rus hava gücünün devreye girmesi, ABD askeri yetkililerinin ağır silahlarla donatılmış olan İslam Devletine karşı ilerleme ile ilgili ipuçlarını ayırt etmeye başladıklarını söyledikleri bir dönemde oldu ve Suriye'deki ABD stratejisini yükseltme tehdidinde bulundu. Ayrıca, bu hafta Birleşmiş Milletler'de belirtilen Suriye'ye yönelik rekabet vizyonlarına ilişkin riskleri de artırdı. Putin, Suriye'nin mücadele altındaki hükümetinin dört yıllık kan dökülmesinin ardından istikrarın anahtarı olduğunu vurguladı ve Obama statükonun dayanamayacağı konusunda uyardı."

Yazı, Obama ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in ülkelerinin Suriye'deki çatışma konusundaki yaklaşımlarındaki derin farklılıkları müzakere etme araçlarını tartışmak için oturduktan iki gün sonra Amerika tarafından Rusya müdahalesi bir hakaret olarak görüldü. ABD yetkilileri, ilerleyen zamanlarda Rusya ile Suriye hakkında askeri görüşmelere devam etmeyi planladıkları halde grevler hakkında fazla uyarı almadıkları için özellikle sinirlendiler. Görüşmeler, geçen yıldan bu yana Rusya'nın Ukrayna'daki ayrılıkçılara verdiği destek nedeniyle durduruldu.

"Çarşamba günü erken saatlerde, Bağdat'ta bir Rus generali ABD Büyükelçiliği'ne geldi, yetkililerle görüştü ve Amerikan savunma ataşesine hava saldırılarının bir saat sonra başlayacağını söyledi. Rusya Savunma Bakanlığı, Rus uçaklarının İslami Devleti hedef alan 20 sıralamada, Interfax'ın haberine göre yapıldığını söyledi. Suriyeli devlet haber ajansı, Rus uçaklarının, Eran'ın kontrolünde kalan alanları savunmak istediğini

iddia ettiği stratejik Şehir olan Rastan, Talbiseh ve Humus çevresindeki diğer Őehirlerde İslam Devletinin dens'e saldırdıklarını bildirdi.Ancak ABD yetkilileri, Rusların tutuklanmasından sonraki saatlerde türlerin İslam Devleti'ni hedef aldığı yönündeki Ő phelerini dile getirdiler. 2011 yılında Esad'a karşı çıkan halk ayaklanmasının eski bir yatağı olan Humus'un çevresindeki bölgeler, Suriye ve Irak'ta geniş bir bölge kesimini kontrol eden grubun kaleleri olarak bilinmemektedir.Humus'un sivil savunma gücünün temsilcisi Nidal Ezddin, bir dizi Rus grevinin Humus'un etrafında 36 kişiyi öldürdüğünü söyledi. "Bu bombalamalar IŞID'a karşı değildi" dedi. "Onlar IŞID içindi."Sivil savunma yetkilileri ve aktivistleri ayrıca, Rus grevlerinin bazılarına Suriye hava kuvvetleri helikopterlerinin namlu bomba saldırıları eŐlik ettiğini bildirdi.Grev, Esad'ın hem İslam Devletini hem de Batı tarafından desteklenen isyancı gruplarla savaŐıđı için Suriye'deki Rus askeri oluŐumunun üstünü kapatıyor. Esad'ın güçleri, birçoğu Avrupa'yı sular altında tutan bir sığınmacı ve göçmen dalgasına katılan ülkeden kaçmak için 4 milyondan fazla insanı zorlayan savaşı körüklemekle suçlanıyor.Brookings Doha Merkezinde misafir olan Charles Lister, grevlerin İslam Devletinden ziyade Esad'ın asıl düŐmanını zayıflatmaya teŐebbüs edebileceğini söyledi."Rejimin büyük kayıpları arasında Esad'ın Moskova'ya askeri yardım talebinde bulunması da var, ölen bir rejimin ne olduğu konusunda yardım için son derece temyiz gibi görünüyor "dedi. "Rusya proxy çıkarlarını savunmak için ne kadar istekliyse Şimdi isteksiz görülmeye devam ediyor, ancak kesinlikle çatışmanın dinamikleri bugün büyük bir değişim geçirdi."Grevlerin ayrıca, CIA tarafından eđitilmiŐ isyancılar da dahil olmak üzere ABD tarafından desteklenen grupları vurduğu ortaya  ıktı. Bir ABD yetkilisi, bu batı Suriye eyaletinde bulunan Tajammu el-Aaza olarak bilinen bir isyancı grubuna atıfta bulunan "bölgeden Hama'dan koalisyon destekli kuvvetlerin vurulduğuna dair hiçbir Şüphe duyulmaması gerektiğini" söyledi.ABD destekli grup ayrıca , üslerin patlamalarla sarsılmasından önce, saniyeler içinde serpilen savaş uçaklarının gösteren bir video yayınladı."

Yazı, Rus hava saldırıları gerçekten İslam Devletine yönelik miydi? Sorusunu sorguluyor. CIA, Esad h k metine karşı ılımlı hizipler kurma çabaları için Ürdün'deki gizli üslerde binlerce savaşı yetiŐtirdi. ABD destekli birimlere yönelik bir Rus grevi Obama yönetimine cevap verme baskısını yalnızca artıracaktı.

‘‘Birleşmiş Milletler’de konuşan Dışışleri Bakanı John F. Kerry, Rus hava saldırıları İslam Devleti’den ziyade Esad’la savaşılan ılımlı ABD destekli muhalif güçleri vurursa, ABD’nin ciddi kaygıları olacağını söyledi.Yine Çarşamba günü, Kerry, Rusya Dışışleri Bakanı Sergei Lavrov'agrevlerin Rusya'nın yanlış anlaşmazlık konusunda işbirliği yapma niyetinde olduğunu ya da havada aksaklık olmamasını sağladığını belirtti.Moskova, Washington'a karşı Suriye mutsuzluğunun ortasında.Putin sözcüsü Dmitry Peskov, parlamentonun Suriye'deki kuvvet kullanımına izin veren bir kararı onaylamasının ardından Rusya'nın eylemlerini savundu. ‘‘Rusya, Suriye’nin meşru hükümetinin isteği üzerine meşru olarak bu operasyonu gerçekleştiren tek ülke olacak’’ dedi.Karar, Rusya’nın yüksek parlamento organı olan Federasyon Konseyi’nde bir uyarı olmadan geldi, geçen yıl Ukrayna’daki yeşil ışıklı Rus askeri kuvvetinin oylamasına benzer bir şekilde, 162 senatörün kapalı bir tartışmadan sonra oy birliği ile karar verildi. Esad'a sadık olan kuvvetler, başkent Şam ile Latakia'nın ana limanı da dahil olmak üzere Akdeniz kıyısındaki devlet kaleleri arasında kilit bir bağlantı olan Humus eyaletine talepte bulunmayı umuyor. Rusya'nın Lazkiye'nin 50 mil güneyinde, Tartus'ta bir deniz tesisi bulunuyor.Kremlin Genelkurmay Başkanı Sergei Ivanov, kararın Suriye’de Rus havacılığının kullanımıyla sınırlı olduğunu ve kara birimlerinin savaşa gönderilmeyeceğini söyledi.Rusya’nın yıllarca Esad'a silah temin etmesine rağmen Suriye'de Rus uçaklarının, tanklarının ve askerlerinin tespit edildiği bu ayın başlarına kadar doğrudan müdahale olasılığı düşük görünüyordu.Moskova'da konuşan Putin, Esad'ın siyasi uzlaşmaya açık olacağını umduğunu söyledi.‘‘Reuters haber ajansına göre, Putin gazetecilere verdiği demeçte, Cumhurbaşkanı Esad'ın bunu anladığını ve böyle bir sürece hazır olduğunu biliyorum ülkesinin ve halkının adına aktif, esnek ve uzlaşmaya hazır olacağını umuyoruz.’’dedi.

Eleştirmenler, Kremlin’in Suriye krizini Mart 2014’te Kırım Yarımadası’nın ilhakının ardından uluslararası izolasyondan kaçmak ve evdeki dikkatleri Doğu Ukrayna’daki ihtilaftan uzaklaştırmak için kullandığını söylüyor.Grev, ayrıca, Obama yönetimi, Esad karşıtı isyancılara askeri yardımın olası genişlemesi ve İslam Devleti ile savaşmak için bağımsız bir güç yetiştirmek için sıkıntılı bir çaba için yeni bir odaklanma da dahil olmak üzere Suriye stratejisindeki değişiklikleri dikkate aldığını da söylüyor.

Putin Suriye'de hata yapıyor – ve bedelini Rusya ödeyecek, New York Times, 2017

‘Philip Gordon, Dış İlişkiler Konseyi'nde kıdemli üyelerden biridir. 2013-2015 yılları arasında Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Körfez Devlet Başkanı Obama ve Beyaz Saray koordinatörü özel asistanlığı yapmıştır. Başkan Yardımcısı Biden'in dış politika konusundaki en sevdiği sözlerden biri, başka bir erkeğe veya kadına ilgisinin ne olduğunu söylememesidir. Bu iyi bir genel kuraldır; Beyaz Saray'da Orta Doğu politikası üzerinde çalışırken söylediklerini defalarca tekrarladığını duydum. Ancak Rusya'nın Suriye'deki son eylemleri söz konusu olduğunda, kuralın ihlal edilmesi gerektiğine inanıyorum. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin kendini usta bir stratejist olarak hayal edebilir, ancak Suriye'de uzun süredir kendisini ve Rusya'yı rahatsız etmek için geri dönülmesi zor olacak bir hata yapıyor. 12 Eylül'deki ABD-Rusya ateşkes anlaşmasıyla Obama yönetimi, Putin'e Rusya'nın bakış açısından ancak temiz bir kazanç olarak tanımlanabileceğini ileri sürdü. Eğer tam olarak uygulanırsa, anlaşma öngörülebilir bir gelecek için Şam'daki rejim değişikliğini engelleyecekti; Rusya'nın Orta Doğu'daki ana gücü olarak konumunu güçlendirdi; ABD ile terörist gruplara karşı askeri ve istihbarat işbirliğinin kolaylaştırılması; pahalı bir çatışmayı azalttı; ve Rusya'nın Akdeniz üssünü güvence altına aldı. Moskova'nın bakış açısından, bu kötü bir günün işi olamazdı. Bununla birlikte, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın Halep'in acımasız bombardımanından sonar bile rejimini destekleyerek Rusya, ateşkes anlaşmasını imha ediyor. Bunu yaparken, Putin yalnızca savunmasız Suriyelilere değil, Rusya'nın kendisine de ciddi maliyetler getiriyor.’’

Yazı, Rusya iyi niyet göstermiş olsa bile ABD-Rusya anlaşmasının işe yarayacağını hiçbir garantisi yoktu. Moskova, Suriye'deki gerçek teröristleri (El-Kaide üyesi Jabhat Fateh al-Sham gibi) yanlarında savaşan ılımlı muhalefet gruplarından ayırmanın her zaman zor olacağı konusunda haklı olduğunu ileri sürüyor. Üstelik, JFS ve İslam Devleti, uygulamasının ABD-Rus askeri aleyhlerinde kendilerine karşı askeri işbirliğine yol açması şartıyla ateşkes kararını ihlal etmek için her türlü nedene sahip olacaktı. Suriye rejiminin, ateşkes başladıktan birkaç gün sonra Halep'e yardım almaya çalışırken BM konvoyunu bombalamasının Rusya'dan daha büyük bir sorumluluk alması da muhtemeldir; Bununla birlikte, anlaşmayı uygulamak için iyi niyetli bir çaba,

Rusya'nın çeşitli nedenlerden ötürü seçtikleri görüldüğünden daha iyi bir yol sunacağını, yazar iddia ediyor.

“İlk olarak, Rusya ve Esad büyük bir bombalama kampanyasında bile kazanamaz. Beş yıl süren savaşın ve 100.000'den fazla askerini ve milis savaşçısını kaybettikten sonra, rejim tüm Suriye'de toprakları ellerinde tutacak bir insan gücüne sahip değil. Tüm öldürme ve yerinden edilmelerden sonra bile, Suriye çoğunluğu Sünni ülke olmaya devam ediyor ve birçoğu Suudiler, Türkler ve Katariler tarafından desteklecek ve silahlı rejime karşı savaşmaya devam edecektir. Putin, Halep'i düzleştirmeye yardımcı olurken, 1999'da aynı vahşice kuvvetle bastırdığı Rus cumhuriyeti Çeçenya'yı düşünüyor olabilir. Putin'in Suriye'deki yaygın sivil katliamları, Rusya'nın eylemleri tarafından öfkelenen müslümanlar tarafından Rusya'ya yönelik terörist saldırılara çok iyi bir şekilde neden olabilir.İkincisi, Rusya, Halep'e Avrupa ve Arap dünyasıyla ilişkilerinde bir bedel ödedi. Rusya ekonomisi halihazırda düşük petrol fiyatları, Batı yaptırımları ve Ukrayna ve Suriye'de yapılan pahalı askeri müdahaleler neticesinde acı çekiyor. Şimdi, Avrupa yaptırımlarının kaldırılması ya da Rusya'nın Avrupa ya da Suudi Arabistan ile Rus enerji işbirliğinin genişlemesi için ne gibi bir beklenti olursa olsun, Rusya'nın ekonomik acısının sürmesini sağlamak için büyük ölçüde azalacak. Suudi Arabistan ve diğer Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri, maliyetleri artırmak ve memnuniyetsizliklerini açıkça ortaya koymak için Rusya üzerindeki kendi ekonomik yaptırımlarını göz önünde bulundurmalıdır.Üçüncüsü, Putin şimdi ABD'den gelen yanıtı göz önüne almak zorunda kalacak. Obama yönetiminin Suriye'deki ABD askeri gücünün doğrudan kullanılmasına yol açabilecek herhangi bir tırmanıştan kaçınmaya kararlı olduğu bir sır değil. Ancak Washington, Esad karşıtı muhalefeti çeşitli şekillerde destekliyor ve şimdi - aşağılanma ve daha az seçenekle karşı karşıya kaldı - bu yardımın Rusya'ya maliyetini artıracak eklemeleri düşünün. (Muhalefetin Halep'teki Rus ve Suriye uçaklarına vurabilen omuzdan atılan füzelerle silahlandırılması arasında seçenekler var).Bir sonraki yönetimin duruşunun da dikkate alınması önemlidir. Bir Başkan Donald Trump'ın Suriye'de ne yapacağını söylemek zor ve Putin'in planlarını destekleyen esnek bir Trump'a güvenebileceği diğer konularda Rusya'ya o kadar yakın pozisyon aldı. Ancak, Hillary Clinton'un bir sonraki ABD başkanı olma ihtimaline karşı senaryoda, Putin Suriye'de uzun zamandır uçuşa açık olmayan bir bölgeyi destekleyen ve muhalefete

sağlam destek veren bir ABD lideriyle karşı karşıya kalabilir, Rusya'nın Suriye'deki niyetleri konusunda şüphesini dile getirecek ve Ortadoğu'daki Amerikan liderliğini daha net bir şekilde yeniden ele almak isteyecektir. ABD'li diplomatlar ateşkesden vazgeçmediklerini ve orijinal düzenlemenin masada kaldığını söylüyor. Sonuçta, yalnızca Putin neyin ilgilendiğine karar verebilir, ancak yine de bu çıkarların tam olarak ne olduğu konusunda doğru çağrı yapmak için vakti vardır. Suriye çatışması Rusya için özel fırsatlar yaratmıyor, ancak Moskova'yı daha aktif bir diplomatik rol oynamaya, Cenevre'deki konferanslarla barış sürecini oluşturmaya ve kimyasal silahsızlanma gibi bir takım sorunları çözmeye zorluyor. Moskova kendisini bu görevin zirvesinde bulursa, müttefik olan müşterinin inatçı ve sarsılmaz desteğine rağmen, bölgedeki prestij artacaktır.”

Washington'daki bazı çevrelerin görüşlerinin aksine, Obama'nın Suriye'de dile getirdiği yasakları uygulamada yetersiz kaldığı görülüyor, özellikle, Suriye rejimi kimyasal silah kullanıyorsa, ABD'nin askeri güç kullanacak olması şartı, Suriye'nin Putin'e katılması için cesaret veren bir etken olmadı. Putin'in Ukrayna olaylarına müdahale etmesi, Washington tarafından organize edildiğinden şüphelenilen ve Ukrayna'nın NATO'ya katılması için yol açması gereken Kiev'deki devrimci milliyetçi darbeye verilen bir tepki olduğu yazıda düşünülüyor.

	RUSYA GAZETELERİ	ARAP GAZETELERİ	AMERİKA GAZETELERİ
ESAD REJİMİNİ DESTEKLİYOR	√		
ESAD REJİMİNE KARŞI ÇIKIYOR		√	√

SİVİL HALKA YARDIM ETTİĞİNİ İDDİA EDİYOR	✓		✓
SAVAŞ İÇİN PARA HARCAYIP ASKER GÖNDERİYOR	✓		✓
RUSYA-SURİYE İLİŞKİLERİNİN ÖNEMİNİ VURGULUYOR	✓	✓	✓
CİHATÇI GRUPLARA KARŞI MÜTEFFİK OLDUKLARINI DÜŞÜNÜYORLAR	✓		✓
SİLAH AMBARGOSU FİKRİNE KARŞI ÇIKIYOR	✓		
MUHALEFET GRUPLARI İLE GERÇEK TERORİSTLERİN KARIŞACAĞINI DÜŞÜNÜYOR	✓		
SURİYE DEVLETİ İLE TARİHSEL GÜÇLÜ İLİŞKİLERİ VAR	✓		

Rusya, Arap ve Amerikan gazeteleri incelendiğinde yukardaki tabloda da görüldüğü üzere, Rusya Suriye devleti ile Sovyetler döneminden günümüze güçlü ilişkilerini sürdürmekte ve Esad rejimini destekliyor ve halkın iradesi ile seçilmiş olan cumhurbaşkanına karşı yapılan protestoları haksız buluyor ve ülkenin durumu çok karışık olduğundan dolayı kimin gerçek terorist grubu üyesi, kimin sadece mühalif

olduğunun karıştırılacağını düşünüyor ve bu yüzden arzulanan silah ambargosu fikrine karşı çıkıyor.

Rusya ve Amerika, her iki ülke savaş için para harcayıp askerler gönderiyor ve sivil halka yardım ettiğini iddia ediyor. Aynı zamanda, her iki ülkenin aynı fikirde olduğu noktalardan birtanesi de cihatçı gruplara karşı müteffik olmaları, fakat bu müteffiklik sivil halka yardım mı ediyor yoksa ülkedeki mezhepsel fikir ayrılıklarını daha mı alevlendiriyor sorusuna yanıt veremiyor.

Amerika ve Suriye, Esad rejimine karşı savatıklarını iddia ediyorlar ve bu, iki devleti aynı noktada buluşturan tek düşünce oluyor. Sonuç olarak, Rusya ve Suriye devletlerinin paylaştıkları ortak bir politika olmamasına rağmen, her üç ülke, Suriye ve Rusya devletlerinin Sovyetler döneminden günümüzde süren tarihsel güçlü ilişkilerinin önemini vurguluyor.

5.SONUÇ

Suriye iç savaşında dış destek ve açık müdahale büyük rol oynamıştır. Rusya'nın da 2015 yılında çatışmaya girmesi ve o zamandan beri Esad hükümetinin ana müttefiki olması tez çalışmasının çıkış noktasını oluşturmuştur. Dış destek ve açık müdahale olarak sınıflandırılan Rusya, Amerika, Batılı Güçler ve bazen de İran 2011 sonrası Suriye politikasının amaç, araç ve etkileri ile bu üç ekseninde ve Suriye ve Rusya özelinde ülkelerin Ortadoğu politikalarıyla benzeşen ve farklılaşan noktalarının analiz edilmesi tezde ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Rus güçlerini, savaşın gidişatına dönüştüren 2015 yılında başlayan Rusya'nın bombalama kampanyasıydı. Hem Rusya hemde ABD, İslam Devleti'nin ülkedeki ilk kazanımları ve dünyadaki terörist saldırılarıyla ihtilaflara daha da çekildiler. Farklı Suriyeli isyancı grupları, 2017 yılının ortalarında ılımlı grupları eğitmek ve silahlandırmak için gizli programını bitiren Rusya ve ABD de dahil olmak üzere yabancı güçler tarafından desteklendi. ABD ayrıca Suriye, savaşçıları İslam Devleti ile savaşmak silahlandırdı. Suriye savaşı, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana insanların zorla yerinden edilmesine neden olan savaş oldu. Savaş, ülkedeki savaş öncesi 22 milyon olan nüfusun yaklaşık yarısını sökerek 5 milyondan fazla mülteci yarattı. Kalanların yüzde 60'ı aşırı yoksulluk içinde yaşıyor, ekonomi savaştan önce büyüklüğünün dörtte birine küçülüyor. (Lynch, Colum, 2015)

İçeriğin Analizi

Tez, Suriye İç Savaşında ve Rusya'nın 2011 sonrası Esad rejimiyle ilgili diplomasisinin amaç, araç ve etkilerini benzeşen ve farklılaşan yönleriyle ortaya koymaya çalışmış, öncelikle Rusya'nın Suriye politikasını ele almıştır. Sovyetlerin Suriye ile ilgili politikasının tarihsel geçmişi 19.yy'a dayansa da politikalarını gerçeğe dönüştürmeleriyle ilgili kapsamlı bir analizin ortaya koyulması 2011 sonrası gerçekeşmiştir. Bu tanımdan hareketle Rusya'nın Suriye politikasının araçları; savaşın kökleri, Sovyetler birliği ve Suriye arasında ilişkiler, Putin sonrası Rusya politikası ve diğer dış ülkelerden gelen fikirsel/ politik katkılar olmak üzere üç başlıkta incelenmiş ve hepsi bir bütün olarak ele alınmış ve bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların idealizm ve realizm teorileri ışığında yorumlanmıştır.. Tezde Suriye İç Savaşına yönelik Rusya,

Amerika ve Suriye gazeteleri incelenmiş ve bu üç ülke arasında karşılaştırma da yapılmıştır.

Suriye'deki savaş 2011'de başladı ve artık 8 senedir bu ülkede savaş var. II. Dünya Savaşı'ndan daha uzun, yani Rusya taraftarları ve Batı taraftarları arasında üçüncü dünya savaşı da başlayabilir. Kısacası, Afganistan'daki gibi teröristleri büyütme politikası yürütülüyor. İdealist perspektiften baktığımızda, Savaş için harcanan milyarlarca dolar paraların aslında insanların refahı için harcanmış olmuş olmasını öne sürerek günümüzde ne savaşlar, ne terörist gruplar, ne de sözde siviller için savaşan ülkeler olmyacağı fikrini ilerisürebiliriz. Suriye'de Mart 2011'den yani silahlı çatışmanın başlamasından bu yana Rusya, iç savaşı sona erdirmek için Suriye ihtilafına, dış müdahaleye karşı siyasi bir çözüm bulmakta ısrar ettiğini gösteriyor. Moskova, Suriye'nin Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ın, Suriye'nin siyasi kaderi konusunda karar vermesi gereken, yasal olarak seçilmiş ülkenin cumhurbaşkanı olduğuna inanıyor. ABD'nin Suriye'deki askeri çatışmaların en başından beri önderlik ettiği Batılı ülkeler, muhalefetin rejim değişikliği talebini ve Esad'ın geri çekilmesini desteklemesine rağmen Rusya'nın haklı olanın yanında yer aldığını iddia ediyor.

Suriye'deki durumun iyi bir şekilde bilinmesi sayesinde, Rus liderliği hızlı bir şekilde dış askeri müdahalenin yokluğunda Esad hükümetinin hayatta kalma şansı olduğu sonucuna varmış olduğu ileri sürülebilir. Bu tahmin, Washington'daki birçok düşüncenin ve Suriye'deki yönetici rejimin düşmek üzere olduğuna inanan birkaç Avrupa başkentinin hesaplanmasına tamamen uymuş olmadığının da alrı çizilebilir. Moskova, Suriye muhalefetiyle diyalogu reddetmedi, ancak isyancı güçlerin zayıf olduğunu, parçalandığını ve gerçekçi olmayan taleplerde bulunduğunu ortaya çıkardı - bu yine Batı'da ve birçok Arap ülkesinde geçerli olan görüşe aykırıydı.

Değerlendirme

Moskova'nın ABD'nin Suriye'ye yönelik politikasının stratejik hedeflerden, net hedeflerden ve gerçekçi değerlendirmelerden yoksun olduğuna inandığı düşünülebilir. Rus tarafına göre, Suriye'nin Washington'daki politikası, Amerika'nın güçlerinin dünya sahnesine aşırı yayılmasından ve artan yorgunluğundan bahsediyor.

2016 yılında Suriye’de ABD ve Rusya tarafından ilan edilen ateşkeslere rağmen kalıcı barış bir türlü sağlanamamıştır. Akdeniz ve Ortadoğu bölgesinde çıkarlarının bulunması sebebiyle Suriye Rusya için vazgeçilmez önemde stratejik bir ortaktır. Şüphesiz ki, Rusya’nın Suriye’de aktif politika izlemesinin sebepleri arasında uluslararası arenada kendini yeniden süper güç olarak kanıtlamak istemesininde önemli bir etkisi vardır. Dolayısıyla eğer Esad rejimi giderse bu, Rusya’nın Ortadoğu’daki başarısızlığı olarak düşünülecektir. Böyle bir ihtimalse Rusya’nın hem Orta Asya hem de Kafkaslarda var olan imajını ciddi şekilde zedeleyecektir. Yukarıdaki bütün unsurlar göz önüne alındığında Rusya’nın yakın dönemde Suriye’ye yönelik stratejisindeki başlıca dinamikler şu sıralamalarla ilerisürülebilir:

- Suriye’de askerî müdahale ile hükümeti devirme girişimlerinin önünü almak.
- ABD’nin bölgede güçlenme planlarını sabote etmek.
- Ortadoğu’da Rusya’nın ABD’den daha fazla güvenilir bir aktör olmasını sağlamak.
- Gelişmiş Rus silahlarını bölgede en etkili şekilde tanıtmak.
- Suriye’de askerî ve siyasi başarılar kazanarak Rus ekonomisini güçlendirmek.

Sonuç ve Öneriler

Amerika’nın, Rusya’nın amacının Batı’nın uluslararası hedeflerini baltalamak olduğuna inandığını düşünülebilir - özellikle de Amerika’nın Putin’in ABD’nin Kosova’ya, Afganistan’a, Irak’a ve Libya’ya katılımı konusunda çok kritik olduğu inancını taşıyor olmasının da ihtimaller arasında olabileceği ileri sürülebilir. Rusya hükümeti genellikle biraz muhafazakar olarak görülüyor - devrimi desteklemiyor. Aşırı fırlatma hükümetlerine yapılan savaş ve tekliflerin demokrasiye yol açabileceğine inanmıyor. Rusya ise Suriye’deki müdahalesini güzelleştirmek için, Amerika’nın Irak’ta yaptığı gibi, Afganistan’da olduğu gibi, Suriye’nin diğer taraflarına karşı bir parti lehine durduğunu bilerek, Suriyelileri bir araya getirecek bir çözüm aradığını iddia ediyor. Suriye’deki durumun, Sovyet işgali sırasında Afganistan’daki durumdan farklı olduğunun doğru olduğu düşünülebilir. Amerika ve Rusya’nın Suriye’de cihatçı gruplara karşı müttefik oldukları da doğru. Ancak bunun, Suriyeliler için bir çözüm bulma konusunda asla başarılı olmayacağı, ancak krizi derinleştireceği ve mezhepsel ve bölgesel tutumu artıracığı ilerisürülebilir.

En önemlisi ise Rusya'nın Suriye'de uzun sürecek bir savaşı girmesi, Sovyetlerin Afganistan'daki fiyaskosu ile aynı sonuçları doğurabilecektir. Bu da Rusya'nın askeri, politik ve ekonomik olarak zayıflaması anlamına gelecektir. Bu tablo Rus tehlikesinden rahatsızlık duyan Batılı devletlerin işine gelmektedir. Rusya'ya Güney Kafkasya gibi yakın coğrafyalarda bulunan bölgelerdeki etnik sorunların yeniden sıcak savaşı dönme ihtimalini de göz ardı etmemek lazım. Suriye krizinin çözümüne odaklanmış Rusya için yeni bir savaş istenmemektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Feldman, Shai- 1998. *Rus Ayısının Dönüşü*, Stratejik Değerlendirme,1, no. 1: 11
- Felkay, Andrew- 2002. *Yeltsin Rusyası ve Batı* . Westport ve Londra: Praeger.
 - Freedman, O. Robert- 2001. *Orta Doğu'ya Yönelik Rus Politikası, Yeltsin ve Putin*, Kudüs Kamu İşleri Merkezi, 461.
 - WZ.Laqueur-2016, *Geçişte Orta Doğu: Çağdaş Tarih Çalışmaları*
 - Kanet, E. Roger- 2010. '*Yeni Dünya Düzeni'nden' Yeniden Yerleşim İlişkilerine Yirmi yıl ABD-Rusya İlişkileri'ne*. In *21 Rus dış politikasındaki st Century* , Roger E. Kanet, 204-227 tarafından düzenlenmiş. New York: Palgrave Macmillan.
 - Kreutz, Andrej-2007. *Orta Doğu'da Rusya: Dost mu Düşman mı?* Westport, CT: Praeger Güvenlik Uluslararası.
 - Lynch, Colum- 2015. '*Putin Neden Esad'ı İktidarda Tutmaya Bağlı?*', *Dış Politika* , 7 Ekim 2015.
 - Marshall, Tim- 2015. '*Rusya ve Coğrafya'nın Laneti*', *Atlantik* , 31 Ekim 2015.
 - Oldberg, Ingmar- 2010. *Rusya Dış Politikasında Amaç ve Araçlar*, In *21 Rus dış politikasındaki stCentury* Roger E.Kanet, 30-58 tarafından düzenlendi. New York: Palgrave Macmillan.
 - AM Vasil'ev – 1993, *Orta Doğu'da Rus Politikası : Mesih'ten Pragmatikliğe*
 - E.Karsh – 1991 , *1970'den beri Suriye'ye yönelik Sovyet politikası*
 - Trevor R. Bryce, 2014 ,*Ancient Syria: A Three Thousand Year History*

- H. Robert. Joseph L. Noguee 2014, beşinci baskı, *Rusya Dış Politikası:Değişen Sistemler,Kalıcı İlgi Alanları* Donaldson
- Eran Oded, *Orta Doğu'da Rusya: Yeltsin Dönemi ve Ötesi*
- Gabriel Gorodetsky, *Rusyast Century*
- T.Bukkvoll - Karşılaştırmalı Strateji- 2003, *Putin'in Batı ile stratejik ortaklığı: Rus dış politikasının iç politikası*
- C.Harada – 2013, *Rusya ve Kuzeydoğu Asya*
- R.Dannreuther - Avrupa-Asya Çalışmaları- 2012, *Rusya ve Orta Doğu: Soğuk bir savaş paradigması?*
- R.Allison - Uluslararası İlişkiler- 2013, *Rusya ve Suriye : Krizde bir rejimle uyumun açıklanması, s;23-89*
- EW.Rowe , S.Torjesen – 2008, *Rusya dış politikasında çok taraflı boyut*
- S.Charap-Hayatta Kalma-2013, *Rusya, Suriye ve müdahale doktrini*
- M.Işık – 1993, *Sorunlu Dostluklar: Moskova'nın Üçüncü Dünya Girişimi*

Sürelî Yayınlar

- *Tarihsel arka plan ve Rusya- Suriye İlişkilerinin Günümüzdeki Durumu* (E. Aghayev , F.Katman - Avrupalı araştırmacı)
- *Rusya, insani müdahale ve korunma sorumluluğu: Suriye örneği* (D.Averre, L. Davies - Uluslararası İlişkiler, 2015)
- *Suriye : Rusya'nın Orta Doğu'daki En İyi Varlığı*(Bir Kreutz Russie. Nei. Vizyonlar, 2010)
- *Suriyeli Sığınmacıların fiziksel sağlık algılarını etkileyen faktörlerin incelenmesi* (F Budak, Ö Özer, MZ. Yanardağ, 2016)
- *Yeni bir soğuk savaşa doğru* (N.Chomsky – 1982)
- *Yeniden Ortaya Çıkma: Suriye, Orta Doğu'da Rus Stratejisi Üzerine Bir Araştırma ve Etkileri* (H. Manlove,2016)
- *Sovyetler Birliği ve Üçüncü Dünyadaki Uyumsuzluk Stratejisi* (Allison, Roy- 2009, Cambridge: Cambridge Üniversitesi Yayınları)

- *Rusya neden Suriye'deki deniz üssünü genişletiyor*, (Bodner, Matthew, The Moscow Times , 21 Eylül 2015)
- *Büyük Rusya'nın yeniden inşası: Putin'in BDT ülkelerine yönelik dış politikası* (D.Şimşek - Toplum ve Bilim, 2017)
- *ABD, NATO müttefiki Rus savunma sistemini satın almak için depozito yaptıktan sonra ABD'yi endişelendiriyor*, Daniels, (Jeff. 2017, CNBC , 12 Eylül 2017)
- *Ortadoğu'ya Rus politikası : Yeltsin mirası ve Putin mücadelesi* (RO.Freedman - Orta Doğu Dergisi, 2001)
- *Putin ve Rusya'nın orta doğu politikası* (MEP RUSYA - Orta Doğu, 2006)

Diğer Yayınlar ve İnternet Kaynakları

- *'Çok kutuplu dünyaya geçiş: Lavrov Rusya'nın dış politikayı yeni gerçeğe uyarlamaya çalıştığını söylüyor'*, 10 Nisan 2016
<https://www.rt.com/news/339082-russia-new-foreign-policy-multipolar/>
- *Amerika Irak'ta olduğu gibi Rusya da Suriye'de başarılı oldu mu, Arap Küdüs, Faisal AL Qaisim, 2013*
<https://www.gulf365.co/world-news/1855538/تمتين-أهمية-يؤكد-الأسد->
- *William R.Polk, 2013, Understanding Syria*
<https://www.aljazeera.net/news/survey/2015/9/30/سوريا-في-الروسي-التدخل-من-يخدم>
- *Pleitgen, Frederik. 2016. 'Rusya'nın Suriye'deki ordusu: Sandığınızdan ve hiçbir yere gitmeyeceğinizden daha büyük. CNN, 9 Mayıs 2016*
<https://amp.kp.ru/daily/26823/3860121/>
- *Rusya Neden Suriye'ye yardım ediyor, Edvard Çesnekov, Kozmopolskaya Pravda, 2015*
<https://carnegie.ru/2014/06/09/ru-pub-55919>

- *Rusya neden Suriye'yi destekliyor, New York Times, David Hearst, 2016*
<https://www.nytimes.com/interactive/2016/09/25/magazine/the-voyages-issue.html>
- *Rusya Suriye'de hava saldırılarına başladı; ABD çatışmada yeni endişeler konusunda uyardı, CNN New York, 2015*
<https://www.cnnturk.com/tv-cnn-turk/programlar/gundem-ozel/abd-suriyeyi-neden-vurdu-gundem-ozel-saldirinin-arka-planini-konustu>
- *Rusya'nın Suriye'deki İlgi Alanları, Moskovskiy Sentr, Dmitriy Trenin, 2014*
https://russia-insider.com/en/dmitri_trenin
- *Stepanova, Ekaterina. 2016. 'Orta Doğu'da Rusya: Bir "Büyük Stratejiye" Dönelim mi, Çok Terimli Olmayı mı? Politik Entragere*
<https://ria.ru/amp/20160315/1388247407.html>
- *Suriye krizini çözmede Rusya'nın rolü, İnformaçionneye agenstvo, Soçi Kongres, 2017*
<https://amp.kp.ru/daily/26823/3860121/>
- *Suriye'ye Rus müdahalesi kime hizmet ediyor, El Cazire, 2016*
<https://www.aljazeera.net/news/survey/2015/9/30/السورياء-في-الروسية-التدخل-من-يخدم>
- *Suriye'de iç savaş (2011-2016), Rustam Buzanov, Ria Novosti, 2016*
<https://ria.ru/amp/20160315/1388247407.html>
- *Suriye'nin Amerika ile Rusya arasında bölünmüş cesedi, BBC Arap, 2017*
<http://www.bbc.com/arabic/middleeast-43270184>
- *'Astana Sonrası Suriye' (Mart-Nisan, 2017), Ortadoğu Analiz Dergisi*

ÖZGEÇMİŞ

Aysel Guliyeva, 1988 yılında Azerbaycan'ın Nahçıvan kentinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Nahçıvan'da tamamladı. 2010 yılında Nahçıvan Devlet Üniversitesi İngilizce bölümünden mezun oldu. Mezuniyetinin ardından özel gereksinimli çocuklarla çalıştı. Bakü ve Nahçıvan Dış İşleri Bakanlığında staj yapmıştır. 2014 Mart - 2015 Mart aralığında Avrupa Birliği projesinde gönüllü olarak Romanya'da çalışmıştır. Eğitim hayatına Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesinde Uluslararası Politik Ekonomi Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisi olarak devam etmiştir.

E-Posta:

aysel1guliyeva@gmail.com

